

T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI
EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ PROGRAMI

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN ÇOCUK POLİSİ UYGULAMALARI ÜZERİNE
BİR DEĞERLENDİRME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFA AKDAM

ANKARA
EYLÜL-2006

T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI
EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ PROGRAMI

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN ÇOCUK POLİSİ UYGULAMALARI ÜZERİNE
BİR DEĞERLENDİRME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUSTAFA AKDAM

Danışman: Prof. Dr. İsmail DOĞAN

ANKARA
EYLÜL-2006

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne,

Bu alışma j¼rimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZ ALIşMASI olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof. Dr. İsmail DOğAN (Danışman) .....

¼ye Prof. Dr. Selahiddin Öđ¼LM¼ř .....

¼ye Doç. Dr. H. İbrahim BAHAR .....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim ¼yelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.... / ..... / 2006

Prof. Dr. Meral UYSAL

Enstit¼ M¼d¼r¼

ÖNSÖZ

Araştırmada, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün çocuk polisi uygulamaları Çocuk Şube Müdürlüğü'nde çalışan polislerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini 81 ilde, İl Emniyet Müdürlükleri'ne bağlı faaliyet göstermekte olan Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çalışan 2.930 polis oluşturmuştur. Evrenin tüm özelliklerini taşıyan Ankara, İstanbul, İzmir, Gaziantep ve Adana İl Emniyet Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çalışan 253 çocuk polisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur.

Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler literatür taraması ve anket tekniğiyle toplanmıştır. Anket tekniği ile elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir.

Ankette geliştirilen önermelerle, çocuk polislerinin görüşleri doğrultusunda Çocuk Şube Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin ihtiyaçlara cevap verme düzeyi, çocuk polisi uygulamaları, çocuk polisinin diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla koordinasyonu ve çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan derslerin uygulamada ihtiyaçlara cevap verme düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır.

Sonuç olarak; çocuk polisi olarak görev yapan polis memurları tarafından; Çocuk Şube Yönetmeliği'nin ihtiyaçlara cevap verme düzeyi, çocuk polisi uygulamaları, çocuk polisinin diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla koordinasyonu ve çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan derslerin, çocukların suçtan korunması yönünde gerçekleştirilen polisiye uygulamalarda ihtiyaçlara cevap verme düzeyi yetersiz olarak değerlendirilmiştir.

Bu araştırmayı yapmaya beni teşvik eden, araştırma süresince akademik ve moral desteğini esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. İsmail DOĞAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmam boyunca bana her zaman destek veren eşim Tülay ve kızım Fatma Dilara'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN ÇOCUK POLİSİ UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Akdam, Mustafa
Yüksek Lisans, Eğitim Programları ve Öğretim Programı

Tez Danışmanı : Prof. Dr. İsmail DOĞAN
Eylül 2006, 120 Sayfa

Bu çalışmada, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün çocuk polisi uygulamaları Çocuk Şube Müdürlüğü'nde çalışan polislerin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Tarama modeli niteliğinde olan araştırmada 81 ilde İl Emniyet Müdürlükleri'ne bağlı faaliyet göstermekte olan Çocuk Polisi Şube Müdürlükleri'nde çalışan 2.930 polis araştırmancının evrenini oluşturmuştur. Evrenin tüm özelliklerini taşıyan Ankara, İstanbul, İzmir, Gaziantep ve Adana İl Emniyet Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çalışan ve anketi cevaplayan 253 çocuk polisi araştırmancının çalışma grubunu oluşturmuştur.

Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler literatür taraması ve anket tekniğiyle toplanmıştır. Ankette Çocuk Şube Müdürlüğü Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin, çocuk polisi uygulamalarının, Çocuk Şube Müdürlüğü hizmetlerinin yerine getirilirken diğer kamu kurumlarıyla işbirliği ve koordinasyonunun ve çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan ders içeriklerinin, çocuk polisinin uygulamalarında ihtiyaçlarını karşılama düzeyini belirlemeye yönelik önermeler geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Anket yoluyla elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Veri çözümlemede frekans ve yüzde kullanılmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, Emniyet Genel Müdürlüğü İl Emniyet Müdürlükleri bünyesinde oluşturulan Çocuk Şube Yönetmeliği'nin veya çocuk biriminin oluşumunun çocuğa yönelik polisiye hizmetlerde yetersiz kaldığı söylenebilir. Ankete katılan çocuk polislerinin değerlendirmeleri doğrultusunda çocuk suçluluğunun önlenmesi yönünde gerçekleştirilen polisiye uygulamaların yetersiz kaldığı, çocuk polisinin çalışmalarında işbirliği ve koordinasyon kurması gereken kamu kurum ve kuruluşlarıyla yeterli düzeyde işbirliği ve koordinasyonu sağlayamadığı

anlaşılmaktadır. Çocuk polisi hizmet içi eğitimine katılmış polislerin, eğitim programında yer alan ders içeriklerinin uygulamalarda ihtiyaçlarını karşılama düzeyini yetersiz olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

Ankette yer alan bağımsız değişkenlere göre (cinsiyet, öğrenim durumu, görev yapılan il) anketin alt bölümlerine verilen cevaplar arasında “t testi” veya “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” ile yapılan karşılaştırmalarda anlamlı farklılıkların olduğu anlaşılmıştır.

ABSTRACT
EVALUATION of the
TURKISH NATIONAL POLICE'S PRACTICES ON THE CHILDRENS'
JUVENİLE

Akdam, Mustafa
Master, Curriculum and Instruction Program

Thesis Supervisor: Prof. Dr. İsmail DOĞAN
September 2006, 120 pages

This study attempts to evaluate the practices of juvenile police officers in Turkish National Police based upon the views of the police officers working at Juvenile Police Division. 2.930 police officers working at Juvenile Police Division, which are serving under the city police departments, comprise of population of this study. 253 police officers who are working at juvenile police divisions in Ankara, İstanbul, İzmir, Gaziantep and Adana city police departments were taken as sample of this study. Those five cities were considered having capability of reflecting the characteristics of all country.

Data were collected by making literature review and conducting a survey. Survey questions are related to (1) Juvenile Police Divisions' Foundation, Mission And Working Regulation, (2) juvenile police practices, (3) corporation and coordination with the other governmental organization in combating juvenile delinquency, (4) content of the lectures of juvenile police in-service training program. In this study, those four subjects were examined in terms of adequacy and the level of meeting the needs of juvenile police. The data obtained by conducting the survey was analyzed by using frequencies, percent, mean, standard deviation, independent t-test and ANOVA statistical techniques by helping SPSS (The Statistical Package for the Social Sciences).

Findings of this study revealed that Juvenile Police Divisions Foundation, Mission And Working Regulation is inadequate in helping the juveniles. Juvenile police practices are inefficient in preventing the juvenile delinquency according to the aspects of the juvenile police officers. It is revealed that Juvenile Police Divisions have not established an adequate level of corporation and coordination with the other governmental organizations in helping the juveniles. The content of the lectures of juvenile

police in-service training program were regarded as deficient by the juvenile police officers.

According to the independent variables (gender, graduation, city) it is revealed that there is a significant differences between the answers given to the subdivisions of the survey.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	IX
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
Problem.....	4
Araştırmanın Amacı.....	7
Araştırmanın Önemi	7
Tanımlar	9
Çocuk	9
Çocuk Suçluluğu	9
Korunmaya Muhtaç Çocuk	9
Refakatsiz Çocuk.....	10
Polis.....	10
Çocuk Polisi	10
İlgili Kuruluş	10
Veli.....	10
Vasi.....	11
Kanuni Mümessil	11
Nezarethane	11
İhmal.....	11
İstismar.....	11
Pornografi	11
Uyuşturucu, Uçucu ve Psikotrop Madde.....	11
Mala İlişkin İşlenen Suçlar	12
Şahsa İlişkin Suçlar	12
BÖLÜM II	13
YÖNTEM	13
1.1. Araştırmanın Modeli	13
1.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Grubu.....	13
1.3. Sınırlılıklar	14
1.4. Veri Toplama Teknik ve Araçları	14
1.5. Verilerin Analizi.....	15

1.6. İlgili Araştırmalar.....	16
BÖLÜM III	19
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	19
1. ÇOCUK KAVRAMI	19
2. SUÇ KAVRAMI.....	20
3. ÇOCUK SUÇLULUĞU	23
4. ÇOCUK SUÇLULUĞUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	24
4.1 Ailevi Nedenler	25
4.2. Kişisel Nedenler	27
4.3. Okul	28
4.4.Çevre Faktörü.....	30
5.POLİS.....	32
6.ÇOCUK HAKLARI	35
7.ÇOCUK POLİSİ.....	38
7.1.Çocuk Polisinin Nitelikleri ve Branşlaşma	42
7.2. Sosyal Çalışmacı.....	43
7.3.Çocuk Bakım Ünitesi	44
7.4.Suçla Karışan Çocuklarla İlgili Soruşturma	45
7.5. Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitimi	48
7.6.Çocuk Polisinin Diğer Kurumlara Kordinasyonu.....	51
BÖLÜM IV	54
BULGULAR VE YORUM.....	54
1. Çocuk Polisine Ait Kişisel Bilgiler	54
2. Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği'nin Değerlendirilmesine İlişkin Görüşler.....	58
3. Çocuk Suçluğu İli Mücadelede Uygulamaların Değerlendirilmesine İlişkin Görüşler	60
4. Çocuk Polisinin Diğer Kurumlarla Koordinasyonuna İlişkin Görüşler	62

5. Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitiminin Değerlendirilmesine İlişkin Görüşler.....	64
6. Çocuk Suçluluğu İle Mücadelede Uygulamaların Geliştirilmesine İlişkin Görüş ve Öneriler	69
7. Bağımsız Değişken Sayısına Göre Önermelere Verilen Cevapların Karşılaştırılması	72
BÖLÜM V	80
SONUÇ, GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER.....	80
1. SONUÇ	80
2. DEĞERLENDİRME.....	87
3. ÖNERİLER.....	99
KAYNAKÇA.....	103
EKLER.....	109
Ek 1: İlgili Kurumdan Araştırma İzin Belgesi.....	109
Ek 2: Çocuk Polisine Uygulanan Anket Formu	110
Ek 3: (2001-2005) Çocuk İstatistik Formu	115

TABLolar LİSTESİ

Tablo No :

Sayfa No :

1. Tablo 1. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Yaşlarına Göre Dağılımı	54
2. Tablo 2. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	55
3. Tablo 3. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	55
4. Tablo 4. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Görev Yaptıkları İle Göre Dağılımı.....	56
5. Tablo 5. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Dağılımı	56
6. Tablo 6. Anketi Cevaplayan Polislerin Çocuk Polisi Birimindeki Çalışma Süresine Göre Dağılımı	57
7. Tablo 7. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Çocuk Sahiplik Durumuna Göre Dağılımı.	57
8. Tablo 8. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin “Çocuk Sahibi Olunmasının Birimdeki Olaylara Yaklaşımındaki Tutum ve Davranışlara Etkisi” Sorusunun Cevabına Göre Dağılımı .	58
9. Tablo 9. Ankete Katılan Polislerin Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği’ni Değerlendirmesine İlişkin Verileri	59
10. Tablo 10. Ankete Katılan Polislerin Çocuk Suçluluğu İle Mücadelede Uygulamalara İlişkin Görüşlerine Ait Veriler	61
11. Tablo 11. Ankete Katılan Çocuk Polislerinin Ekip Çalışmasını Değerlendirmesine Ait Veriler	62
12. Tablo 12. Ankete Katılan Çocuk Polislerinin Ekip Çalışmasını Değerlendirmesine Ait Veriler	62
13. Tablo 13. Ankete Katılan Çocuk Polislerinin Diğer Kurumlarla Koordinasyona İlişkin Görüşleri.....	63
14. Tablo 14. Ankete Katılan Çocuk Polislerinin Hizmet İçi Eğitime İlişkin Görüşleri	65
15. Tablo 15. Ankete Katılan Çocuk Polislerinin Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitimine Katılma Durumuna Ait Veriler	66
16. Tablo 16. Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitimine Katılmış Polislerin, Eğitim Programında Yer Alan Ders İçeriklerine İlişkin Görüşleri.....	67
17. Tablo 17. Cinsiyet Değişkenine Göre Önermelere Verilen Cevapların Aritmetik Ortalamalarının T Testi İle Karşılaştırılmasına İlişkin Veriler.....	72
18. Tablo 18. Ankete Katılanların Öğrenim Durumlarına Göre Ankette Yer Alan Önermeleri Değerlendirmesinde ANOVA Sonuçları	73

19. Tablo 18.1. Ankette Yer Alan Önermeliren Değerlendirilmesinde, Katılımcıların Öğrenim Düzeylerine Göre Oluşan Farklılıklara İlişkin Post Hoc Test Sonuçları.....	74
20. Tablo 19. Ankette Yer Alan Önermeliren Değerlendirilmesinde, Katılımcıların Çalıştıkları İllere Göre Oluşan Farklılıklara İlişkin ANOVA Sonuçları	75
21. Tablo 19.1. Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği'nin Değerlendirilmesinde, İllere Göre Oluşan Farklılıklara İlişkin Post Hoc Test Sonuçları.....	76
22. Tablo 19.2. Çocuk Polisi Uygulamalarının Değerlendirilmesinde, İllere Göre Oluşan Farklılıklara İlişkin Post Hoc Test Sonuçları	77
23. Tablo 19.3. Çocuk Polisinin Diğer Kurumlarla Koordinasyonunun Değerlendirilmesinde, İllere Göre Oluşan Farklılıklara İlişkin Post Hoc Test Sonuçları.....	78
24. Tablo 19.4. Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitiminin Değerlendirilmesinde, İllere Göre Oluşan Farklılıklara İlişkin Post Hoc Test Sonuçları	79

BÖLÜM I

GİRİŞ

*Polis, asker kadar disiplinli,
Hukuk adamı kadar hukukçu,
Anne kadar şefkatli olmalıdır.
K. ATATÜRK*

Gelişen teknoloji ve sanayileşme toplumsal yapının sürekli bir değişim içerisine girmesine neden olmuştur. Bu gelişmeler, tarım toplumundan sanayi toplumuna ve küresel gelişmelerin paralelinde de bilgi toplumuna doğru ilerlemeye yol açmaktadır. Bu ilerlemelerde kültür ve uygarlıklarda ortaya çıkan farklılıklar “dönüşüm kültürü” olarak tanımlanmaktadır.¹ Dönüşüm süreci, sosyal ve siyasal alanlar olmak üzere birçok alanda büyük değişimlere yol açmaktadır. Bu değişim ve gelişim insanlık tarihi ile başlamış ve süregelmektedir.

Dönüşüm kültürünün sonuçlarından birisi olan sanayi devrimi ile birlikte toplum yapılanmasında ve özellikle aile kurumunda meydana gelen değişikliklerle suça maruz kalan, suça itilen veya suç işleyen çocukların sayısında da bir artış görülmüş ve önemli bir sorun olarak kendisini göstermiştir. “Sanayi devrimi ile birlikte toplumlarda yaşanan dönüşüm, aile kurumunu derinden etkilemiştir. Kadınlarla birlikte çocukların da iş hayatına girmesi, onların sömürülmesi, şehirleşme ile birlikte meydana çıkan sorunlar vb. etkenler çocuk haklarının ele alınmasının ilk ve önemli nedenlerinden birini oluşturur. Çocuk sorununun önem kazanmasının bir başka önemli nedeni de I. ve II. Dünya Savaşlarının, toplumların sosyal yapılarında açtığı derin yaralardır. Özellikle ölümler, kıtlık ve işsizlik olguları, kimsesiz ve korunmaya muhtaç çocukların sayısının artmasında başlıca etkenler olmuşlardır.”²

---

¹ İsmail Doğan, **Akıllı Küçük**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000, s.1.

² Mehmet Akif Sözer, **Çocukların Eğitim Durumları ve Geleceğe İlişkin Beklenti Düzeylerinin Temel Toplumsal Ortamlardan Aldığı Etkiler**, A.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2003, s.70.

UNICEF tarafından yayımlanan “Dünya Çocuklarının Durumu (1987)” adlı raporda 16. yüzyıldan başlayarak üretimde sıkça yer alan çocuk emeğinin, sanayi devrimiyle birlikte daha acımasızca kullanılabilir hale geldiği, İngiltere ve diğer Batı Avrupa Ülkelerinde çocukların 5 yaş gibi çok erken yaşlarda çalıştırılmaya başlanıyor olması, çocuk emeğinin kömür madenleri de dahil pek çok ağır iş kolunda aşırı derecede sömürülmesi, çocukların korunması konusunda önlemler alınması gerektiğini ortaya koymuştur.

İnsan hayatında geçilmesi gereken bir dönem olarak ele alınan çocukluk döneminin İngiltere’de sömürülmesinin engellenmesi amacıyla çıkarılan Fabrika Yasası ile başlayan ve genişleyerek ilerleyen çocuk hakları bugün uluslararası platformlarda yapılan devletler arası antlaşmalar, sözleşmelerle birlikte devletlerin devlete, devletin aileye müdahalesine izin verecek seviyeye ulaşmıştır. Çünkü, çocukların insanlığın geleceğini devam ettirecek varlıklar olması önemli görülmektedir.

Suç evrensel bir olgudur. Suç tarihin “en eski devirlerinden itibaren var olmuştur ve ileride de var olmaya devam edecektir. İnsanların ihtiraslarıyla birlikte, toplum halinde yaşamalarının ortaya çıkardığı çeşitli sosyal çelişkiler, uyumsuzluklar bulundukça suç da var olacaktır.”³

Suç işleyen bireylerin en etkili şekilde cezalandırılması toplumun bütünlüğünün korunması yönünde en etkili yol olarak yüzyıllar boyunca bütün toplumlarca kabul edilmiş, toplumlarda meydana gelen değişim sonucunda insanın insan olmasından dolayı vazgeçemeyeceği haklara sahip olduğu düşüncesinden hareketle yeni oluşumlar kendisini göstermiştir.

21. yüzyılda suç ve suçluluğun “soyut bir hukuki sorun olmadığı, suçluların toplumsal ve sosyal niteliklerinden sıyrılmayacakları görüşü benimsenmiştir. Bu bağlamda suç soyut bir eylem değil, sosyal bir fenomen olarak kabul edilmektedir.”⁴

İnsanların toplum halinde yaşamalarından dolayı kaçınılmaz olan suç olgusundan çocukların uzak tutulması, onların suça karışmalarını engelleyici tedbirler alınması, suça karışmış olsalar da en az zararla kurtulmalarının

³ Sulhi Dönmezer, **Kriminoloji**, Beta Yayınları, İstanbul, 1994, s.49.

⁴ Yusuf Solmaz Balo, **Suç Mağduru ve Suç Faili Olan Çocuklar Açısından Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri**, İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1995, s.3.

sağlanması, çocukların sağlıklı olarak yetişmesi, geleceğe güvenle bakılması açısından önemlidir.

Dünya üzerinde süregelen değişimin sonuçları Türkiye'yi de etkilemektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü verilerine göre 2002 yılında suç işlediği şüphesi altında olan çocuk sayısı 44.002 iken 2003 yılında 53.861, 2004 yılında 56.378 ve 2005 yılında da bu sayı 63.590'a ulaşmıştır.⁵ Görüldüğü üzere, suç işlediği şüphesi altında bulunan çocuk sayısında üç yıl içerisinde % 44'lük bir artış yaşanmıştır.

İnsanların bir arada bulunmalarından dolayı ortaya çıkan sosyal çelişkiler var oldukça suç da var olacaktır. Bundan dolayı, her toplum sürekliliğini sağlayacak olan bireylerin gelişmelerine önem vermek durumundadır. Çocukların toplumun edilgen bir üyesi değil, etkin ve aktif bir role sahip, düşünen ve üreten bireyler olduğu her zaman göz önünde tutulmalıdır. Çocuklar toplumsal yaşam içinde kimi zaman kanunlarla ve toplumla ihtilaf haline düşebilir, suç işleyebilirler. "Suç işleyen çocukların içinde buldukları gelişim dönemi ve buldukları durum içerisinde kaynakların kullanımındaki kısıtlılık nedeniyle savunmasız kaldığı görülebilmektedir. Gelişimlerinin sağlıklı bir yapı kazanması amacıyla suça itilmiş bu çocukların özel birtakım hakları ve bu doğrultuda özel gereksinimleri bulunmaktadır."⁶

Çocuklarla ilgili olarak alınacak her türlü karar ve uygulamada çocuk için iyi ve doğru olanın ve çocuğun yüksek yararının gözetilmesini esas alan Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 02 Eylül 1990 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Türkiye bu sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış, 09 Aralık 1994 tarihinde 17,29,39 uncu maddelerine çekince koyarak kabul etmiş ve sözleşme 27 Ocak 1995 gün 22184 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 4058 sayılı yasa ile iç hukuk kurallarına dönüştürmüştür.

Sözleşme genel olarak Birleşmiş Milletlerin temel ilkeleri ve insan hakları anlaşmaları ile bildirgelerinin bazı hükümlerine atıfta bulunmakta ve çocukların haklarını tanımlamaktadır. Sözleşmenin özellikle 40. maddesi kanunla ihtilaf halindeki çocukların haklarına yönelik açıklamalarda bulunmaktadır. Bu açıklamalar; taraf olan devletlerdeki suç işlemiş çocukların

⁵ E.G.M. AKKM Dairesi İstatistik Verileri, Ankara, 2006.

⁶ Altıncı Grup, "Sonuç Bildirgesi" İstanbul Barosu Çocuk Hakları Günleri Sempozyumu İstanbul, 1995, s.429-431.

haklarını güvence altına almaya çalışan, suç işlemiş çocuğun yeniden topluma kazandırılması ile ıslahı çalışmaları üzerinde durmaktadır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin yanı sıra çocuğun yüksek yararı düşünülerek Anayasa, Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, Belediye Kanunu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu, İş Kanunu, Polis Vazife ve Salahiyeti Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu gibi iç hukuk düzenlemelerinde de hükümler bulunmaktadır.

Hukuki düzenlemelerle birlikte suç ve suçlulukla mücadele alanında günün gelişen ve değişen şartlarına göre yeni yol ve yöntemler bularak, yeni birimler oluşturarak akılcı çözümler ortaya koymak gerekmektedir. Bu toplumlarda yaşanan toplumsal dönüşüme ayak uydurabilmek için bir gerekliliktir. Çocuk suçluluğu ile mücadelede önemli bir yer tutan polis örgütünün çalışmaları, zanlı çocuklarla, mağdur veya istismar edilen çocukların tespit edilerek, yeniden topluma kazandırılmalarında önemli yer tutmaktadır.

PROBLEM

Toplumsal düzenin sağlanmasında, kanunların uygulanmasında önemli bir görev üstlenen polis teşkilatının temel görevi suç işlenmesini önleyici tedbirler almak, her şeye rağmen suç işlenmiş ise sanıkları yakalayıp suç delilleri ile birlikte adalete sevk etmektir. Toplumun sürekliliğini sağlayacak olan çocuklardır ve zaman zaman da suç işleyebilirler. İşte bu aşamada, onlarla ilgili işleyen süreçte polisin tutum ve davranışları çocukların toplumdaki soyutlanmaması açısından ayrı bir önem arz etmektedir.

Polisin görev ve sorumluluklarını belirleyen Polis Vazife ve Salahiyeti Kanunu açık bir şekilde çocukların korunması konusunda polise görev vermiştir. "Polis (...) yardım isteyenlere, yardıma muhtaç çocuk, alil ve acizlere yardım ve muavenet eder(...)" hükmü Kanunun ilk maddesi olarak düzenlenmiştir. Bu kapsamda suç işleyen, suça yönelen, suça maruz kalan, ihmal veya istismar edilen, sokakta yaşayan ve başıboş dolaşan, terk edilen çocuklara yönelik görevler polis teşkilatınca yerine getirilmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı faaliyet göstermekte olan İl Emniyet Müdürlüklerince, hakkında iş ve işlem yapılan her çocukla ilgili tutulması gereken "Çocuk İstatistik Formu" 2005 Yılı verileri ise Türkiye'de yaşanan çocuk sorunu ile ilgili bilgi vermektedir. Bu verilere göre;⁷

- 2005 yılı içerisinde 10 yaş altında; sokakta yaşayan 713, evden kaçan 217, kayıp 356, buluntu 2346, terk 157, suç mağduru 7.162 ve zanlı 2.627 olmak üzere toplam 11.348 çocuk,

- 11-18 yaş arası sokakta yaşayan 2.796, evden kaçan 5.056, kayıp 3.003, buluntu 3.711, terk 95, suç mağduru 19.919, zanlı 60.963 olmak üzere toplam 95.543 çocuk olmak üzere, 0-18 yaş arası ise toplam 109.121 çocuk yukarıdaki nedenlerden dolayı Çocuk Şube Müdürlüğü veya Bürolarına gelmiş,

- Bu çocuklardan 57.417'si ailelerine, 63.838'i çeşitli kurumlara, 43.602'si Cumhuriyet Savcılığı'na olmak üzere toplam 107.440 çocuk teslim edilmiştir.

Bir yıllık süre zarfında 107.440 gibi azımsanmayacak sayıda 0-18 yaş arasında kalan çocukla ilgili işlem yapıldığını gösteren veriler, polis in çocuklarla ilgili iş yoğunluğunu ortaya koymaktadır. Çocuk suçluluğunun önlenmesinde, suça maruz kalan, suç işleyen çocukların buldukları durumlardan olumsuz anlamda en az seviyede etkilenecek veya hiç etkilenmeden kurtulmalarında polis birimlerinin çalışmaları önemli görülmekte, bu yönde yapılan çalışmalarda adalet sisteminin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Türkiye'nin 1995 yılında Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi Resmi Gazetede yayımlayarak iç hukuk haline dönüştürmesiyle birlikte, çocuklara karşı alınan sorumlulukların yerine getirilebilmesi için ilgili kurumlar kendi bünyelerinde çocuk bölümlerini oluşturmuşlardır. Türkiye'nin güvenlik ihtiyacını karşılayan polis örgütü, bu oluşumu kendi bünyesinde 1995 yılında Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü şeklinde yeni bir birim kurarak göstermiştir.

Çocuklarla ilgili meydana gelen olaylardaki artış, çocuk olgusuna daha bilimsel, entelektüel ve kültürel olarak yaklaşımı gerekli kılmıştır. Bundan

⁷ E.G.M. AKKM Dairesi Başkanlığı İstatistik Verileri, Ankara,2006.

dolayı, “Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin kendisine görev yüklemesi ve zaman içerisinde ortaya çıkan sorunların çözümü amacıyla Sözleşme ilkeleri esas alınarak çocukların korunması çalışmalarını yürütmek üzere birimler kurulmuştur. Daha önce Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü adı altında var olan yapılanma, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile yürürlükteki mevzuat esas alınarak hazırlanan “Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü / Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği”nin 13.04.2001 gün ve 24372 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle Çocuk Şube Müdürlüğü şeklinde yapılandırılmıştır.”⁸

Bu araştırmada; çocuğun cezalandırılmasından çok ıslah edilerek tekrar topluma kazandırılması amaçlanırken, adli konularda hazırlık soruşturması aşamasında savcı adına görev yapmakta olan polisin tutum ve davranışları önemli görülerek, suça maruz kalan, suça itilen veya suç işleyen çocuklarla ilgili iş ve işlemlerde Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlükleri’nin yapılanması ve uygulamaları problem konusu edilmiştir.

Polis teşkilatı tarafından Çocuk Şube Müdürlüğü’nün oluşumunu sağlayan yönetmeliğin, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ilkeleri esas alınarak hazırlandığı kurum yetkililerince bildirilmektedir. Teorik oluşumun önemli olduğu kadar, bu oluşumun pratiğe yansımalarının da önemli olduğu değerlendirilmektedir. Çünkü, yönetmelikler amacına ilişkin incelendiği zaman birimlerin kuruluş, görev ve sorumluluklarıyla ilgili genel bir bilgilendirme sağlarlar. Ancak her ne kadar yazılı metinlerde mükemmel bir yapılanma oluşturulsa da teorinin uygulamaya geçirilmesi, yönetmeliklerle öngörülen oluşumun sağlanarak, atfedilen görevlerin amacına uygun yapılabilmesi önemli olan noktalardır.

Ayrıca, çocuk suçluluğu, sadece polisiye tedbirlerle çözülebilecek bir olgu değildir. Çocuk suçluluğu olgusunun çok yönlü bir yaklaşım gerektirdiği değerlendirilmektedir. Çocuk suçluluğu ile mücadelede polis birimlerinin çalışmalarının, diğer kurum ve kuruluşların faaliyetleriyle desteklendiği takdirde amacına ulaşacağı düşünülmektedir. Gelişim ve değişim çağında olan çocukların suça karışması, suçtan mağdur olması veya istismar edilmesi halinde, çocukların buldukları durumdan zarar görmemesi veya

⁸ E.G.M. Asayiş Daire Başkanlığı, Ankara,2001.

en az zarar göreyek kurtulmalarının sağlanabilmesi, çok yönlü bir yaklaşımla mümkün olacaktır.

Polisiye uygulamalar, çocuğun yüksek yararı düşünülerek gerçekleştirilen çalışmaların bir bölümünü oluşturmaktadır. Polis çalışmalarına zemin oluşturacak hazırlıkların yapılması ve polis uygulamaları sonrasında diğer kurumlarla iletişim ve işbirliğinin kurulabilirliği, çocuğa, dolaylı olarak topluma sağlanacak faydanın elde edilmesi önemli görölmektedir.

Amaç

Araştırmada, Emniyet Genel Müdürlüğü çocuk polisi uygulamalarının Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çalışan polislerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır:

1. Çocuk Şube Müdürlükleri'nin oluşumunu sağlayan "Çocuk Polisi Yönetmeliği" ihtiyaçlara cevap vermekte midir?
2. Çocuk polisi olarak görev yapan personele hizmetle ilgili bilgi ve beceriler verilmekte midir?
3. Çocuk Şube Müdürlükleri, görevleriyle ilgili diğer kuruluşlarla gerekli koordinasyonu ve işbirliğini sağlayabilmekte midir?
4. Çocuk polisi birimlerinde çalışan polislerin belirtilen konularla ilgili görüşlerinde görev yaptıkları illere göre farklılık oluşmakta mıdır?
5. Çocuk polisi birimlerinde çalışan polislerin belirtilen konularla ilgili görüşlerinde öğrenim durumlarına göre farklılık oluşmakta mıdır?

Önem

Ülkelerin çoğunda çocuk suçluluğu, çocukların suça itilmesi önemli bir sorun olarak gündemdedir. Uluslararası bağlayıcılığı olan çözümler üreilmeye, ülkelerin iç hukuklarını da etkileyecek tedbirler alınmaya çalışılmaktadır. Uluslararası düzeyde yapılan düzenlemelere katılan ülkeler sorumluluklar almaktadır. Çocuklar insanlığın geleceği olarak görölmektedir.

İnsanlar için daha iyi yarınların fizyolojik ve psikolojik açıdan iyi yetişmiş çocuklarla mümkün olacağı bilinmektedir.

Son yıllarda Türkiye’de meydana gelen çocukların karıştığı ve maruz kaldığı suçların oranındaki artış ile Türkiye’nin uluslararası platformda imzaladığı anlaşmalarla bu alanda üstlendiği sorumluluk, Polis Teşkilatı içerisinde özel olarak Çocuk Şube Müdürlüğü’nün ayrı bir birim olarak oluşturulmasını gerekli kılmıştır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, çocuklarla ilgili faaliyet gösteren kurumlarda ihtisas birimlerinin oluşturulmasını, buralarda görev yapan personelin özel olarak eğitilmesini, alanında uzman olmasını öngörmektedir. Sözleşme hükümlerinin yerine getirilmesi ve çağın gereklerine uygun düzenlemelerin yapılabilmesi amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından “Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü Kuruluş, Görev Çalışma Yönetmeliği” hazırlanmıştır. Hukuki düzenlemelerin ihtiyaçlara cevap verecek şekilde yapılması ve öngörüldüğü şekliyle uygulamaya geçirilmesi önemli görülmektedir.

Çocuğun bir suça karışması, suça maruz kalması ile içine düştüğü durumlardan psikolojik olarak olumsuz anlamda etkilenmesi insanlığı tehdit etmektedir. Türkiye hem kendi geleceği, hem de insanlığın geleceği adına bu sosyolojik olguya büyük bir duyarlılık göstererek, sorunu en aza indirgeyecek tedbirler almak zorundadır. Polis uygulamaları çocuk suçluluğunun önlenmesinde, suç işleyen veya suça maruz kalan çocukların tekrar topluma kazandırılması aşamasında önemli bir yer tutmaktadır.

Türkiye’de çocuğun yüksek yararı göz önünde tutularak polis örgütünün yanı sıra değişik kurum ve kuruluşlar da çocuklarla ilgili konularda sorumluluklar yüklenmiştir. Sivil toplum kuruluşları faaliyet göstermektedir. Polisiye çalışmalar, çocuklara yönelik gerçekleştirilen faaliyetlerde önemli bir yer tutmakla birlikte; polisiye çalışmalara yön vermesi, desteklemesi veya sonuçlandıktan sonra çalışmaları tamamlayıcı bir unsur olması açısından, polis örgütünün diğer kurum ve kuruluşlarla irtibat ve koordinasyon kurabilme düzeyi önemli görülmektedir.

Çocuk polisi birimlerinin oluşumunu sağlayan yönetmeliğin ihtiyaçlara cevap verme düzeyinin bu araştırma ile incelenmiş olması önemlidir.

Çocuklarla ilgili konularda görev ve sorumluluk alan kurum ve kuruluşlarla, polis örgütünün koordinasyon kurabilirliği ve işbirliğinin sağlanabilirliğinin çocuk polisinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmeye çalışılmış olması önemlidir.

Bu araştırma ile, Çocuk şubelerinde görev yapmakta olan polislerin görüşleri doğrultusunda, çocuğa yönelik polis çalışmalarının değerlendirilmiş olması önemlidir ve ilgili kurumun çalışmalarına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tanımlar

Çocuk

Literatürde çocuk kavramı ve çocukluk evresinin tanımlanması ile ilgili olarak değişik yaklaşımlar bulunmakla birlikte, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’de çocuk; “Çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.”⁹ şeklinde tanımlanmaktadır.

Çocuk Suçluluğu

Tam olarak fiziksel ve zihinsel gelişimini tamamlamamış insanların, yani çocukların, çocukluk evresinde yasalar karşısında suç sayılan davranışlarını ifade eder. Türkiye’de çocukların suç işlemesi hukuksal açıdan, “12-18 yaş arasındaki çocukların suç sayılan eylemleri” şeklinde tanımlanmaktadır.

Korunmaya Muhtaç Çocuk

Beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olan, ailesi tarafından terk edilmiş olan, anne veya babası olmayan, ihmal veya istismara bırakılıp fuhuş, dilencilik, alkollü içki, uyuşturucu madde gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız kalmış, mülteci, refakatsiz, sokakta yaşayan, çalışan çocukları ifade eder.

---

⁹ Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, (Madde 1).

Refakatsiz Çocuk

Ölüm, kaybolma ve gözaltı gibi nedenlerle aile birliği bozulan veya ailede tek başına kalan ve bir yetişkinin refakatinde olmayan çocukları ifade eder.

Polis

Türkiye’de genel anlamda polis; “Kamu düzenini, genel asayişini, kişi hak ve özgürlüklerini korumak ve ilgili mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirmekle görevli, bir genel kolluk teşkilatı olan Emniyet Teşkilatında çalışan silahlı kişi.”¹⁰ şeklinde tanımlanmaktadır.

Çocuk Polisi

“Reşit olma durumu dışında kalan 0-18 yaş grubundaki çocuklarla ilgili, adli, idari suç önleme, kayıp-buluntu ve sosyal hizmetlerle ilişkin işlemleri gizlilik esasına göre yapma bilgi ve beceriye sahip sivil istihkak alan nitelikli kişi.”¹¹ şeklinde tanımlanmaktadır.

İlgili Kuruluş

Çocuk polisinin çocuklara yönelik yürüttüğü hizmetler gereğince ilgisine göre irtibatlı olması gereken Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak açılan çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları, kreş ve gündüz bakımevleri, bakım ve rehabilitasyon merkezleri, çocuk ve gençlik merkezleri, Adalet Bakanlığı’na bağlı olarak hizmet vermekte olan çocuk islahahleri, çocuk tutukevleri ile yetişkinlere ait kurumların çocuk bölümleri, Sağlık Bakanlığı’na bağlı sağlık kuruluşları, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarını ifade eder.

Veli

Çocuğun bakım ve idaresi üzerinde olan, onun hal ve hareketlerinden sorumlu, bakım ve korunmalarını sağlamak için onların kişilikleri ve malları üstünde hak ve yetkiye sahip olan anne veya babayı ifade eder.

¹⁰ Türk Standardları Enstitüsü, **Eğitim Polisi Türk Standardı - TS 12765**, Ankara, 2001.

¹¹ Resmi Gazete, “**E.G.M. Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği**,”13.04.2001, Sayı:24372.

Vasi

Çocuğun bakım ve korunmasını sağlamak için mahkemece tayin edilen ve çocuğun kişiliği ve malları üstünde tasarruf yetkisine sahip kişiyi ifade eder.

Kanuni Mümessil

Çocukla ilgili tasarruflarda kaynağını yasadan alan temsilci; anne-baba ve vasiyi ifade eder.

Nezarethane

Polis birimlerinde şüpheli veya sanıkların haklarında işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yeri ifade eder.

İhmal

Ailenin veya sorumlu kişilerin çocuğa karşı yasal yükümlülüklerini yerine getirmemesi, çocuğu korumasız bırakması halini ifade eder.

İstismar

Ailenin veya çocuktan sorumlu kişi veya diğer şahısların, çocuğu fiziksel, duygusal, cinsel şiddete maruz bırakan ve psiko-sosyal yönden gelişimini örseleyecek fuhuş, dilencilik, suçta yönlendirme gibi tutum ve davranışları ifade eder.

Pornografi

Şehvet hisleri uyandıran görsel, işitsel veya internet ortamında gerçekleştirilen yayınları ifade eder.

Uyuşturucu, Uçucu ve Psikotrop Madde

Zihinsel ve bilinçsel faaliyetleri, psişik davranışları değiştirme imkanı olan, psikolojik etki gösteren, doğal, sentetik ve/veya kimyasal maddeleri ifade eder.

Mala İlişkin İşlenen Suçlar

Gasp, soygun, hırsızlık gibi menfaat temin etmek ve/veya maddi kazanç sağlamak amacıyla zorla veya gizlice haksız mal edinmeyi ifade eder.

Şahsa İlişkin Suçlar

Değişik sebep veya sebeplerden dolayı insan veya insanların diğer insan veya insanlara şiddet uygulaması, yaralaması, öldürmeye teşebbüs etmesi veya öldürmesi vb. şekillerde işlenen suçları ifade eder.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama teknikleri ve verilerin çözümlenmesi anlatılmıştır.

1.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, var olan durumu, var olduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modeli kullanılmıştır. Literatür taraması yapılarak çocuk suçluğu ve çocuk polisi şubelerinin oluşumu, personelin katılmış olduğu hizmet içi eğitim ve görevleriyle ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Adana, Ankara, Gaziantep, İstanbul ve İzmir İl Emniyet Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çalışan polislere uygulanan anket ile çocuk polisinin oluşumunu sağlayan yönetmeliğin ihtiyaçlara cevap verip vermediği, birimde çalışan personelin görevleriyle ilgili aldıkları eğitim ve ilgili kuruluşlarla kurulması gereken koordinasyonun ve yapılması gereken işbirliğinin sağlanıp sağlanamadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Grubu

Araştırmanın evrenini 81 ilde İl Emniyet Müdürlükleri'ne bağlı olarak faaliyet göstermekte olan Çocuk Polisi Şube Müdürlükleri/Büro Amirliklerinde çalışan 2.930 polis oluşturmaktadır. Evrenin tüm özelliklerini taşıyan Ankara, İstanbul, İzmir, Gaziantep ve Adana İl Emniyet Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlükleri'nde, merkez ilçelerde çalışan 387 polis araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Ancak, anketin uygulandığı tarihlerde hasta, izinli, gece görevinde bulunan, çalışmaya katılmak istemeyen veya ulaşılamayan polislerin dışında 253 çocuk polisine anket uygulanabilmiştir.

1.3. Sınırlılıklar

Bu araştırma; Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet göstermekte olan Ankara, Gaziantep, Adana, İzmir ve İstanbul İl Emniyet Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çalışmakta olan polisler ile sınırlıdır.

1.4. Veri Toplama Teknik ve Araçları

Araştırmayı temellendirmek amacıyla yurt içinde ve yurt dışında yürütülen benzer araştırmalar taranmış ve kaynaklar incelenmiştir.

İl Emniyet Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlükleri'nin oluşumunu sağlayan yönetmelik ile personelin katıldığı hizmet içi eğitimin ihtiyaçlara cevap verme düzeyi ve ilgili kuruluşlarla gerekli koordinasyonun sağlanıp sağlanmadığı çocuk polislerine yönelik hazırlanan anket ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Anket hazırlanmadan önce literatür taraması yapılmış, çocuk birimlerinde görev yapmakta olan polislerle görüşülerek anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formuyla ilgili uzman görüşü alındıktan sonra gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Anket formunun ön denemesi Ankara Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'nde görevli polisler yapılmıştır. Ön denemede anket açıklık, netlik, anlaşılabilirlik ve kapsam yönlerinden incelenmiştir. Bu amaçla, çocuk biriminde görevli, ulaşılabilen 23 polise anket uygulanmıştır. Ön uygulama sonuçları değerlendirilmiş, tekrar uzman görüşüne başvurularak ankete son şekli verilmiştir.

Anket üç bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümünde çocuk şubelerinde çalışan personelin kişisel bilgilerine ilişkin 8 soruya yer verilmiştir.

İkinci bölümde önermeler başlığı altında toplam 31 soruya yer verilmiştir. Önermelerde; "Çocuk Polisi Yönetmeliği"ne (3 önerme), "Çocuk Suçluluğu İle Mücadeledeki Uygulamalar"a (7 önerme), "Çocuk Suçluluğu İle Mücadelede Diğer Kurumlarla Koordinasyon"a (8 önerme) ve "Çocuk Polisinin Eğitimi"ne (13 önerme) ilişkin ifadeler yer verilmiştir. Çalışmaya

katılan çocuk polislerinden her bir ifadenin yeterlilik durumunu belirtmeleri beklenmiştir. Yeterlilik görüşleri “Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kısmen Katılıyorum (3), Çok Az Katılıyorum (2), Hiç Katılmıyorum (1)” olmak üzere 5’li likert ölçeğinde ele alınmıştır.

Anketin üçüncü bölümünde uygulamacıların çocuk polisi hizmet içi eğitiminin içeriğine ve verilmekte olan hizmetin verimliliğinin artırılmasına ilişkin görüşlerini almak amacıyla iki adet açık uçlu soruya yer verilmiştir.

Araştırmanın verilerinin toplanabilmesi amacıyla, öncelikle ilgili kurumdan izin alınmıştır. Anketlerin uygulanması aşamasında, polis tarafından verilen hizmetin kesintisiz olarak sürekli devam ediyor olması, çocuk şubelerinde görevli polislerin çoğunluğunun sürekli birim binası dışında görev yapıyor olmasından dolayı aynı zaman diliminde polis memurlarının bir araya toplanması mümkün olmamıştır. Çocuk şube yöneticilerine araştırmanın amacı ve konunun önemi anlatılarak, çalışmaya katılmak istemeyenlerin zorlanmaması gerektiği de bildirilerek anket formları gönderilmiştir. Bir hafta sonra anket uygulanmış haliyle birim yöneticilerinden alınmıştır. Özellikle çalışmaya katılmak istemeyenlerin zorlanmamasının belirtilmesindeki amaç, polislik mesleğinin resmi üniformalı, hiyerarşik yapılanmaya sahip bir meslek oluşundandır. Zorlama yoluyla elde edilecek verilerin araştırmayı olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmüştür.

1.5. Verilerin Analizi

Anket formlarındaki veriler Statistical Package for Social Sciences for Windows Standart Version 10.0 (SPSS For Windows 10.0) paket programına aktarılmış, aktarılan verilerin doğruluğu kontrol edilerek gerekli istatistiksel çözümlenmeler elde edilmiştir.

Araştırma betimsel türde bir çalışma olduğu için veriler frekans ve yüzdeler olarak çözümlenmiştir. Ayrıca, anketteki her bir bölüme ilişkin fikir sahibi olabilmek için tablonun altında her bir kategorinin ortalama yüzdeleri hesaplanmıştır.

Ankette yer alan cinsiyet değişkene göre önermelere verilen cevapların aritmetik ortalamaları “t testi” ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda 0,05 hata payı dikkate alınmıştır. Bağımsız değişken

sayılarının çok olduğu durumlarda, anketin alt bölümlerine verilen cevaplar arasında fark olup olmadığı “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” ile karşılaştırılmıştır.

Elde edilen veriler, literatür taramasına dayanılarak yorumlanmıştır. Veriler ile bunlara ilişkin yapılan yorumlar “Bulgular ve Yorumlar” bölümünde yer almaktadır.

Anketlerden elde edilen frekans değerlerinin birbirine yakın olması değerlendirmeyi güçleştirmiştir. Bu nedenle birbirine yakın değerler üçlü derecelendirme ölçeğine karşılık gelecek şekilde birleştirilmiştir. “Hiç Katılmıyorum (1) ve Çok Az Katılıyorum (2) (Olumsuz), Kısmen Katılıyorum (3) (Kararsız), Katılıyorum (4) ve Tamamen Katılıyorum (5) (Olumlu)” şeklinde derecelendirilerek yüzde ortalamaları alınmış;

- Olumsuz = Yetersiz / Uygun değil,
- Kararsız = Fikri yok,
- Olumlu = Yeterli / Uygun olarak kabul edilmiş ve “Bulgular ve Yorumlar” bölümünde veriler bu kapsamda yorumlanmıştır.

1.6. İlgili Araştırmalar

Yapılan literatür taramasında çocuk suçluluğu ve nedenleri, çocuk suçluluğunu etkileyen faktörler, ulusal ve uluslararası hukukta çocuk suçluluğunun ele alınışı, polis, polis ve insan hakları konularında birçok araştırmaya rastlanmasına rağmen sınırlı sayıda çocuk polisine yönelik yapılan araştırmaya rastlanmıştır. Literatür taramasında incelenen bazı araştırmalara aşağıda yer verilmiştir;

1. Güller, “Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme İlkeleri Doğrultusunda Çocuk Polisi Eğitimi ve Yönetimi” (2003) adlı yüksek lisans tezinde Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ilkeleri doğrultusunda çocuk polisinin eğitimi ve yönetiminin nasıl olması gerektiği literatür taraması ile açıklanmış, bu çerçevede mevcut çalışmaların, müfredatın ve uygulamaların ortaya konulması ile yapılması gereken

düzenleme ve yenilikler tespit edilerek ulaşılan ve hedeflenen durum ortaya çıkarılmıştır.

2. Sözer, “Çocukların Eğitim Durumları ve Geleceğe İlişkin Beklenti Düzeylerinin Temel Toplumsal Ortamlardan Aldığı Etkiler” (2003) adlı doktora tezinde Ankara, İzmir ve Elazığ İslahevlerinde kalmakta olan 197 çocuğa anket uygulanmış, 30 çocuk ile de derinlemesine görüşme yapılmış; çocukların demografik özellikleri, aileleri ile ilişkileri, okul yaşantıları, çocukların doğdukları yer ile suç işledikleri yerleşim yerleri arasındaki farklılıklar, çocukların ailelerinin ekonomik durumuna göre işleri ile suç türleri arasında farklılık olup olmadığı incelenerek çocukların toplumsal yaşama hazırlanmalarında ve sağlıklı sosyal ilişkiler üretmelerinde temel toplumsal ortamların etkililiği belirlenmiştir.

3. Balo “Suç Mağduru ve Suç Faili Olan Çocuklar Açısından Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri” (1995) adlı yüksek lisans tezinde ulusal ve uluslar arası platformda hukuksal yapılanma irdelenmiş, adalet sisteminde çocuk mahkemelerinin ayrıca yapılanmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

4. Darcan, “Kolluk Hizmetlerinde Kurumsal İşbirliği ve Toplum Destekli Suç Önleme Yaklaşımları” (2003) adlı yüksek lisans tezinde, suç önlemede İngiltere, Fransa, İtalya’da uygulanan toplum destekli polislik uygulamaları incelenerek suç önleme yapılanmalarında toplum destekli polisliğin önemi vurgulanmıştır.

5. Buran “Türk Polis Örgütünde Eğitim Süreci ve Önemi” (1992) adlı yüksek lisans tezinde, Polis örgütünde hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim etkinlikleri genel olarak değerlendirilerek, bu eğitimin aksayan yönleri üzerinde durulmuştur.

6. Tok, “Bilgi Toplumuna Geçişte Polis Eğitimi” (2001) adlı yüksek lisans tezinde, dünyada uygulanan polis eğitimleri genel olarak ele alınmış ve bilgi toplumunun ihtiyacı olan polisin nasıl bir eğitimden geçirilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

7. Gök, “Uluslar Arası İnsan Hakları Mevzuatı Açısından Polis Uygulamaları” (2002) adlı yüksek lisans tezinde, uluslararası insan hakları mevzuatı ve bu konudaki belgeler ışığında polis uygulamaları değerlendirilmiştir.

8. Karakuş, “İnsan Hakları Eğitiminin Uluslar Arası Boyutu Ve Türk Polis Teşkilâtının Uygulamaları” (2002) adlı yüksek lisans tezinde, insan hakları eğitimi uluslararası ölçekte ele alınmış ve Türkiye’deki polislik uygulamaları bu boyutlarla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

BÖLÜM III

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. Çocuk Kavramı

Çocuk ve çocukluk kavramları ile çocukluğun insan hayatındaki hangi dönemi oluşturduğu yüzyıllardır tartışılmaktadır. “Tarihçilere göre, çocukluk kavramı ortaçağda bilinmemekteydi ve çocuklarla yetişkinler arasında bugünkü anlamda bir farklılık söz konusu değildir.”¹² İnsanların yaşam sürelerinin, “insan hayatının kısa bir dönem olduğu ortaçağda çocukluk diye bir dönemin olmaması doğaldır.”¹³ Sadece hayatı devam ettirmenin amaçlandığı, hayatı idame ettirebilmek için insanoğlunun zaruri ihtiyaçlarına odaklandığı, doğa şartları ile sürekli hayatta kalma mücadelesi içerisinde bulunduğu bir dönemde insanın doğduğu andan itibaren en kısa sürede yetişkinler arasına girmesi kadar olağan bir şey yoktur. “Geleneksel kültürlerde çocukluk diye bir dönem ya hiç yoktur ya da hızla geçilmesi gereken bir dönemdir. Çünkü bu toplumlarda asıl olan yetişkinliktir.”¹⁴

Çocukların yetişkinlerden farklı bir sosyal kategori olduğu düşüncesi ilk olarak “18. yüzyılda asiller arasında ortaya çıkmış ve çocukların yetişkinler dünyasından uzaklaşması ahlaki eğitim amaçlı, kamuya ait okulların açılması ile başlamıştır.”¹⁵ Ahlaki eğitime verilen önemle, “masum ve yetişkinliğe hazırlanan çocukların yetişkin dünyasından korunması”¹⁶ ve çocuğun yetişmesinde ailelerin sorumluluk almasını savunan yeni eğitim teorileri de çocukluk kavramının gelişmesinde etkili olmuştur.

Çocukluk döneminin tam olarak hangi yaş dönemine karşılık geldiği ile ilgili evrensel bir kabullenme bulunmamaktadır. “Eğitimciler, sağlıkçılar, hukukçular farklı farklı dönemleri çocukluk olarak tanımlamaktadırlar. Bu dönemler

¹² Philippe Arries *Centruies of Childhood*, A Social History of Family Life, Penguin, Harmondsworth, 1992, s.10.

¹³ İsmail Doğan, *Akıllı Küçük*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000, s.2.

¹⁴ *Aynı*, s.179.

¹⁵ Nicholas Abercrombie, Stephen Hill, Bryan Turner, *Dictionary of Sociology*, Penguin, London, 1984, s.83.

¹⁶ *Aynı*, s.84.

lkeler arasında da farklılık göstermektedir. Çocukluk döneminin sınırlarının belirlenmesinde zorluk çekilmesinde en büyük etmen fiziksel gelişimle duygusal gelişimin veya duygusal gelişimle zihinsel gelişimin farklı zaman dilimi içerisinde gerçekleşmesidir. Ayrıca bu farklılık bireyler arasında da kendisini göstermektedir. Bununla birlikte, literatürdeki bazı kaynaklarda çocukluk çağı doğumdan 12 yaşına kadar olan dönem kabul edilirken, bazılarında ergenlik çağının tamamlanmasına, yani kızlarda 18 yaşına, erkeklerde 20 yaşına kadar olan süre olarak tanımlanmaktadır. Diğer bir kısım kaynak ise çocukluk dönemini, erkek ve kızlar için 24 yaşına kadar uzatmaktadır.”¹⁷ Bu tartışmaların ışığında genel anlamda bedensel ve ruhsal gelişimini tamamlamamış bireylere çocuk denilebilir.

Roma ve İslam Hukuku gibi “eski hukuk sistemleri çocuğun cinsi olgunluğa erişmekle küçüklük devresinden çıktığını kabul etmişlerdir. Modern hukuk sistemleri ise fikri olgunluğa erişmiş çocukların küçüklükten çıktığını yani reşit olduğunu kabul etmektedirler.”¹⁸ Rüşt yaş haddi kanun koyucu tarafından belirlenmektedir. Türk hukuk sisteminde küçüklüğün başlangıcı şahsiyet kazanılmasına bağlanmıştır. “Medeni Kanunumuza göre şahsiyet çocuğun sağ olarak tamamiyle doğduğu anda başlar. Küçüklüğün başlangıcı, şahsiyet kazanılması için çocuğun tam ve sağlam olarak doğması gerekmektedir. Hukuk sistemleri; çocukluğun bitip, kişinin kendi başına medeni haklarını kullanabildiği yaş yönünden bazen fikri, bazen bedeni gelişmeyi, bazen de cinsel olgunluğa erişmeyi esas almıştır. Medeni Kanunumuz açısından ölçü rüşt yaşıdır. Rüşt, kural olarak 18 yaşın ikmaliyle başlar. Bir kişi bu andan itibaren tüm haklarını kendi kullanabilir, hukuki ehliyete hak kazanabilir¹⁹.” Bütün bu bilgilerin ışığında; tam ve sağlam olarak doğan kişi 18 yaşını ikmal edinceye kadar çocuk olarak kabul edilmektedir.

2. Suç Kavramı

İnsanlar toplumlar halinde yaşamaktadır. Bireyin tüm yaşamı bulunduğu topluma uyum sağlama çabası içerisinde geçmektedir. Toplumdan gelen etkilerin sentezini yaparak toplumsal gelişimini sürdürür.

¹⁷ Devlet Planlama Teşkilatı, “Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı”, **Çocuk Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, DPT Yayınları, Ankara,1994, s.4.

¹⁸ Emine Akyüz, “Çocuk Mahkemeleri Kanununun Çocuğun Güvenliği Açısından Değerlendirilmesi”, **Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu**, A.Ü.Basımevi, Ankara,1983, s.101-106.

¹⁹ Halil Yılmaz, “Çocukların Korunmasına İlişkin Türk Mevzuatı” **EGM Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, EGM Yayınları, Ankara,1998, s.21-26.

İnsan “toplumun eseridir, ama tüm yaşamı boyunca karşılıklı etkileşim içinde, hem kendini hem toplumu değiştirir. Bu karşılıklı etkileşim sürecinde meydana gelen toplumsallaşma karmaşık ve dinamik bir süreçtir. İnsan yaşamının en büyük başarılarından birisi de sağlam ve dengeli toplumsallaşmaya ulaşmasıdır.”²⁰

Birey, toplumda yerini ve rolünü belirleme gereksinimi duyar, saygınlık kazanmak ister. “Toplum için önemli olan ise uyumdur. Kendi içinde bir denge ve uyum oluşturamayan toplumların kalıcılığı söz konusu olamaz.”²¹

Toplumdaki uyum, büyük ölçüde bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasına bağlıdır. “Farklı gruplara uygun bir biçimde davranan, arkadaş, iş vb. çevrelerle uyum gösteren, toplumca istenen, kabul gören tutum ve tavırları öteki insanlara yönelten ve toplumsal ortamda aldığı rol ve kurduğu ilişkiden yeterince doyum sağlayan kişiyi sosyal açıdan uyumlu saymaktadır. Ve sosyal olmayan kişiyi a-sosyal veya anti-sosyal olarak tanımlamaktadır. A-sosyal kişi toplumsallaşma kavramından yoksundur, toplumun kendisinden ne istediğinin bilincinde değildir. Anti-sosyal kişi ise toplumun kendisinden ne istediğini bilen, ancak bunları bilerek yerine getirmeyen, karşı çıkan kişidir. Anti-sosyal kişi, başkalarının zararına da olsa, kendi arzularına doyum sağlamaya çalışır.”²² Toplumlarda var olan anti sosyal kişilik toplumdaki uyum ve düzeni bozarak, var olan kuralları yok saymaktadır.

Toplumlar, en başta kendi varlıklarını koruyabilmek ve devam ettirebilmek, toplum içindeki uyumu sağlayabilmek, insanlar arasındaki ilişkileri düzenleyerek bir arada kalmalarını temin amacıyla bir takım normları kabul etmişlerdir. Bu normların dışına çıkan insanlar için birtakım yaptırımlar öngörmüşlerdir. “İnsanların toplumsallaşma sürecinde sosyolojik olarak normdan sapma diye tanımlanabilecek uyumsuz hareketleri hukuk dilinde suç olarak tanımlanmış ve önlenmesi için ceza-i yaptırımlar öngörülmüştür.”²³ Anti sosyal kişiliğin kuralları yok sayarak göstermiş olduğu hareket suç olarak nitelendirilebilir.

²⁰ Haluk Yavuzer, **Çocuk ve Suç**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, s.22-23.

²¹ İsmail Doğan, **Sosyoloji**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006, s.77.

²² Yavuzer, **a.g.e.**, 2001, s.25,26.

²³ Rüstem Erkan, Mahzar Bağlı, Faruk Sümer, Mahmut Ünver, “Sosyal Çevrenin Sokak Çocukluğuna ve Çocuk Suçluluğuna Etkisi:Diyarbakır Örneği”, **1. Ulusal Çocuk ve Suç : Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu**, Unicef, Ankara, 2001, s.50-61.

Antik çağda “Yunan düşünürü Platon, “Kanunlar” adlı yapıtında, suç ruhun bir tür hastalığı olarak düşünmüş ve bunun üç nedeni olduğunu ileri sürmüştür. Bunlar tutkular, haz arama alışkanlığı ve bilgisizliktir. Yunan düşünürü olan Aristoteles ise, suç sebeplerini, yoksulluk, devrim gibi toplumsal koşullarda bulmaktadır. Bu sebeple, kimi yazarlar Aristoteles’i suç sosyolojisinin kurucusu ve öncüsü saymaktadır. ”²⁴

Hukuksal olarak suçun tanımı “isnat yeteneğine haiz bir kimsenin kanunda yazılı aykırı bir fiili yapması yada yapmaması.”²⁵ şeklindedir. Toplumsal çelişkiler var oldukça suç da var olacaktır. Suç, “topluma zarar verdiği yada tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylem”²⁶ olarak tanımlanmaktadır.

Tarihte suç ve suçluluk olgusu nitelendirmeleri farklılık göstermiş, bir zamanlar suç olarak nitelendirilen bir hareket başka bir zaman normal olarak algılanmış, bir zaman normal algılanan bir hareket bir zaman sonra suç kategorisinde yer almaya başlamıştır. Bazı aşiretlerde hırsızlık, cömertlik, konukseverlik gibi cesaretin bir göstergesi olarak nitelendirilmektedir.

Literatürde sosyal davranış kuralları “toplumsal hayatı düzenleyen kurallar”²⁷ olarak tanımlanmakta ve “örf ve adetler, görgü kuralları, ahlak kuralları, din kuralları ve hukuk kuralları”²⁸ olarak sınıflandırılmaktadır. Bu kuralların toplumların yapısına göre farklılık gösterdiğini, geleneksel karakterli toplumlarda örf ve adetlerin, modern toplumlarda hukuk kurallarının birinci derecede etkili olduğunu vurgulamaktadır. “Toplumsal davranış kuralları sosyolojide toplumsal normlar olarak adlandırılır. Bunlar, informal toplumsal normlar ve formal toplumsal normlardır. Formal normlar eylemin niteliklerine ilişkin sınırlara sahiptir. Bu sınırlar eylemi yasaklar ya da emreder; yasağın ya da emrin uyulma biçimi ile ilgilidir. Bir memleketin kanunları ve hukuk düzeni toplumun formal normlarını oluşturur. İnfomal normlar ise daha küçük gruplarda bireyi, yazılı ve sözlü olarak ifade edilmeyen ancak ilişkilerin kendinde bulunan davranışsal

²⁴ Yavuzer, **a.g.e.**, 2001, s.26.

²⁵ Yaşar Bilge, **Adli Bilimler Sözlüğü**, Palme Yayıncılık, Ankara, 2002, s.282.

²⁶ Sulhi Dönmezer, **Kriminoloji**, Beta Yayınları, İstanbul, 1994, s.48.

²⁷ İsmail Doğan, **Modern Toplumlarda Vatandaşlık Demokrasi ve İnsan Hakları**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2004, s.13.

²⁸ **Aynı**, s.14.

yaptırımlar olarak tanımlanır. İnfomal normların yaptırımları ise alaya alma, gülme, grup dışına itilme gibi toplumsal ifade biçimlerini kapsar.”²⁹

Görüldüğü üzere bir eylem hukuksal açıdan suç olmadığı halde toplumsal açıdan suç veya sapma olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle hukuksal açıdan normların (formal normların) ihlal edilmesine suç denirken, informal normların ihlali hukuksal açıdan suç olarak tanımlanmasa da toplumda davranışların sapması olarak adlandırılmakta ve sapmış davranış gösteren insanlar toplum tarafından cezalandırılmaktadır. Bazı eylemler her ikisi içinde suç olarak kabul edilmektedir. Örneğin, günümüzde hırsızlık formal ve informal normların her ikisinde de kabul edilmeyen bir hareket olup, bu eylemi gerçekleştiren kişilere karşı her ikisinde de yaptırım uygulanmaktadır. Suç olgusunun bir boyutu da çocuklarda görülmesidir.

3. Çocuk Suçluluğu

Çocuklar yetiştirilirken, toplumda kabul edilmiş ve geçerliliğini koruyan formal ve informal kurallara uymaları beklenmektedir. Ancak, aynı zamanda onlardan bağımsız olma duygularının da gelişmesi beklenmekte ve bu durum bazen çelişki yaratmaktadır. Bağımsızlık duygularının geliştirilmesi yönünde beklenti içerisinde bulunan ve aynı zamanda toplumsal kurallara uyması yönünde teşvik edilen çocuklar, toplumsal kurallara neden uyulacağını yeterince anlayamayabilirler. Çünkü, onlar henüz toplumsallaşma sürecini tamamlamamış insanlardır.

Ergenlik döneminde değişen değer yargıları, ahlak kurallarının yarattığı karmaşa, hızlı ve düzensiz kentleşme ve sanayileşme, göçler, ekonomik bunalımlar gibi sosyo-ekonomik kaynaklı nedenler çocuğu suçta iten nedenler arasında sayılabilir. Çocuk suçluluğu bir çocuktaki anti-sosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek bir duruma dönüşmesi olarak tanımlanmaktadır. “Çocuk suçluluğunu yetişkinlerden ayırt eden en önemli özellik hukuk sisteminde çocuk olarak kabul edilen 11-18 yaş grubunun* ergenlik dönemine denk gelmesi, bu dönemde çocuğun hızlı bir bedensel ve

²⁹ Doğan, a.g.e., 2004, s.14-15.

* 2005 Yılında iç hukukta yapılan düzenleme ile (11-18 yaş grubu), (12-18 yaş grubu) olarak düzenlenmiş, ceza sorumluluğu için yaş “12 yaşını doldurmuş olma şartına” yükseltilmiştir.

ruhsal gelişim dönemi olmasından dolayı problemlili bir geçiş evresi yaşıyor olmasıdır.”³⁰

Çocuk suçluluğu derinlemesine incelendiğinde, “salt hukuki problem olmaktan çok, psiko pedagojik ve sosyal bir olay olduğu açıkça görülmektedir.”³¹ Çocuk her yerde, her yaşta, her ekonomik düzeyde bütünüyle korunması gereken toplumsal bir varlıktır. Esas olan çocukların gelecekteki sorunlarıyla yüzleşebilecek; toplum çıkarlarına ters düşmeyecek doğrultuda eğitilmesidir. Böyle eğitilen bir çocuk kendini bir bütünün parçası olarak hisseder, insan olduğunun bilincine varır.

Alfred Schultz’un: “Suçu cemiyet hazırlar, fertler işler” sözü belki de toplumun onlara karşı olan sorumluluklarını karşılamadığı durumlarda, bakım ve korunmaya muhtaç, fiziksel ve zihinsel gelişimleri henüz tamamlanmamış, suça itilmiş çocukların durumunu ifade eden en anlamlı söylemdir.

4. Çocuk Suçluluğunu Etkileyen Faktörler

Belirtildiği gibi insanların toplum halinde yaşamalarından dolayı ortaya çıkan sosyal çelişkiler var oldukça suç da var olacaktır. Ve toplumların devamı için uyum çok önemlidir. Her toplum, sürekliliğini sağlayacak olan bireylerin gelişmelerine önem vermek durumundadır. “Bireyle toplum arasında kaçınılmaz ilişki belirli bir dengeyi kuramadığında toplumsal yapının önemli dayanaklarından yoksun kalması söz konusu olmaktadır. Çünkü, toplumsal yapının birinci işlevi kendi kendini sürdürmektedir. Bu bakımdan yapının temel bir ögesi olarak bireyin önemi ortaya çıkmaktadır.”³² Toplumda uyumun ve toplumun devamını sağlamak adına, çocukların toplumun edilgen bir üyesi olarak görmek yerine, onların etkin ve aktif bir role sahip, düşünen ve üreten bireyler olduğu her zaman göz önünde tutulmalıdır.

Çocuklar toplumsal yaşam içinde kimi zaman toplumsal uyumun bozulmasına neden olmalarından dolayı kanunlarla ve toplumla ihtilaf haline düşebilir, suç işleyebilirler. Hukuksal bir olay olduğu kadar aynı zamanda

³⁰ Haluk Yavuzer, **Çocuk ve Suç**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, s.31-32.

³¹ Haluk Yavuzer, **Çocuk Psikolojisi**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999, s.318.

³² İsmail Doğan, **Bir Alt Kültür Olarak Ankara Yüksel Caddesi Gençliği**, T.C.Kültür Bakanlığı Yayınları/1652, Ankara, 1994, s.97.

toplumsal bir olgu olan suç, çocuklar için çoğu zaman çeşitli etkenlerin meydana getirdiği uygunsuz sosyal ortamların ürünüdür.

Çocuğun toplumsallaşma ve toplumsallaştırma sürecinde, suç işlemede veya suçtan zarar görmesinde önemli yer tutan aile, kişisel nedenler, okul ve çevre üzerinde durulacaktır.

4.1. Ailevi Nedenler

Çocuğun ilk ve doğal çevresi ailedir. Çocuk kişiliğini, davranışlarını, ahlak yargılarını ailesinden edinecektir. Bu nedenle aile içerisinde olabilecek olumsuzluklar çocukları etkileyecek ve bazen de bu etki çocuğun suça yönelmesine kadar uzayabilecektir.

Yeni doğan bir bebeğin fiziksel ihtiyaçları ön planda olsa da duygusal alanda temel ihtiyacı sevme ve sevilmedir. Sevgiden yoksun bir çocuğun güven içinde büyümesi mümkün olmayacağı gibi, fiziksel gelişiminin de sağlıklı olması beklenemez. Çünkü bütün ihtiyaçların temelinde, maddi değerlerden önce sevgi vardır.

Anne, baba çocuk için her şeyden önce bir sevgi kaynağıdır ve aynı zamanda bir modeldir. Aile çocuk için, adeta insan ilişkilerinin sergilendiği bir sahnedir. Bu sahnede “çocuk, insan ilişkilerini bütün karmaşıklığı içinde gözlemler ve yaşar. Bu süreçte uzlaşma, anlaşma, bağlılık, işbirliği, olumlu düşünme ve yaşama gibi olumlu nitelikleri; anlaşmazlık, çekişme, çatışma, olumsuz düşünme ve yaşama gibi olumsuz nitelikleri ve tutumları kendi ailesinde kazanır. Aile bireylerinin olumlu ve olumsuz özelliklerini özdeşim yoluyla kendisine mal eder.”³³ Aile içinde çocuğa güven duygusu kazandırılmalı, sağlıklı iletişim kurmasını sağlayacak beceri ve yetiler edinmesi sağlanmalı, gelecek hayatında sağlıklı ve başarılı olabilmesi için fiziksel ve ruhsal gelişiminin sağlanmasına ortam oluşturulmalıdır. Bunlar ancak sağlıklı aile içi ilişkiler kurabilmekle mümkündür.

Aile ihtiyacı çocukların en temel ihtiyaçları arasındadır. Aile ihtiyacı “değerli olma duygusu, güven ortamı, yakınlık ve dayanışma duygusu, sorumluluk duygusu, zorluklarla mücadele etmek suretiyle zorlukların

³³ Dolunay Şenol Çelik, “Çocuk Suçluluğunda Ailenin Rolü”, **Polis Dergisi**, E.G.M. Basımevi, Ankara, 2004, 34.sayı, s.39-45.

üstesinden gelmeyi öğrenme, mutluluk ve kendini gerçekleştirme ortamı ve manevi yaşamın temellerini oluşturma şeklinde”³⁴ yedi başlık altında toplanmakta ve “ruhen sağlıklı veya sağlıklı bireylerin yetişmesinde aile içi iletişimin ön planda olduğu”³⁵ şeklinde belirtilmektedir.

İnsanın sosyalleşmesi doğum öncesinde başlayıp ölünceye kadar süren uzun bir süreçtir. Bu süreçte insana öğretilen en temel prensip, toplumun hangi evrelerde kendisinden hangi davranışların beklendiğidir. “Sosyalleşme, bireyin içinde yaşadığı toplumun kurallarını öğrenmesi sonucunda, yaşadığı toplumdaki diğer bireylerle daha uyumlu ve sağlıklı yaşammasını sağlar ki bu aynı zamanda onun toplumsal kimliğini de kazanmasıdır.”³⁶ Biyolojik olarak olgunlaşan bir birey, diğer yandan da toplumun kurallarını öğrenmek suretiyle sosyalleşir. Sosyalleşmede aile çok önemli bir yer tutmaktadır. “Aile içi ilişkilerin zayıflaması, aile içindeki bireylerin birbirlerine karşı sorumluluk duygularında, ilgi ve şefkatlerinde azalma olduğu sürece kişi, dışarıya ve kendi özel ilgilerine yönelecektir. Özellikle bu sağlıklı ortam, çocukluk yıllarına denk gelirse, çocuğu suça iten önemli bir etken olarak ortaya çıkar. Ailedeki bu istenmeyen durum, olumsuz çevre şartlarıyla da birleşince sapmış veya suçlu davranış ortaya çıkabilir.”³⁷

2002 ile 2005 yılları arasında Türkiye genelinde polis birimlerinde değişik konulardan dolayı işlem yapılan çocukların aileleri ile birlikte yaşama durumları incelendiğinde, öz anne ve öz babadan oluşan aile ortamında kalan çocukların %88, bunun dışında öz anne-üvey baba, üvey anne-öz baba, kardeş, yakın akraba, arkadaş, sokak veya bir kurumda yaşayan 18 yaş ve altı çocukların toplam çocuk sayısına oranının %12 olduğu görülmektedir.³⁸

Islahevlerinde kalan çocukların katılımıyla yapılan araştırma sonucunda “çocukların %79,8’i suç işledikleri dönemde aileleri ile birlikte oturduklarını, %20,8’inin ise sokakta, yetiştirme yurdunda, akrabasının yanında, bekar evinde veya söylemek istemedikleri farklı yerlerde yaşadıkları belirlenmiştir.”³⁹ Yapılan araştırma ve polis istatistik verilerinden hareketle,

³⁴ Doğan Cüceloğlu, **İçimizdeki Biz**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1997, s.91.

³⁵ Doğan Cüceloğlu, **Yeniden İnsan İnsana**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, s.48.

³⁶ Feriha Baymur, **Genel Psikoloji**, Binbaşı Yayınevi, İstanbul, 1994, s.273.

³⁷ Tülin İçli, **Kriminoloji**, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 1999, s.236.

³⁸ E.G.M. **AKKM Dairesi Başkanlığı İstatistik Verileri**, 2006.

³⁹ Sözer, **a.g.e.**, 2003, s.101.

suç işlediği şüphesi altında olan veya suç işleyen çocukların büyük bir kısmının aileleri ile birlikte olduğu, ancak ailelerin çocukların suça karışmasını engelleyemediği, çocuğun suçtan korunması ve toplumsallaşmasında aile yapısının, aile içi ilişkilerin önemli olduğu söylenebilir.

Çocuklar aileleriyle birlikte yaşıyor olsalar da, aile bireylerinin eğitim durumları, parçalanmış aile yapıları, ailede suçlu kişilerin varlığı ve aile içi şiddetin çocuğun gelişiminde psikolojik olarak olumsuz etkilenmesine, antisosyal kişilik kazanmasına yol açtığı ve çocukların toplumsallaşmalarında sorunlar yaşattığı yönünde etkili olduğu yapılmış olan araştırmalar ile saptanmıştır.

4.2. Kişisel Nedenler

Fiziki yada psikolojik rahatsızlıklar kalıtımsal olabileceği gibi sonradan da ortaya çıkabilir. Ancak, çocuğun fiziki özelliklerinin yada psikolojik durumunun suçla olan ilişkisi tek başına suçlulukla ilişkilendirmek için yeterli görülmemektedir.

Antropolojik okulun kurucusu olan, biyolojik faktörlerle suç işleme ilişkisi kuran Lombroso “şehir cezaevinde mahkumların üzerinde incelemeler yapmış, bunlardan gözetim altında bulundurmuş ve karakterlerini, huylarını, düşünce ve meyillerini test etmiş, cezaevinde ölen mahkumların cesetleri üzerinde otopsiler yapmış ve bir takım neticeler elde etmiştir. Suçu, ölüm gibi doğal bir olgu olarak kabul etmiştir. Doğuşta suçlu (Criminel-ne) ismini verdiği kimselerde doğuştan gelen bazı anormalliklerin mevcut olduğunu ve bu bozuklukların, şahısları iradeleri dışında suç işlemeye sevk ettiğini kabul etmiştir. Lombroso doğuşta suçluluğu: İlksel devirlerde insanlar ve nesiller bir birini takip ederek tekamül etmiştir. Bazı şahıslarda eski vahşilik hali meydana çıkmaktadır, vahşi olanlar nasıl yırtıcı, atak ve bazende hissiz olurlarsa bu vasıflarda bazı suçlularda görülmektedir. Suçun diğer Antropolojik amillerinden biride ruh hastalıkları ve bilhassa sar'a dır. Yine diğer bakımdan suçluları nesillerin tereddidi doğurmaktadır. Ve bir suçlunun

kendinden evvelki neslinde frengili, alkolik, sefih insanların bulunacağı muhakkaktır, böylece bu gibilerde insanlık cevheri azalmıştır.⁴⁰ şeklinde açıklamıştır.

Lombroso, suçun biyolojik nedenlerine daha fazla önem vermiştir. Ancak, sosyolojik nedenlerini de gözardı etmemiştir. “Psşik faktörlerin önemli fakat ölçülmesinin zor, bazen imkansız olduğuna inanmaktadır. Lombroso kalıtımsal biyolojik faktörlerin suçun temel nedeni olduğunu kabul ederken, çevrenin suç davranışını etkileyeceğini dikkat çekmiştir.”⁴¹

Çocuk suçluluğunun kalıtımsal olmayan kişisel sebepleri arasında, “annenin hamilelik sırasında yeterince beslenmemesi, ilaç alkol ve uyuşturucu madde kullanması, psikolojik ve fiziki şoklara maruz kalması, radyoaktif maddeye maruz kalması, ağır doğum koşulları ve doğum sonrası uygun olmayan bakım altında kalması gibi nedenler vardır. İstanbul Kriminoloji Enstitüsü’nde yapılan ankette çocukların %13 gibi önemli bir bölümünün ağır beden ve ruh hastalıkları geçirdikleri saptanmıştır. Bu göstergeler kişisel sebeplerin çocuk ve çocuk suçluluğu ilişkisinde dikkate değer bir ölçü olduğunu belirtmektedir.”⁴²

Suçlu çocuk araştırmalarında, suça karışan çocuklarla ilgili akıl hastalığı, sar’a, psikopatik rahatsızlıklar gibi sağlık sebeplerinin yanı sıra uyuşturucu madde ve alkol kullanımı ile suç ilişkisinin üzerinde de durulmaktadır.

2005 yılı polis verilerinden, emniyet birimlerine gelen/getirilen 11-18 yaş arası toplam 20.411 çocuktan 11.782’sinin hiçbir madde kullanmadığı, 8.629 çocuğun ise sigara, alkol, çözücü, yapıştırıcı, uyuşturucu veya hap kullandığı anlaşılmaktadır.⁴³ Toplam sayıya %42,27 oranında çocuğun, bağımlılık yapan madde kullanması, sorunlu çocukların bağımlılık yapan madde kullanımına eğilimini göstermektedir.

4.3. Okul

Türkiye’nin sahip olduğu nüfusun büyük bir oranının çocuk ve gençlerden oluşması, ülkenin geleceğini belirleyen büyük bir insan

⁴⁰ Hüseyin Gider, *Genel Kriminoloji ve Adalet Psikolojisi*, Devrim Matbaası, Ankara, 1961, s.53-54.

⁴¹Sözer, a.g.e., 2003, s.52.

⁴² www.sosyalhizmetuzmani.org/çocuksuçluluğu.htm, 19.08.2005.

⁴³ E.G.M. AKKM Dairesi Başkanlığı Verileri, 2006.

kaynağına sahip olması anlamına gelmektedir. Genç nüfusa sahip olmanın Türkiye için bir avantaj haline getirilebilmesi, onlara vereceği eğitime bağlıdır.

Anayasa'da ilköğretimin "kız ve erkek tüm vatandaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasız" olduğu belirtilmiştir. Eğitime verilen önem aslında eğitimden beklenen çok yönlü verimin elde edilebilmesi içindir. Eğitim hakkının gerçekleşmesi çocuğu yoksulluk, sanayide yada tarımda zorunlu çalışma, ev hizmetçiliği, ticari amaçlı seks sömürüsü ve silahlı çatışma gibi tehlikelerden koruyacağı gibi, toplum için gelişimi hızlandırma, yetenekleri uyandırma, insanları güçlendirme ve haklarını koruma bakımından başka herhangi bir girişime göre daha büyük bir kapasiteye sahip olarak görülmektedir. "Eğitim değişimin gerçek anahtarıdır. Okul, bu anahtarın simgesi ve bu rolün hayata geçirilmesinde somut işlev alanıdır."⁴⁴ Ailede başlayan eğitim, sistematik olarak örgütlenmiş olan okulda ve okul dışında devam eder. Özellikle, çocukların büyük bir kısmı hayatlarını biçimlendiren uzun yılları okullarda geçirmektedir.

Okul, çocuğun aileden sonra örgütlü, kurumsal ve toplumsallaştırma tekniği yüksek olan ilk yerdir. Aileden edilen kimliğin geliştirileceği, topluma uygunluk tanımlarının net olarak öğrenildiği ve çocuğun gelecek fikriyle tanıştığı ilk yerdir. Okul sürecinde ailede edinilen tutum ve davranışlar otoriteye karşı düşmanlık yada otoriteye uyma, liderlik yada edilgen tutum alma biçiminde kendisini gösterecektir.

Okulun örgün bir eğitim kurumu olmasını sağlayan "eğitim programı, öğrenci, öğretmen, yönetici, bina ve araç gereçler, çevre olmak üzere altı öğesi vardır. Birbiriyle iletişim içinde olan bu öğelerin her biri okul eğitiminin niteliğini belirler. Okul eğitiminin öğelerinden birinde meydana gelecek aksaklık okul eğitiminin amacına ulaşmasına olumsuz etkide bulunur."⁴⁵ Okul eğitiminin beklentilere olumlu cevap verebilmesi için öncelikle okul içinde düzenin sağlanmasında "öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilerin karşılıklı ilişkileri ön plana çıkmaktadır. Özellikle gecekondü bölgelerindeki okullarda bu ilişkilerin iyi olduğunu söylemek, iyimserlikten öteye gitmez."⁴⁶

⁴⁴ İsmail Doğan, **Toplum ve Eğitim**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2004, s.87.

⁴⁵ Nurettin Fidan, Münire ERDEN, **Eğitime Giriş**, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998, s.47.

⁴⁶ Halil İbrahim Bahar, **Okul ve Ailede Şiddet**, Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları, Yayın No:2, Ankara, 2002, s.48.

Genellikle bir eğitim ve öğretim yuvası olarak okul, birey ve toplum için olumlu yönde katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. “XVII. Yüzyılda Victor Hugo bir okulun yapılması, bir hapisanenin kapanması demektir sözüyle eğitim ve suçluluğun arasında doğrudan bir bağlantı olduğunu vurgulamıştır. Yapılan araştırmalar ile okul suçluluğu yok edici bir kurum olarak sunulmuştur.”⁴⁷

Ancak, bazı hallerde okul, “çocukların gelişme ve uyum güçlüklerini çözmeye yardım edecek yerde, farkında olmadan güçlüğü artırıcı etkiler eklemektedir. Bunun bir sonucu olarak da okuldan kaçmak, hırsızlık vb. sorun ve suçlar ortaya çıkmaktadır.”⁴⁸ 2006 yılında medyaya da yansıyan ve günlerce gündemde kalarak tartışma yaratan, okullarda suç çetelerinin oluştuğu, okul içinde ve çevresinde çocuklar arasında meydana gelen darp, yaralama ve hatta öldürme olaylarının varlığı çocuk-okul ilişkisinin önemini ortaya koymaktadır.

4.4. Çevre Faktörü

Çocuk büyüdükçe toplumsallaşmasında aile dışındaki faktörler etkisini artırmaktadır. Özellikle okul, aile dışında kalan çevre faktörlerinin içinde önemli bir yer tutmakla birlikte ayrı bir başlık altında ele alınmıştır. Okulun dışında çocuğun iş hayatında yer alması, arkadaş grupları gibi etmenler çevre faktörü altında incelenebilir. Çeşitli nedenlerden dolayı okula devam etmeyen, okula devam etse de okul içinden veya dışından, iş çevresinde edinilen arkadaşlıklar çocukların toplumsallaşmalarında etkili olan çevredir.

Ekonomik, sosyal veya siyasal nedenlerle bireylerin yer değiştirmesi “göç” olarak tanımlanmaktadır. Göçler geçici yada daimi olmaktadır. Aynı ülkenin bir bölgesinden diğer bölgesine yapılan göçlere “iç göç” denilmektedir.

Köyden kente göç kırsal kesimdeki hayat şartlarının zorlayıcılığının bir sonucudur. Kırsal alandan kente gelenler eski davranış ve alışkanlıklarını, örf ve adetlerini de getirmektedirler. “Kentte edinecekleri yeni meslek ve iş çevrelerine rağmen mevcut alışkanlıklarıyla birlikte gecekondulaşma ve

⁴⁷ Haluk Yavuzer, **Çocuk ve Suç**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, s.161.

⁴⁸ Aynı, s.162.

plansız kentleşmeye de neden olabileceklerdir. Kenar mahalle olgusu bu tür göçlerin bir sonucu olarak düşünülebilir.”⁴⁹

Türkiye’de yaşanan köyden kente göç nedenlerinden biriside şehirdeki eğitim imkanlarının daha fazla olmasıdır. “Çocuklarının alacakları eğitimle daha iyi bir meslek sahibi olmalarını düşünen anne babalar göç etmekten çekinmemekte, kente geldiklerinde ise eğitim olanakları bakımından aradıklarını bulamayınca hayal kırıklığı yaşamaktadırlar.”⁵⁰ Bu hayal kırıklığı ailelerin çocuklarını meslek edinip gelecekte iş bulma şansını artırmak için çalışma ortamlarına sevk etmektedir. Bu amaçla çocuklar, mobilya ve tamircilik gibi meslek dallarına çırak olarak verilmektedir. Küçük yaşta çocukların zanaat öğrenme adına iş hayatına katılması, fiziki ve psikolojik gelişimleri ile toplumsallaşmalarına olumsuz yönde etki edebilmektedir. Çünkü, iş hayatına atılan çocuklar en kısa sürede çocukluk dönemlerini geçerek, yetişkin dünyasına katılmak zorundadır.

Suçun köy ve küçük şehirlere göre büyük şehirlerde daha fazla işlenmekte olduğu saptanmıştır. “Şehirleşmeyle özellikle cebir şiddet suçları azalırken mala yönelik suçlar artmaktadır. Büyük şehirlerde kazanç sağlayan mala yönelik suçlar için olanaklar ve suçların gizli kalması olasılığı daha fazladır. Ayrıca toplum baskısı iyice azalmıştır. Bu yüzden kent yaşamında suçluluk oranları daha fazla olmakta, küçük yerleşim birimlerinde ise polisin daha az etkili olmasına rağmen daha az miktarda suç oranına rastlanmaktadır.”⁵¹ Islahevlerinde kalan çocuklar üzerinde yapılan araştırmaya katılan “197 çocuğun %45,2’si gelişmiş illerde, %42,6’sı gelişmekte olan illerde, %12,2’si ise kalkınmada öncelikli illerde”⁵² suç işlemişlerdir.

Genellikle köyden kente göç edenlerin “tarım işçiliği yerine seyyar satıcılığa, fabrika işçiliğine, inşaat işçiliğine devam etmesi sonucunda toplumda yaşanan yatay hareketlilik kişilere prestij ve gelir düzeyi açısından farklı bir durum kazandırmamaktadır.”⁵³ Aksine çarpık kentleşmeyi, gecekondulaşmayı, kültür çatışmasını, gecekondu kültürünü ve yoksulluğu beraberinde getirmektedir. Belirtilen olgular da özellikle gelir düzeyi düşük

⁴⁹ İsmail Doğan, **Sosyoloji**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006, s.261.

⁵⁰ Halil İbrahim Bahar, **a.g.e.**, 2002, s.49.

⁵¹ İ.Hamit Hancı, “Çocuk Suçluluğuna Yol Açan Sosyal Bir Yara İç Göçler Ve Çarpık Kentleşme,” **Hekim ve Yaşam**, İzmir Tabip Odası Bülteni, Sayı 6, İzmir, 1999, s.28-33.

⁵² Sözer, **a.g.e.**, 2003, s.88.

⁵³ Doğan, **a.g.e.**, 2006, s.260.

ailelerin çocukları açısından suç işlemeye meyilli risk gruplarının oluşmasına ve bu gruplara çocukların katılmasına zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

5. Polis

İnsanların bir arada yaşamaya başlaması ile birlikte, bir arada yaşamanın gereği olan huzurun ve güvenliğin, işbirliği ve dayanışmanın sağlanması ve kurulu olan düzene devamlılık kazandırılması amacıyla bir takım kurallar ortaya konmuştur. Toplumlarda bazı insan ya da grupların kurallara uymaması ve kabul edilmiş kurallara aykırı davranışlar göstermesi suç olgusunu ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte, toplum kurallarını koruma ve kollama, toplumda uyumun sağlanması adına, bu görevi yapacak değişik isimler altında örgütler kurulmuştur. Türkiye’de bu görev genel kolluk kuvvetleri adı altında, sorumluluk bölgelerine göre polis, jandarma ve sahil güvenlik teşkilatları tarafından yerine getirilmektedir.

Polis, kökeni Yunanca ve Latineden gelen bir kelimedir. Latince “Politia” ve Yunanca “Politeia” kelimelerinden türemiş ve Türkçe’ye Polis olarak yerleşmiştir. Köken olarak eski Yunanca’da politika anlamında kullanılmıştır. Bu anlamda, site veya şehir devletlerinin tüm kamu hizmetlerinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Polis kavramı, genel olarak “teşkilat, fonksiyon, personel olmak üzere üç anlamda kullanılmaktadır. Kökeni bunlar olsa da literatürde polis; güvenlik gücü anlamında kullanılmaktadır.”⁵⁴

“Eski Türklerde polis sözcüğünün karşılığı olarak “Yarkan” terimi kullanılmıştır. Moğolca’da “Daruga” kelimesi polis anlamına gelmektedir. Bu kelimelerin ikisi de Uygur metinlerinde geçmekte, Yarkan; polis, dedektif manalarında, Daruga ise; gece bekçisi, polis memuru, vergi tahsildarı anlamında kullanılmıştır.”⁵⁵

Avrupa Birliği’nin ortak polis tanımı ise; “toplumda insan haklarına saygı göstererek asayişi sağlayan ve halkın güvenliğini koruyan kamu görevlisidir.” şeklindedir.

⁵⁴ Ahmet Hamdi Aydın, **Polis Meslek Hukuku**, Ankara, 1996, s.2.

⁵⁵ Nevzat Sönmez, **Emniyet Teşkilatı**, SFN Yayıncılık, Ankara, 2005, s.3.

İlk kez polis deyiminin kullanılmış olmasından dolayı, “10 Nisan 1845 tarihi, Türk polis örgütünün kuruluşu olarak kabul edilmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra polis örgütü; yapılanma, örgütlenme, yasa çalışmaları ve hizmet alanları bakımından sürekli gelişme göstermiştir. 4 Haziran 1937 tarihli ve 3201 sayılı “Emniyet Teşkilâtı Kanunu” ile örgütün yeniden yapılanması hız kazanmıştır.”⁵⁶

Polisin yapmış olduğu görevin esaslarını ve görev sırasındaki yetkilerini belirleyen “2559 sayılı Polis Vazife ve Selâhiyetleri Kanunu”nun 1. maddesinde “Polis; asayiş, amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder. Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapar” şeklinde tanımlanmıştır. Belirtilen tanımla polise koruyucu, önleyici ve düzenleyici yetki ve görevler verilmektedir.

Polisin rolü hakkındaki genel tartışma “polis genel olarak devletin ve sistemin koruyucusu olan bir kolluk kuvveti mi, yoksa halka hizmet etmekle görevli kişi ve kuruluşlardan mı olduğu sorusu etrafında yoğunlaşmaktadır.”⁵⁷

Bir görüşe göre “kapitalizmin ortaya çıkışı ile devletin ve devlete veya sisteme hakim olan siyasi ve ekonomik güç sahipleri, mevcut statülerini ve ekonomik varlıklarını korumak amacıyla polis gücü oluşturmuşlardır. Bu görüşte olanlar; halen de polisin rolünün bu merkezde olduğunu ileri sürerler. Yine bu görüş sahipleri, aslında polisin tamamen halka hizmet veren bir güç olması gerektiğini; suç ve suçluya karşı olduğu gibi, gerekirse devlete karşı bile halkı koruması gerektiği görüşünü ileri sürerler.

Diğer taraftan, devlet ve sistem hakkındaki fikirleri açısından muhafazakar olanlara göre, polis sadece halka karşı devletin ve sistemin koruyucusu değil, ama aynı zamanda devlete karşı halkın yanında da değil; hem Devletin, hem de halkın selameti için rol üstlenen bir güçtür.”⁵⁸

Siyasi rejimler genel olarak, otoriter, totaliter ve demokratik olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir. Burada belirtilen üç ayrı rejimde de polisler toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Rejimlerin her üçünde de polise rastlanır. Buradaki farklılık, her rejimdeki polisin yetki ve zorlayıcı gücü

⁵⁶ Ahmet Nihat Dünder, **Emniyet Teşkilatı ve Hizmetleri**, Ankara, 1987, s.5.

⁵⁷ Aydın, **a.g.e.**, 1996, s.7.

⁵⁸ **Aynı**, 1996, s.7-8.

kullanma hakkının farklı olmasıdır. “Demokratik yapılardan uzaklaştıkça, polis uygulamalarında güç kullanımı da artmaktadır. Polis teşkilatları, otoriter ve totaliter ülkelerde siyasal yönetimlerin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadırlar. Bu rejimlerde polisin temel fonksiyonu, halka hizmetten ziyade, mevcut düzeni korumak ve devam ettirmektir.

Demokratik rejimlerde ise polisin başlıca fonksiyonu toplum düzeninin korunmasını sağlamaktır. Bu da polisin siyasal gücün dışında kalmasını zorunlu kılmaktadır. Demokratik ülkelerde polis ve siyaset kaynaşmış bir haldedir. Çünkü siyasi bir konuma sahip olan İçişleri Bakanı polisten sorumlu en üst makamdır. Aynı zamanda İçişleri Bakanı hükümetin de bir üyesidir.⁵⁹

“Polisler, üniformalı sosyal hizmetler uzmanı rolünü kabul etseler veya etmeseler bile, toplumda sosyal hizmetler rolünü yerine getirdikleri tartışılmaz bir gerçektir. Literatür, polisin sadece çok az bir zaman yüzdesini ortaya çıkan suçlarla mücadeleye ayırdığını öne sürmektedir.”⁶⁰ Polisin yapmış olduğu görevlerle ilgili olarak suçların önlenmesi ve suçluların yakalanması dışında sosyal hizmetlere yönelik faaliyetlerinin bulunduğu, kabul etseler de etmeseler de üniformalı sosyal hizmet uzmanı olarak görev yaptıkları belirtilmektedir.

Kabul etmek gerekir ki, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeler ve toplumda meydana gelen çeşitli boyutlardaki değişimler; devlet, hukuk ve insan hakları kavramları ile birlikte, özellikle polis ve güvenlik gibi kavramlarda da yeni anlayışlar ortaya çıkarmıştır. “Sanayi toplumu yeni değerlerin üretilmesi ve hızla yerleştirilmesi konusunda sorunlar yaşayan bir toplumdur. Bu bakımdan kriminal alt kültürler en çok böyle bir toplumda hayat bulmaktadır. Bu nedenle polis şunu çok iyi bilmelidir ki muhatap olduğu kitle sanayi toplumunun bilinen bağlamlarından etki alan insandır. Bu etki eğer suç ve suçlu profili ortaya koyuyorsa, polisin bu gelişme karşısındaki yaklaşımı kişileri ve bağamları içinde değerlendirmeyi gerektirir.”⁶¹ Toplumdaki sosyal gelişim ve değişimin farklı boyutlar kazanmasıyla, otorite ve otoritenin sembolü olan polise karşı bakış tarzı değişmiş ve halkın polisten beklentileri de artmıştır. Bu beklentilerden bazıları şöyle sıralanabilir;

Polis, mesleğinin teknik ve uzmanlık gerektiren yönlerini, taktik ve inceliklerini iyi bilmeli ve bunları kullanabilmelidir.

⁵⁹ Halil İbrahim Kavgacı, **Demokratik Polislik, Temel Yaklaşımlar**, Maset Matbaacılık, Ankara, 1997, s.17.

⁶⁰ Robert R. Friedman, **Community Policing**, Harvester Wheatsheaf, London, 1992, s.79.

⁶¹ İsmail Doğan, “Kamuoyundaki Kültürel Polis İmajının Kültürel Arka Planı”, **21.Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri**, E.G.M. Basımevi, Eğitim Serisi:22, Ankara, 2001, s.737-747.

Polis, hukuk kurallarının üstünlüğünü savunmalı ve bunu uygulamalarıyla göstermeli, öğrenmeye ve öğretmeye açık olmalı, ihtiyaç duyulması halinde rehberlik edebilmeli, örnek olacak tutum ve davranışlar sergilemelidir.

Polis, çalıştığı toplumun yapısını, incelik ve duyarlılıklarını çok iyi bilerek toplumda meydana gelen sorunlara akılcı çözümler üretebilmelidir.

Polis, insanların durum ve statüleri ne olursa olsun insan olmalarından dolayı vazgeçilemez ve devredilemez haklarının olduğunun farkında olarak, muhatap olduğu kişilerle rahat iletişim kurabilmeli ve onların psikolojisinden anlamalıdır.

6. Çocuk Hakları

I. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyada gerçek barışın sağlanmasına katkıda bulunmak amacıyla ülkeler bir araya gelerek bugünkü Birleşmiş Milletler'in temeli olan Milletler Cemiyetini kurmuşlardır. Uluslararası iyi niyetin simgesi olan bu çalışmanın amacı öncelikli barışın sağlanması ve insanların yaşam standartlarının yükseltilmesi adına bir takım kararlar almaktır. Bu çalışmalar kapsamında toplumun temel taşı olan çocukların her türlü ihmal ve istismardan öncelikle korunma haklarını vurgulamak ve onların her hal ve koşulda yetişkinlerden daha özel olarak ele alınmaları gerekliliğinden hareketle "Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi" olarak bilinen bildirge hazırlanmış ve Türkiye'nin de dahil olduğu, Milletler Cemiyeti Genel Kurulu'nda 26 Eylül 1924 tarihinde imzalanmıştır.

Çocukların yaşatılmaları, gelişmeleri ve korunmalarının uluslararası bağlamda temel ilke olarak ilk defa ele alındığı bu beş maddelik bildirge 1939 yılında II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle önce Milletler Cemiyeti'nin geçerliliğini yitirmesi, dolaylı olarak Çocuk Hakları Bildirgesi'nin geçerliliğini yitirmesine neden olmuştur.

"II. Dünya Savaşı sonrası kurulan Birleşmiş Milletler Teşkilatı, 1948 yılında İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini kabul etti. Bu bildirgede çocukların özgürlükleri ve haklarına da yer verilmekle birlikte, bunun yeterli olmayacağı düşünülerek çocukların özellikle korunması gerekliliğinden yola çıkılarak yeniden ve daha kapsamlı bir Çocuk Hakları Bildirgesinin hazırlanmasına karar verildi. 1950 yılında

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi, Sosyal Komisyonunca hazırlanan Çocuk Hakları Bildirgesinin son taslağı yıllar süren tartışmalar ve hazırlıktan sonra 10 madde halinde 20 Kasım 1959'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda oy birliği ile kabul edildi.

İkinci Dünya Savaşı, birincisine oranla çocukları daha fazla şiddet ve felaketselere maruz bırakmıştı. İşte bunun yinelenmemesi arzusu ile 1959 Çocuk Hakları Bildirgesinde çocuğun fiziksel ve ruhsal olarak olgunlaşmamış olması göz önünde tutularak, doğum öncesi ve sonrasında özel bakım ve korunmaya muhtaç olduğu vurgulanarak, artık çocuklar arasında ayırım yapılmaması, çocukların gelişmelerini sağlayacak tüm imkan ve olanaklardan yararlandırılmaları, doğumdan itibaren bir isme ve milliyete hak kazanmaları ve sosyal güvenlikten yararlanmalarının altı çiziliyordu. Ayrıca fiziksel, zihinsel veya ruhsal özürli çocukların eğitim ve bakım görmeleri öngörülüyor, bu tür çocukların sevgi ve anlayışa ihtiyacı olduğu ve eğitim hakları bulunduğu fikri savunuluyordu. Uluslararası topluluk çocuk refahı ile ilgili konularda yol gösterici olarak bu bildirgeyi yalnızca göz önünde tutmuştur.”⁶²

Ancak, zaman içerisinde gelişen ve değişen dünya çocuk haklarının korunması adına iyi niyet göstergesinin de ötesinde bildirgelerden daha bağlayıcı olan uluslararası belgelere gereksinim duymuştur. Bunun üzerine “çocuklarla ilgili olarak alınacak her türlü karar ve uygulamada çocuk için iyi ve doğru olanın ve çocuğun yüksek yararının gözetilmesini esas alan Çocuk Hakları Sözleşmesi, 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda onaylanarak 02 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ülkemiz bu sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış, 09 Aralık 1994 tarihinde 17,29,39 uncu maddelerine çekince koyarak kabul etmiş ve Sözleşme 27 Ocak 1995 gün 22184 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 4058 sayılı yasa ile iç hukuk kurallarına dönüştürülmüştür. Türkiye'nin bu konularda temsil edilmesi, raporunun hazırlanması gibi sorumlulukların yerine getirilmesinde 11 Ocak 1995 tarihli Başbakanlık yönergesiyle Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü görevlendirilmiştir.”⁶³

Sözleşme genel olarak Birleşmiş Milletler'in temel ilkeleri ve insan hakları anlaşmalarının ve bildirgelerinin bazı hükümlerine atıfta bulunmakta ve çocukların haklarını tanımlamaktadır.

⁶² Gülgün Müftü, “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”, **Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, Aydoğdu Ofset, Ankara, 1998, s.19.

⁶³ İsmail Doğan, **Akıllı Küçük**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000, s.219.

Toplam 54 maddeden oluşan Sözleşmeye göre ırk, dil, doğum, cinsiyet, mülkiyet, etnik yada toplumsal farklılık, özgürlük ve başka farklılıklar gözetmeksizin bütün çocuklar için eşit ölçüde geçerlidir. “Sözleşme çocukların haklarını savunan ve koruyan uluslararası hukuksal ve etik bir araçtır. Bu yeni ahlaki kavram erkek, kız, kırsal, kentsel, yoksul varlıklı, özürlü, üstün zekalı ve yetenekli bütün çocuklar için aynı ölçüde geçerlidir.”⁶⁴

Sözleşmenin birinci maddesine göre ulusal yasalarda daha erken bir ergenlik yaşı belirlemeleri durumu dışında, 18 yaşın altındaki her birey çocuk sayılmaktadır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme çocuk haklarına ilişkin bugüne kadar hazırlanmış en kapsamlı belge niteliğindedir. “Bu belge çocuk haklarına uluslararası nitelik ve boyut kazandırmaktadır. Ayrıca, bildirgeler hükümetler tarafından kabul edilen, ancak kurallarının ihlal edilmesi halinde yaptırım bulunmayan ilan edilmiş ilkeleri kapsarken, sözleşme kendisine taraf olan devletleri bağlayıcı nitelikteki yasal metinlerdir. Devletler sözleşmelerin ortaya koyduğu hüküm ve yükümlülüklerle uygun davranma isteklerini ortaya koymuş olmaktadır.”⁶⁵

Sözleşmede, suç işlemiş çocuklara yönelik yaklaşım, çocuğa verilen değer ile doğru orantılıdır. Sözleşmenin özellikle 40. maddesi ile suç işlemiş çocukların hakları güvence altına alınmaya çalışılmış, suç işlemiş çocuğun yeniden topluma kazandırılması ile ıslahı çalışmaları üzerinde durulmuştur.

Ayrıca, çocukların kaçırılması ve satılması gibi faaliyetlerin ortadan kaldırılması için her türlü çabanın gösterileceği, tutuklu yada hükümlü çocukların yetişkinlerden ayrılacağı, bunlara işkence yada acımasızca ve aşağılayıcı herhangi bir muamele yapılmayacağı, kötü davranışlara, ihmale veya tutukluluğa maruz kalan çocuklara düzelmeleri ve yeniden topluma kazandırılmaları için gerekli özenin gösterilmesi gerektiği genel olarak Çocuk Haklarına Dair Sözleşme kapsamında belirtilmektedir. Sözleşme, insanlığın geleceğine sahip çıkması adına ayrı bir önem taşımaktadır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin dışında uluslararası hukukta çocuk haklarını doğrudan veya dolaylı korumaya yönelik birçok sayıda iki taraflı yada çok taraflı düzenlemeler yapılmıştır. 30 Eylül 1921 tarihli Kadın ve Çocuk Ticaretinin Kaldırılmasına Dair Sözleşme, 24 Ekim 1936 tarihli Deniz

⁶⁴ Müftü, a.g.e., 1998, s.20.

⁶⁵ İsmail Doğan, **Vatandaşlık, Demokrasi ve İnsan Hakları**, Pegem A Yayıncılık, Ankara:2004, s.308.

İşlerinde Çalıştırılacak Çocukların Asgari Yaş Haddinin Tespiti Hakkında Sözleşme, 5 Ekim 1961 tarihli Küçüklerin Korunması Konusunda Makamların Yetkisi ve Uygulanacak Kanun'a Dair Sözleşme, 28 Mayıs 1970 tarihli Küçüklerin Vatana İadesine Dair Sözleşme, 5 Eylül 1980 tarihli Evlilik Dışı Çocukların Korunmasına Dair Sözleşme, Birleşmiş Milletler Çocuk Ceza Adaleti Sistemi Hakkındaki Standart Minimum Kurallar (Beijing Kuralları), Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları (Havana Kuralları) ve 29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunması ve Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliği Hakkında Lahey Sözleşmesi örnek olarak gösterilebilir.

Türkiye Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış, 09 Aralık 1994 tarihinde 17,29,39 uncu maddelerine çekince koyarak kabul etmiştir. Sözleşme 27 Ocak 1995 gün 22184 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 4058 sayılı yasa ile iç hukuk kurallarına dönüştürmüştür.

İç hukuk kurallarında, başta Anayasa olmak üzere çocuğun yüksek yararı düşünülerek düzenlemeler yapılmıştır. Hukuki düzenlemelerle birlikte kurum ve kuruluşlarda da düzenlemelere gidilmiştir. Bu düzenlemelerden birisi de Türk Polis Örgütü bünyesinde çocuklara hizmet vermek için oluşturulan çocuk polisi birimidir.

7. Çocuk Polisi

Toplumsal düzenin sağlanmasında, kanunların uygulanmasında önemli bir görev üstlenen polis örgütünün temel görevi suç işlenmesini önleyici tedbirler almak, her şeye rağmen suç işlenmiş ise sanıkları yakalayarak suç delilleri ile birlikte adalete sevk etmektir.

Toplumlarda meydana gelen suç ve suçlulardaki değişikliklere göre güvenlik hizmetlerini veren polis örgütleri, stratejiler geliştirmekte ve uygulamaktadır. Ülkelerin tamamında olan ve olması gereken budur. Amerika'da çocuğun suça karışması oranındaki artışa göre geliştirilen polisiye uygulamalar şu şekilde özetlenebilir; "19. yüzyılın sonlarında genel olarak varolan suç probleminin de etkisiyle polisler suç işleyen çocuklara da bir

yetişkin suçlu gibi davrandılar. Suçlu çocuklar bazen uyarılması ve ruhsal açıdan terbiye edilmesi için papaza götürülüyordu.

20. yüzyılın başında ilk defa bazı polis departmanları polis-suçlu, suçlu-polis ilişkilerinin geliştirilmesi yönünde adım attılar. 1914 New York şehri polis birimi bir program başlatarak yerel polisle birlikte suçlu çocuklarla iletişimin geliştirilmesine çalıştı. 1930'larda August Vollmer Kaliforniya Berkeley polis biriminde ilk olarak çocuk polisi bürosu kavramı ile insanları tanıştırdı. Vollmer bu kavramla suç önlemenin önemi üzerine eğilmiştir. Bu uygulama o dönemde suçlu çocuklar konusunda uzman polislere ihtiyaç olduğu düşünülerek kısa zamanda diğer komşu polis birimlerine de yayıldı. Sonuç olarak o dönemde suç önleme bürosu, çocuk bürosu, çocuklara yardım bürosu, çocukları kontrol bürosu ve çocuk bölümü gibi adlar altında bu birimler görünmektedir.

Bu süreç ve anlayış II. Dünya savaşıdan sonra da devam etmiştir. Hatta 1955 yılında bir grup çocuk polisi ilk olarak Merkezi Eyaletler Çocuk Polisi Birliğini kurdular. 1957'de ise bu birlik uluslararası bir yapıya kavuşmuştur. Her ne kadar bu birlikle ulusal ve uluslararası çalışmalar yapılırsa da çocuk polisleri asıl olarak çocuk suçları ile ilgilenen polislerin eğitim ihtiyaçları, çocuk polisinin görevleri, standartları ve usullerinin geliştirilmesi amaçlı olarak çaba sarf etmişlerdir. Bu dönemde çocuk polisleri, çocuk suçluluğunu ele alırkenki temel görevlerinin, sorumluluklarının cezalandırıcı olmak yerine yardımsever tavır takınmak olduğunu ifade etmişlerdir.

Yine 1960 larda tüm ABD çapında suçlu çocuklarla iletişimin geliştirilmesi, çocuk suçluluğunun azaltılması amacıyla bir dizi program yürürlüğe girmiştir. Polis memurları küçük öğrencilerle etkileşimde bulunmak, lise öğrencileri ile suç ve cezaları tartışmak amacıyla okul ziyaretlerinde bulunmuşlardır. Polis spor ligi programı oluşturulmuştur. Kısacası polis o yıllarda çocuk suçluluğunu önlemek için sportif etkinliklerden, sosyal etkinliklere birçok program yürürlüğe koymuş, epey çaba sarf etmiştir.

Bu çabalar 1970 lerde devam etmiştir. Ancak 70 li yılların sonu ve 80 lerin başında her ne kadar bazı polis birimleri benzer uygulamalarına devam etse de genel eğilim çocuklarla ilgili programlarda azalma yönünde olmuştur. Polis birimleri çocuklarla ilgili işlerden çekilmeye başlamışlardır. Birçok birim çocuklarla ilgili birimlerini kapatır veya görev alanlarını muhtaç, ihmal edilmiş ve suç mağduru olmuş çocuklarla sınırlandırırken, detektif büroları da yetişkinlerle birlikte çocuk suçları ile ilgili suçları da soruşturmaya ve incelemeye başlamıştır.⁶⁶ Amerika'da polisin çocuk suçlarıyla ilgili yoğunlaştığı son nokta, suç önleme hizmetleri ve

⁶⁶ Clemens Bartollas, **Juvenile Delinquency**, John Willey, Canada, 1985, s.415.

mağdur olmuş çocuklara yöneliktir. Suça karışan çocuklarla ilgili olarak yetişkinlerden çok farklı bir uygulama yapılmadığı bildirilmektedir.

Türkiye’de polisin görev ve sorumluluğunu belirleyen Polis Vazife ve Selahiyeti Kanunu açık bir şekilde çocukların korunması konusunda polise görev vermiştir. “Polis, asayiş amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder. Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerinin kendisine verdiği vazifeleri yapar.” hükmü Kanunun ilk maddesi olarak düzenlenmiştir. Özellikle, yardım isteyenler, alil ve acizlerle birlikte çocuğun vurgulanması, çocuğun her zaman korumaya muhtaç olmasından kaynaklanmaktadır. Polisin görevleri içerisinde, sayma yöntemiyle korunmaya muhtaç çocuk ayrıca vurgulanmaktadır.

Kurum ve kuruluşlar amaç ve ilkelerini geliştirmedikleri takdirde, ürettikleri hizmetlerin kalitesi ve sahip oldukları insan gücünün niteliği sürekli düşmektedir. Bunu önlemenin tek yolu ortaya çıkan yeni durum ve şartlara göre yapılanmanın yeniden gözden geçirilmesidir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin Türkiye tarafından kabul edilerek iç hukuk kuralı haline dönüştürülmesinden sonra 05.10.1995 tarihinde yapılan bir düzenleme ile daha önce Asayiş Şube Müdürlükleri bünyesinde büro olarak küçükleri koruma hizmetlerine yönelik faaliyet gösteren Küçükleri Koruma Bürosu, 04.12.1995 tarihinde onaylanan “Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği” ile kurulan “Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü”nün hizmete girmesiyle kaldırılmıştır. Yapılan düzenleme ile küçükleri koruma hizmetleri büyük illerde şube müdürlüğü, küçük illerde büro amirliği olacak şekilde yapılandırılan birim tarafından devam ettirilecektir.

Bu yapısal düzenlemeye rağmen Küçükleri Koruma Şubeleri istenilen düzeyde etkili olamamıştır. Bunun başlıca nedeni bu şubelere atanan yöneticilerin polisiye uygulamalar açısından daha aktif, kurumdaki tabiriyle “gözde şubelerden” buraya idareciler tarafından geri plana alınmak amacıyla atanmaları ve “polislik pratiği bakımından şubenin işlerinin polisin kendi içerisinde çok da önemli görülmemesi vb. problemlerden dolayı, Şube

faaliyetleri sokak çocuklarının yer yer tespit edilerek ailelerine veya diğer kurumlara teslim edilmesinden öteye gitmemiştir.”⁶⁷

Toplumsal alanda meydana gelen değişimler sonucu çocuklara yönelik duyarlılığın artması, konunun öneminin her alanda vurgulanması ve “zaman içerisinde ortaya çıkan sorunların çözümü amacıyla daha önce Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü adı altında var olan yapılanma, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile yürürlükteki mevzuat esas alınarak hazırlanan “Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü / Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesiyle Çocuk Şube Müdürlüğü şeklinde yapılandırılmıştır.”⁶⁸

Kurum yetkililerince Çocuk Şube Müdürlükleri'nin oluşumu “Tüm uluslararası sözleşmeler ve mevzuatlar ile yerel hukuk kurallarının incelenerek, Birleşmiş Milletlerin çalışma esasları kapsamında, Avrupa Birliği sürecinde “0-18 yaş arası” çocuk kabul ederek, bu amaçla uluslararası düzeyde yönetmelik çıkartarak ve dünyada çocuk polisi adı altında ilk kez oluşturularak diğer ülkelere örnek oluşturacak bir yapılanma ortaya konulmuştur”⁶⁹ şeklinde anlatılmakta ve tamamen çocuğa yönelik olarak ilk kez bir polis biriminin Türkiye’de oluşturulduğuna dikkatler çekilmektedir.

Çocuk Şube Müdürlükleri'nin kuruluş amacı “korunmaya muhtaç olan, ihmal ve istismara maruz kalan, bulunan, evden veya kurumdan kaçan, mülteci, refakatsiz, sokakta yaşayan, sokakta çalıştırılan, oturduğu yeri haber vermekten aciz, hakkında koruma, ıslah ve/veya tedavi tedbiri alınan, suça maruz kalan, suç işlediği şüphesi altında bulunan, kimliği tespit edilemeyen çocuklara yönelik hizmetlerin yürütülmesi”⁷⁰ şeklinde belirtilmektedir.

Polis Vazife ve Selahiyeti Kanunu ile Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği'nin dışında 15 Temmuz 2005 tarihinde “korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasların düzenlemesi” amacıyla

⁶⁷ Yusuf Ziya ÖZCAN, “Emniyet Genel Müdürlüğü Küçükleri Koruma Şubesinin Statü ve İmajının Değiştirilmesi”, **Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, Aydoğdu Ofset, Ankara, 1998, s.124-142.

⁶⁸ Resmi Gazete, “Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü / Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği”, 13.04.2001, Sayı 24372.

⁶⁹ Murat Güller, **Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme İlkeleri Doğrultusunda Çocuk Polisi Eğitimi ve Yönetimi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, H.Ü.Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2003, s.21.

⁷⁰ Resmi Gazete, a.g.y. 2001, madde 1.

yürürlüğe giren “Çocuk Koruma Kanunu”⁷¹nun 31. maddesinde genel olarak kolluğun çocuk birimine atıfta bulunarak ilk bendinde “Çocuklarla ilgili kolluk görevi, öncelikle kolluğun çocuk birimleri tarafından yerine getirilir” hükmü ile çocuk biriminin varlığını kanun boyutuna taşımaktadır.

Polislik mesleği en dar anlamda suç işlenmesini önleyici tedbirler almak, her şeye rağmen suç işlenmiş ise suçluları tespit ederek adli makamlara sevkini sağlamak gibi değerlendirilse de “Polislik mesleği, yalnız suçlu yakalama mesleği değildir. Öteki mesleklerden farklı özellik, işlev ve sorumlulukları içeren çok yönlü bir meslektir. Bu mesleğin yerine getirilmesinde meslekle ilgili temel bilgi ve becerilerin yanı sıra sosyal bilgi ve değerlerin de görevlilere kazandırılması gerekmektedir.”⁷² Tüm polislerin belirtilen özelliklere sahip olması beklenir, ancak çocuk polisi olarak görev yapacak personelde bu niteliklerin bulunması, çocuğa yönelik hizmetlerin yerine getirilmesinde olmazsa olmazlardandır. Çünkü, görev alanı insan neslinin geleceği olan çocuklar, özellikle sorunlu çocuklar olan çocuk polislerinin sahip olacağı mesleki becerilerin yanı sıra kişisel niteliklerinin de en üst seviyede olması beklenir.

7.1. Çocuk Polisinin Nitelikleri ve Branşlaşma

Çocuk Şubeleri’nde çalışacak polislerin sahip olmaları gereken nitelikler üst seviyede tutulmuştur. Çocuk birimlerinde çalışacak polislerin seçilerek görevlendirileceği ve hizmet içi eğitime tabi tutularak branşlaşmalarının sağlanacağı “çocuk polisi birimlerinde çalıştırılacak personelde gönüllü olmak, etkili ve güzel konuşmak, güvenilir olmak, ekip içinde çalışma yeteneğine sahip olmak, ikna, iletişim, karar verme yeteneğine sahip olmak, bilgisayar yazılım programları kullanımına sahip olmak, öğrenme ve öğretme yeteneğine sahip olmak, belirtilen niteliklere haiz olanlar arasından seçilen personel hizmet içi temel eğitime alınır. Hizmet içi temel eğitimini başarı ile tamamlayanlar, çocuk polisi branşında istihdam edilirler”⁷³ şeklinde belirtilmiştir.

⁷¹ Resmi Gazete, **Çocuk Koruma Kanunu**, Kanun No:5395, Kabul Tarihi:03.07.2005, Yayımlanma Tarihi:15.07.2005, Resmi Gazete Sayısı:25876.

⁷² Remzi Fındıklı, “Polis Eğitiminde Çağdaş Gelişmeler” **Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi Uluslararası Sempozyum**, Ankara, 1996, s.459-474.

⁷³ Resmi Gazete, **a.g.y.**, 2001, madde23.

Çocuk biriminin oluşumunu sağlayan yönetmelikte, çocuk polislerinin çocukla ilgili konularda uzmanlaşmasına önem verildiği görülmektedir. Çocuk polisi olarak seçilen ve hizmet veren polislerin başka bir ile atanmaları halinde de Çocuk Şube Müdürlüğü bünyesinde çalıştırılması ön görülmüştür. Ancak, 29.10.2003 tarihinde çocuk polisi branşı, polis örgütünde branş kabul edilen birimleri düzenleyen Branş Yönetmeliği'nden çıkarılmıştır. Yazılı bir gerekçe olmasa da, çocuk polisi branşının iptal edilmesinin sebebi olarak; branşlı olan personelin başka birimlerde çalıştırılmayacağı ilgili yönetmeliklerde hükme bağlandığından, polis örgütünde görevli polis sayısının da azlığı göz önünde tutulduğunda herhangi bir branştan olmayan diğer polis birimlerinde personel görevlendirilmesinde sıkıntılar yaşandığıdır.

7.2. Sosyal Çalışmacı

Her şeyi bilen hiçbir şeyi tam bilemez. Polisin görev ve sorumlulukları çok farklılık ve değişiklik göstermektedir. Polisin karşılaşıacağı ve mücadele edeceği tüm konulara hakim olması ve çözüm üretmesi beklenmektedir. Oysaki, "Polis doğru bir çözüm getirmesi mümkün olmayan, sosyal kökenli sorunlarla karşı karşıya bırakıldığında, bu sorunların köklü çözümü için gerekli hizmeti verememektedir."⁷⁴ Sosyal kökenli sorunlarda polisin köklü çözüm üretmesi oldukça zordur. Çocuklarla ilgili sorunlar sosyal kökenlidir ve onlara yönelik verilecek hizmetlerde sorunların kökenine inebilmek için uzman desteği olması gerekir. Çocuk Şubeleri'nin diğer polis birimlerinden farklılığı, "sosyal çalışmacı" adı altında sosyal hizmet uzmanlarının Şube hizmetlerinde görevlendirilmesinin ön görülmesidir. Muhafaza altına veya gözaltına alınan çocukla ilk görüşmenin yapılması, çocuk hakkında sosyal inceleme raporu hazırlanması, çocukları suça iten fiziki, psikolojik ve sosyolojik etkenlerin araştırılması, suçluluğu ortadan kaldırmaya yönelik plan ve programlar geliştirilmesi, muhtaç veya mağdur olan, evden veya bulunduğu kurum ya da kuruluştan kaçan, sokakta yaşayan ve sokakta çalıştırılan, uçucu, uyuşturucu ve psikotrop madde bağımlısı olan, suça itilen ve mağdur çocuğun kendisine ve kanuni mümessiline rehberlik hizmetlerinde

⁷⁴ Manfred SUCH, **Önce Vatandaş Sonra Polis**, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1989, s.160.

bulunulması, çocuğun durumunun iyileştirilmesi amacıyla ailesi ve okul, sosyal ve sağlık hizmetleri gibi kuruluşlarla işbirliğinde bulunulması, uçucu, uyuşturucu, psikotrop madde bağımlısı olan çocukların tedavisi için sağlık müdürlükleri ve tedavi kuruluşları ile işbirliği yapılması, geçici barınma ünitesinde kalan çocuklar için sosyal, kültürel ve eğitici programlar geliştirilmesi sosyal çalışmacı tarafından yerine getirilmesi gereken görevler arasında bildirilmiştir.

Polisin böyle bir yapılanma içerisine girmesi “çocuk sorunun” sosyolojik bir olgu olarak ele alınıp değerlendirilmesidir. “Polislik mesleği çeşitlenmektedir. Eğer polis bir aksiyon adamı ise, toplumsal olayları analiz etmesini de bilmelidir. Hiyerarşide üst rütbelilere gelince, yönetici ve diyalog uygulamacıları oldukları kadar, değer arttırıcılar da olmalıdırlar.”⁷⁵ Polisin profesyonelleşmesiyle ilgili polis yöneticilerine atfedilen “değer arttırıcıları olmaları”, çocuk polisinin çalışmaları boyutunda ele alınacak olursa; sosyal çalışmacıların yapacağı inceleme ve çalışma üzerine temellendirilecek polisiye uygulamalar, sunulan hizmetin veriminin ve uygulamanın amacına ulaşması yönünde etkili, aynı zamanda da polisiye faaliyetler için de değer arttırıcı olacaktır. Bu, polisin çocuk sorunun kökenine inmeye çalıştığı şeklinde değerlendirilebilir.

7.3. Çocuk Bakım Üniteleri

Çocukları Koruma Kanunu'nda çocukların yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulması öngörülmüştür. Genellikle polis birimlerine herhangi bir konuyla ilgili gelenlerin bekleme salonunda bekletilmeleri, herhangi bir suçtan dolayı zanlı olanların ise nezarethanelerde alıkonulmaları uygulanagelendir. Uygulananın dışında “Çocuk biriminde işlemleri yürütülen çocukların geçici olarak barınma, beslenme, oyun, sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla ... çocuk bakım ünitesinin kurulabileceği” çocuk polisi birimlerinin diğer polis birimlerinden farklılığını göstermektedir.

⁷⁵ J.Jacques GLEIZAL, J.Gatti DOMENACH, Claude JOURNES, **Batı Demokrasilerinde Polis**, (Çev: Mustafa Kandemir), Temiz Yayınları, Ankara, 2000, s.330.

2006 yılı itibariyle 47 İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde çocuk bakım ünitesi kurulmuştur.⁷⁶ Ankara Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'nde oluşturulan çocuk bakım ünitesi incelendiğinde oyun ve oturma alanlarının mevcut olduğu, televizyon, müzik seti vb. sesli ve görsel teknolojiyle desteklendiği, çocuklar için rahat bir ortamın oluşturulduğu dikkati çekmektedir. Ayrıca, yatakhane ve yemekhanenin varlığı polis birimi içerisinde bir çocuk yuvası veya kreş ortamı yaratıldığı izlenimi vermektedir.

Çocuk bakım ünitelerinin polis birimlerinde yapılandırılması, böyle bir oluşumun polis birimleri içerisindeki gerekliliğinin tartışılmasına yol açmıştır. 13-18 yaş arası suça karışmış olan çocukların kolluk birimlerindeki işlemlerinin en kısa sürede tamamlanarak adli makamlara ulaştırılması, bu süre zarfında gözetim haline alınmaları halinde esas olan yetişkinlerden ayrı bir yerde bulundurulmaları esas olmalıdır. 0-12 yaş arasında olan çocukların hukuksal olarak ceza-i sorumluluğu bulunmamaktadır. Kimlik tespiti yapıldıktan sonra ailesine, vasisine veya bir kurumda kalıyorsa, ilgili kuruma teslim edilmektedir. Çocuk bakım üniteleri ve yatakhaneler daha çok buluntu veya mağdur çocuklar ile ailesi tespit edilemeyen, mülteci ve refakatsiz çocuklara yönelik kullanılmaktadır. Bu çocukların poliste geçireceği süre çok uzun boyutlu olmamalı, bir an önce işlemlerinin tamamlanarak zaman geçirmeden Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumuna teslim edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, çocuk bakım ünitesi gibi tesislerin polis birimlerindeki varlığı, tekrar değerlendirilmesi gereken bir oluşumdur.

7.4. Suça Karışan Çocuklarla İlgili Polis Soruşturması

Çocuk polisine, çocuklarla ilgili konularda diğer polis birimlerinin üzerinde görev atfedilmesi önemlidir. Polis birimlerinin kendi aralarındaki koordinasyonuyla ilgili olarak "Emniyet Teşkilatının çocuk birimleri dışında kalan birimlerinde muhafaza altına alma hariç, çocuk hakkında herhangi bir işlem yapılmaması esastır. Bu birimlere gelen / getirilen çocuklar en kısa sürede çocuk birimine teslim edilir, adli ve idari tüm işlemler bu birim tarafından yürütülür. Çocukların büyüklerle birlikte suç işlemesi halinde diğer

⁷⁶ E.G.M. Asayiş Dairesi Başkanlığı Kayıtları, Ankara, 2006.

birimlerle koordine kurulur.” şeklinde düzenleme yapılmıştır. Çocuk Koruma Kanunu’nda da kolluk birimlerinde çocuklarla ilgili işlemlerin çocuk birimlerinde yürütülmesi öngörülmüştür. Bu öngörü, birimde çok hassas bir konu olan sorunlu çocuklarla ilgili uzmanlaşmış personelin çalışıyor olması ve özellikle sorunlu çocukların buldukları durumlardan etkilenmemeleri veya en az zararla buldukları durumu atlatalmaları yönünde çocuğun yararının en üst seviyede tutulduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bunun yanı sıra çocuklarla ilgili yapılan işlemlerde gizliliğin esas alınması bu göstergeyi tamamlayıcı unsurlardandır.

Çocuk Koruma Kanunu’nun çocukla ilgili soruşturma işlemini düzenleyen 15. maddesinde “Suça sürüklenen çocuk hakkındaki soruşturma çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır. Çocuğun ifadesinin alınması veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında, çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulabilir. Cumhuriyet savcısı soruşturma sırasında gerekli görüldüğünde çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanmasını çocuk hâkiminden isteyebilir.” hükmünü taşımaktadır. Görüldüğü üzere suç işlediği şüphesi altında bulunan zanlı çocuğun soruşturmasıyla ilgili tüm yetki Cumhuriyet Savcılarına verilmiştir.

Bu düzenleme ile, suç işlediği şüphesi altında bulunan 18 yaşını doldurmamış çocuklarla ilgili polis soruşturma yetkisi, ifade alma yasağı dahil olmak üzere sınırlandırılmıştır. Meydana gelen olayla ilgili sığağı sığağına yapılan polis soruşturmaları son derece önemlidir. Polis suça karışanlardan veya suçtan mağdur olanlardan alacağı bilgiler ışığında, gecikmeden harekete geçerek, varsa çocuğu suça iten çocuk istismarcılarına daha çabuk ulaşabilecektir. Oysaki, polisin böyle bir durumda sadece kimlik tespiti yapmak, sağlık durumunu tespit etmek, avukat nezaretinde çocuğa susma hakkını kullandırarak Cumhuriyet savcısına sevkini yapmaktan başka bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu durum aslında çocuk istismarcılarını cesaretlendirecek, polisin suçla mücadelesinde etkisini azaltacaktır. Bu durumun diğer ülkelerde nasıl olduğu incelendiğinde, Türkiye’nin dışında polisin böyle bir yetki kısıtlamasının olmadığı görülmektedir.

Avrupa Birliği’ne üye devletlerinden İsveç’te çocuklarla ilgili konularda da ifade alma işlemleri polis tarafından yerine getirilmektedir. “Sorgulamalar

özel yetiştirilmiş soruşturma memurları tarafından özel olarak hazırlanmış sorgu odasında yapılmaktadır. Sorgulama odası çok basit döşenmiş, masa, sandalye ve bilgisayardan oluşmaktadır. Çocukların mağdur kaldıkları olaylarda ve tanıklıkları için de özel odalar kullanılmaktadır. Sorgu odasında kameralarla kayıt yapılmaktadır. Çocuklara mağduriyetlerini resim çizerek veya maket bebekler üzerinde anlatabilme imkanları sağlanmış. Ayrıca, çocukla psikolog görüşmek zorundadır. Odanın duvarları özel yapılmış olup yan odadan içerideki sesler duyulabilmekte ve yapılan kamera çekimi anında izlenebilmektedir.”⁷⁷ Çocuklarla ilgili yapılan sorgulama veya mülakat adli makamlarda olduğu gibi geçerliliğini korumaktadır.

Danimarka’da da durum İsveç’ten çok farklı değildir. “Sorgulama normal olarak şüphelinin haklarının hatırlatılması, avukat tarafından yararlandırılması şeklinde yapılmaktadır. İfade alınmadan önce tüm şüpheliler için doktor raporu alınma zorunluluğu bulunmamaktadır. Normal bürolarda ifade alınmaktadır. Ayırt edici bir özelliği yoktur. İfade sırasında ses ve görüntü kaydı yapılmamaktadır. Ayrıca şüphelinin müdafii ile görüşmesi için özel olarak yapılmış bir oda da yoktur.

Ancak tecavüz suçu mağduru 0-12 yaş arası çocuklar için özel donanımlı ifade odaları oluşturulmuştur. Bu odalarda biri yüksekte diğeri alçakta iki kamera bulunmaktadır. Kameralardan biri çocuğun konuşmasını kaydederken diğeri ise çocuğun beden dilini takip etmektedir. Kameralar açıktadır. Bir adet izleme penceresi, birisi yukarıda diğeri aşağıda olmak üzere iki adet mikrofon bulunmaktadır. Oda ve dış koridor zemini halı ile kaplanmıştır. Odada koltuklar, sehpa, oyuncaklar, duvarda hayvan resimleri çerçeveleri, çocukların çizdiği resimler bulunmaktadır. İfade almadan önce itimatlı bir ortam hazırlanmaya çalışılıyor. Önceden 3-5 ziyaret yapılıyor. Oyunlar oynanıyor. Sivil çalışılıyor. Kötü kokular ve bakımsızlık çocuğa yaşadığı kötü şeyleri hatırlatabilir düşüncesiyle temiz ve bakımlı olmak gerekiyor. Daha sonra polis merkezine gelerek konuşmaları isteniyor. Bu birimlerde çalışan polisler psikoloji ve beden dili gibi özel eğitim alıyor, özel testlerden geçiyor ve sivil çalışıyorlar.

İfade alma sırasında özel eğitim almış bir sivil polis ve sosyal hizmetlerden bir görevli bulunmaktadır. İfade almalar genelde yarım saat sürmekte ve ara verilmektedir. Çocuğun çekinebileceği düşüncesiyle ailesi ifade sırasında içeri alınmamaktadır. İfade yazılı olarak alınmamakta daha sonra video kayıtlarından yazıya geçirilmektedir. Gözlem camının arkasında savcılıktan bir kişi ve sanığın

⁷⁷ Mustafa Akdam, Gürol Korkmaz, Ayhan Saraç, “İsveç Ziyareti İnceleme Raporu”, **Polis Dergisi**, Sayı 44, EGM Basımevi, Ankara, 2005, s.290-198.

avukatı bulunmaktadır. İfade alan görevli ara verildiği zaman diğer odaya gitmekte ve soruları varsa alarak aradan sonra çocuğa sormaktadır. Çocuklar mahkemede ifade vermemekte çekilen görüntüler delil olarak kabul edilmektedir.”⁷⁸

Türk Polis Teşkilatı’ndan Avrupa Birliği’ne üye ülkelerinden Danimarka ve İsveç’e yapılan insan hakları ve uygulamalarının incelenmesine yönelik düzenlenen gezi sonunda düzenlenen gözlem ve inceleme raporlarından aktarılan bu bilgiler insan haklarının en yüksek seviyede tutulduğu iki ülkenin polis birimlerinin, soruşturma yapma, ifade alma esasları ile bunların geçerliliği yönünde Türkiye ile karşılaştırılmasına imkan vermektedir.

Polis, değişik ülkelerde buldukları toplumlara güvenlik hizmeti vermektedir. Genelde yapılanmaları birbirine benzemektedir. Ve çalışmaları sonucunda elde ettiği deliller ile mahkemelerin kararlarında etkili olmaktadır. Suçların aydınlatılması, suçluların yakalanması yönünde delillerin tespit edilerek bulunmasında etkili olan polis soruşturmalarındaki ifade alma yetkilerinde, mağdur veya suçlu çocuk da olsa herhangi bir yetki kısıtlamasına gidilmemektedir.

7.5. Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitimi

Çocuklarla ilgili işlemlerde yerine getirilecek hizmet kadar, görev alacak personelin bilgi, beceri, tutum ve davranışları da ayrı bir önem arz etmektedir. Çocuklara yönelik hizmetlerin yerine getirilmesindeki hassasiyet, çocuk polisinin bu özelliklere sahip olmasını gerekli kılmaktadır. Çocuk polisinde görevlendirilecek personelin nitelikleri ilgili yönetmelikte ve “Çocuk Polisi Meslek Standardı” çalışmalarında tanımlanmıştır. Birimde görevlendirilecek personelin hizmet içi eğitimden geçirilmesi hedeflenmiştir. “Polis okulundaki bir polis adayına meslek hayatında kendisine gerekecek olan tüm bilgileri vererek, yani tam bir polis olarak eğitmek düşüncesi yanlıştır ve mümkün değildir. Okuldan mezun olan aday uluslararası zaman tam bir polis olarak mezun olamaz. Bu kişi ancak iyi bir memur veya amir adaydır. Ancak, eğitimle görev birbirinden kopuk iki aşama değil, birbiriyle devamlı bağlantı ve ilişki içerisinde

⁷⁸ A.Alper Durmuş, Ali Kuyaksil, Yalçın Erten, “Danimarka Görev Dönüş Raporu”, **Polis Dergisi**, Sayı 44, EGM Basımevi, Ankara, 2005, s.271-283.

olması gereken süreçtir.”⁷⁹ Polis okullarında alınan eğitim ile meslek için gerekli olan temel bilgi, beceri ve disiplin anlayışı adaylara verilmeye çalışılmaktadır. Daha öncede ifade edildiği gibi polisin görevleri çok çeşitlidir ve her şeyi bilen hiçbir şeyi tam anlamıyla yapamaz.

Toplumlarda meydana gelen sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeler ve değişimler; devlet, hukuk ve insan hakları kavramları ile birlikte, özellikle polis ve güvenlik gibi kavramlarında da değişikliklere yol açmaktadır. Toplumdaki sosyal gelişim ve değişimin farklı boyutlar kazanmasıyla, suç türleri ve suçlu profillerinin değişmesi, otorite ve otoritenin sembolü olan polise karşı bakış tarzı değişmekte ve halkın polisten beklentileri de artmaktadır. Bu sebeple polis, eğitim düzeyi ve anlayışı bakımından bu beklentilere cevap verecek durumda olmalıdır. Meslek öncesi eğitimlerde alınan bilgi ve becerilerin, meslek içi eğitimlerle geliştirilmesi ve meydana gelen değişimlere paralel olarak zaman zamanda yeni bilgi ve becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Toplumun beklentilerinin karşılanabilmesi ve personelin niteliklerinin artırabilmesi, ancak sürekli eğitimlerle mümkündür. Amerikalı bir sosyolog olan John Dewey’in de belirtmiş olduğu gibi “eğitim hayata hazırlık değil, hayatın ta kendisidir.”

Hizmet içi eğitimin temel işlevi, iş hayatının ihtiyacı olan becerili ve teknik insan gücünü yetiştirmektir. Toplumda meydana gelen değişim ve gelişimler işi sürekli farklılaştırmaktadır. İş ile birey arasındaki uyumun sağlanabilmesi, hizmet içi eğitimin etkinliği, bireye kazandırılan davranışların, iş hayatının ihtiyaçlarına uygun olmasına bağlıdır.

Çocuk polisinin tanımlaması yapılırken özellikle hizmet içi eğitim almış personelden bahsedilmektedir. Yapılmış olan hizmet içi eğitim programları incelendiğinde çocuk polisi birimlerinde görev alacak polislere yönelik düzenlenen “Çocuk Polisi Branş Eğitimleri”⁸⁰ ile;

- Çocuklara ilişkin mevzuat irdelemeleri ve mevzuattaki boşlukların neler olduğu ve buna göre ne yapılması gerektiği yönünde bilgi geliştirmeleri,

⁷⁹ İbrahim Cerrah, “Uluslararası İzlenimler Işığında Polis Eğitiminin Geleceği”, **21. Yüzyılda Polis**, Sibel Matbaası, Ankara, 2000, s.1-36.

⁸⁰ E.G.M., **Eğitim Dairesi Başkanlığı Kayıtları**, Ankara, 2003.

- Türkiye'deki çocuk koruma sisteminin ne olduğu ve bu sistemde yer alan kurum ve kuruluşların ne gibi çalışmalar içinde buldukları konusunda bilgilendirilmeleri,
- Söz konusu kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğine nasıl gidilebileceği ve bu işbirliğinin Emniyet Teşkilatı açısından öneminin ne olduğu hususunda görüş oluşturmaları,
- Emniyet Teşkilatınca karşı karşıya kalınan 0-18 yaş grubundaki çocukların (Suç işleme şüphesi altındaki çocuklar, Sokak çocukları, Madde bağımlısı çocuklar, Korunmaya muhtaç çocuklar gibi) psiko-sosyal özellik ve gelişimlerinin ne olduğu,
- Bu çocuklara Emniyet Teşkilatı olarak ne gibi hizmetlerin oluşturulabileceği ve topluma nasıl kazandırabilecekleri konusunda yeni bilgi ve görüş geliştirmelerini sağlayacak temel görüşler,
- "Çocuk Polisi" ile ilgili olarak polisin rol ve işlevlerinin neler olduğu ve bunların nasıl yerine getirilebileceği,
- Polis ile çocuk ilişkisi açısından ve çocuğu daha iyi anlayabilme yönünden davranış değişikliği yaratılması,
- Yaş gruplarına göre çocukların sahip oldukları psikolojik durum ve davranış biçimleri, gelişim özellikleri, ergenlik dönemi özellikleri, ahlaki gelişimleri konularında bu birimde görev alacak personelin bilgi ve görgülerinin artırılması, konunun önem ve hassasiyetinin bizatihi olarak uygulamaya katılacak personel tarafından fark edilmesi ve önemsemeleri amaçlanmaktadır.

Çocuk polisi branş eğitimleri hizmet içi eğitimi müfredatında,⁸¹

- Çocuk Hakları,
- İnsan Hakları,
- Uluslararası mevzuat,
- Gelişim Psikolojisi,

---

⁸¹ EGM, **Eğitim Dairesi Başkanlığı**, Ankara, 2006.

- Çocuk Yargılaması,
- Ulusal Mevzuat,
- Güç Koşullardaki Çocuklar,
- Polis Meslek Etiği,
- Etkili İletişim Becerileri ve Halkla İlişkiler

konularına yer verildiği anlaşılmaktadır. 2001-2005 yılları arasında toplam 42 dönem çocuk polisi kursu düzenlenmiş ve bu kurslara 1.710 polis katılmıştır.

7.6. Çocuk Polisinin Diğer Kurumlarla Koordinasyonu

Toplumsal yapının hızla değişmesi ve bu değişimin devam ediyor olması beraberinde bir dizi sorunu da getirecektir. Hızla artan suç işleme oranları, suçların daha karmaşık ve çeşitli hale gelmesi, insan ve çocuk hakları üzerine yapılan tartışmaların artması ve toplumun beklenti düzeyinin giderek yükselmesi, polisin rolünün değişmesine sebep olacaktır. “Yüzyılın son dönemine damgasını vuran dönüşüm ve değişim kültürü bireylere ve toplumsal zümrelere önemli sorumluluklar yüklemektedir. Bu kültürün gereklerine uygun olan sorumlulukların eşit ve yaygın bir biçimde toplumun tüm katmanlarınca paylaşılmış olması bir zorunluluktur. Değişime bu anlamda hazır olmayan toplumlar değişimle gelen yeni açılımların tahribatına engel olamazlar.”⁸² Aslında suç ve suçlulukla mücadele, toplumun bütün katmanlarınca paylaşılması gereken bir sorumluluktur.

Suçla mücadelede “dünyanın hiçbir ülkesinde polis teşkilatları tek başlarına tam olarak başarılı olamamışlardır ve olamayacaklardır. Bu durum polis teşkilatının bir eksikliği değildir. Suç toplumsal bir olaydır. Çözümü de yine toplumun içindedir ve toplumla beraberce bulunmalıdır. Suça karşı en başarılı mücadele ancak toplumun diğer kurumlarının desteği ile verilebilir.”⁸³ Polis bir yandan suç ve suçlularla mücadele ederken, diğer taraftan sosyal kurumlarla işbirliği yaparak, suçu meydana getiren sebeplere de inmeli, suçla mücadelede daha etkili yollar geliştirebilmeli, ayrıca suçluların tekrar topluma kazandırılması sürecinde de yer alabilmelidir. Özellikle, çocuklar ile ilgili konularda polisin

⁸² İsmail Doğan, **İletişim ve Yabancılaşma**, İmaj Yayınevi, Ankara, 1997, s.322.

⁸³ İbrahim Cerrah, “Uuslararası İzlenimler Işığında Polis Eğitiminin Geleceği”, **Yirmibirinci Yüzyılda Polis**, Sibel Matbaası, Ankara, 2000, s.21.

diğer kurumlarla ve toplumla işbirliği yapması önemlidir. Bu işbirliği sağlanamadığı takdirde polisin veya diğer birimlerin çalışmalarından beklenen sonuç alınamayacaktır.

Sosyal bir varlık olan insan, devlet adı verilen örgütü kurarak toplum içinde yaşama ihtiyacını karşılama yoluna gitmiştir. Çocuk haklarını koruyan bir toplumun en önemli özelliği devletin ilgili kurumlarının bu bilince sahip olmalarıdır. Burada Emniyet Teşkilâtının önemi, doğrudan uygulayıcı konumda olduğu için ön plana çıkmaktadır. Sadece görevlilerin bu bilince sahip olması yeterli değildir, toplumu oluşturan tüm bireylerin de çocuklarla ilgili konularda aynı bilince sahip olmaları zorunludur. Bu durum hem insanlığın bu gününe, hem de geleceğine sahip çıkılması açısından önemlidir.

Rıdvan Nafiz tarafından 1927 yılında İzmir Hapishanesinde bulunan 107 çocuk ve genç üzerinde anket yapılarak gerçekleştirilen ve Türkiye’de çocuk suçluluğu ile ilgili ilk araştırma olduğu bildirilen çalışmada “Türkiye’de çocuk mahkemelerinin ve ıslahhanelerinin kurulması, suç işleyen çocukların tekrar suç işlemesine engel olması ve onları topluma kazandırılması bakımından ne kadar yararlı olursa olsun, bu çocukların esaslı biçimde sağaltımını sağlayamaz. Suçlu çocuklarla mücadele edecek teşkilata, suç nedenlerini ortadan kaldıracak önlemlere de gereksinim vardır.”⁸⁴ şeklinde belirtilerek, özellikle çocukların korunması yönünde önlem alınması ve bunun teşkilatlanma ile mümkün olduğu vurgulanmaktadır. “Serseri ve Suçlu Çocukların Korunması ve Islahları” ile ilgili olarak öngörülen yapılanmada; “kimsesiz çocuklar için kurumlaşma, anormallerin eğitimi ile ilgili kurumlar, ahlak dışı ve cinai yayınların engellenmesi, ihmal edilen serseri ve haylaz çocukların araştırılarak tespit edilmesi, okullarla ve diğer kurumlara yerleştirilmesi, ailelerin aydınlatılması ve biçimlendirilmesi ve çocukları koruma amacı ile özel cemiyetlerin çalışmalarının kolaylaştırılması”na yer verilmekte, bir model olarak sunulmaktadır. 1927 yılında vurgulanan bu yapılanma 2006 yılında kurumsal anlamda oluşturulmuştur. Çocuk suçluluğunun önlenmesinde bugün önemli olan nokta ise kurumlar arası koordinasyondur. Çocuk polisi, çocuklarla ilgili çalışmalarda diğer polis birimleriyle, çocuklarla ilgili çalışmalarda görev ve sorumluluk yüklenen veya

⁸⁴ Yahya Akyüz, “Çocuk Suçluluğu Konusunda Türk Eğitim Tarihinde İlk Önemli Araştırma,” **Ulusal Çocuk Ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyum Bildirileri**, Unicef, Ankara, 2002, s.35-46

görev alan kurum ve kuruluşlar, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak zorundadır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çalışan polislerin kişisel bilgilerine, Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği, çocuk suçluluğu ile mücadelede uygulamalar, diğer kurumlar ile koordinasyon, çocuk polisi hizmet içi eğitiminde yer alan ders içeriklerinin uygulamalarda ihtiyaçlarını karşılama düzeyine yönelik değerlendirmeleri ve Çocuk Şube Müdürlükleri'nin hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik öneriler ile bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Çocuk Polisine Ait Kişisel Bilgiler

Ankete katılan çocuk polislerinin yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, çalışmakta olduğu il, polislik mesleğinde geçirdiği süre, çocuk şubesinde çalışmakta olduğu süre ve çocuğu var ise bunun görevini etkileyip etkilemediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 1. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Yaşlarına Göre Dağılımı.

Yaş	Frekans (f)	Yüzde (%)
20-30 yaş	45	17,8
31-35 yaş	96	37,9
36-40 yaş	63	24,9
41 yaş ve üzeri	49	19,4
Toplam	253	100,0

Araştırmaya katılanların %17,8'i 20-30 yaş aralığında, %37,9'u 31-35 yaş aralığında, %24,9'u 36-40 yaş aralığında, %19,4'ü 41 yaş ve üzerindeki

yaş aralığında bulunduğu söylenebilir. Çocuk polislerinin yaşlarının 31-35 ve 36-40 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 2. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.

Cinsiyeti	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	34	13,4
Erkek	219	86,6
Toplam	253	100,0

Ankete katılan çocuk polislerinden 34'ü (%13,4'ü) kadın, 219'u (%86,6'sı) erkektir. Çoğunluk olarak erkeklerin bu birimde görev yaptığı verilerden anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı.

Öğrenim Durumu	Frekans (f)	Yüzde (%)
Lise veya Dengi Okul	142	56,1
Yüksek Okul	76	30,0
Üniversite	35	13,9
Toplam	253	100,0

Çocuk polislerinin öğrenim durumlarına bakıldığında %56,1'i lise veya dengi okul, %30'u yüksek okul, %13,9'unun üniversite mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Çocuk polisinin öğrenim durumu lise veya dengi okul ile yüksek okulda yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 4. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Görev Yaptıkları İle Göre Dağılımı.

İl	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ankara	43	17,0
İstanbul	66	26,1
İzmir	56	22,1
Adana	47	18,6
Gaziantep	41	16,2
Toplam	253	100,0

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan illere göre ankete katılan çocuk polislerinin dağılımı; 43 polis (%17) Ankara, 66 polis (%26,1) İstanbul, 56 polis (%22,1) İzmir, 47 polis (%18,6) Adana ve 41 polis (%16,2) Gaziantep şeklindedir.

Tablo 5. Anketi Cevaplayan Çocuk Polislerinin Mesleki Deneyimlerine Göre Dağılımı.

Yıl aralığı	Frekans (f)	Yüzde (%)
5 yıl ve daha az	17	6,7
6-10 yıl	74	29,2
11-15 yıl	92	36,4
16-20 yıl	39	15,4
21 yıl ve üzeri	31	12,3
Toplam	253	100,0

Çocuk şubelerinde görev yapan 17 polisin (%6,7) 5 yıl ve daha az, 74 polisin (%29,2) 6-10 yıl, 92 polisin (%36,4) 11-15 yıl, 39 polisin 16-20 yıl

(%15,4) , 31 polisin (%12,3) ise 21 yıl ve üzerinde polislik meslek deneyimi olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6. Anketi Cevaplayan Polislerin Çocuk Polisi Birimindeki Çalışma Süresine Göre Dağılımı.

Yıl aralığı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1-3 yıl	162	64,0
4 yıl ve üzeri	91	36,0
Toplam	253	100,0

Çocuk polislerinin Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çalışma süreleri incelendiğinde; 162 polisin (%64) 1 ila 3 yıl arasında, 31 polisin (%36) ise 4 yıl ve üzerinde bu birimde görev yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 7. Anketi Cevaplayan Polislerin Çocuk Sahiplik Durumuna Göre Dağılımı.

Cevap	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	217	85,8
Hayır	36	14,2
Toplam	253	100,0

Çocuk polisi olarak görev yapan 217 polisin (%85,8) çocuk sahibi (ana veya baba) olduğu, 36 polisin ise (%14,2) çocuğunun olmadığı belirtilmiştir. Çocuk polislerinin çoğunluğunun anne veya baba olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 8. Anne veya Baba Olduğunu Belirten Polislerin “Çocuk Sahibi Olmalarının Birimdeki Olaylara Yaklaşımındaki Tutum ve Davranışlara Etkisi” Sorusunun Cevabına Göre Dağılımı.

Cevap	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	133	61,0
Hayır	84	39,0
Toplam	217	100,0

Tablo 7’de gösterilen ve çocuğu olduğunu belirten 217 çocuk polisinin %61’i (133 kişi) çocuk sahibi olmasının görevdeki tutum ve davranışlarını etkilediğini belirtmiş, %39’u (84 kişi) ise bunun tutum ve davranışlarına yansımadığını belirtmiştir.

2. Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği’nin Değerlendirilmesi

Ankete katılan çocuk polislerinin Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği’nin ihtiyaçlara cevap verme yeterliliği, Çocuk Şube Müdürlüğü’nün yapılanması ve çocuk polisi faaliyetlerinin yönetmelikle paralellik gösterme düzeyinin tespit edilebilmesi için görüşleri alınarak, bu görüşler doğrultusunda “Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği” değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Tablo 9. Ankete Katılan Polislerin Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği'ni Değerlendirmesine İlişkin Veriler.

SN	ÖNERMELER	Tamamen Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kısmen Katılıyorum (3)		Çok Az Katılıyorum (2)		Hiç Katılmıyorum (1)	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9	13.04.2001 tarihinde yürürlüğe giren çocuk polisi yönetmeliği ihtiyaçlara cevap verebilecek niteliktedir	33	13,0	37	14,6	88	34,8	63	24,9	32	12,6
10	2001 yılında oluşturulan Çocuk Şube Müdürlüğü'nün yapılanması ihtiyaçlara cevap verebilecek niteliktedir.	23	9,1	36	14,2	75	29,6	76	30,0	43	17,0
11	Yürürlükte olan yönetmelik ile uygulamalar birbiriyle paralellik göstermektedir	20	7,9	40	15,8	68	26,9	92	36,4	33	13,0
YÜZDE ORTALAMA		10,0		14,86		30,4		30,43		14,2	

“13.04.2001 tarihinde yürürlüğe giren çocuk polisi yönetmeliği ihtiyaçlara cevap verebilecek niteliktedir.” önermesini anketi cevaplayan çocuk polisinin %37,5'i olumsuz, %27,6'sı olumlu olarak değerlendirmiş, %34,8'i kararsızdır.

“2001 yılında oluşturulan Çocuk Şube Müdürlüğü'nün yapılanması ihtiyaçlara cevap verebilecek niteliktedir.” önermesini ankete katılan çocuk polisinin %29,6'sı kararsızdır. %47'si olumsuz ve %23,3'ü olumlu olarak değerlendirmiştir.

“Yürürlükte olan yönetmelik ile uygulamalar birbiriyle paralellik göstermektedir.” Önermesinin değerlendirilmesinde çocuk polisinin %26,9'u kararsız, %49,4'ü olumsuz ve %23,7'si olumlu değerlendirme yapmıştır.

Genel olarak 2001 yılında yürürlüğe giren Çocuk Şube Müdürlüğü Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin ihtiyaçlara cevap verme düzeyi, Çocuk Şube Müdürlüğü'nün yapılanması ve yönetmelik ile uygulamaların birbiriyle paralellik gösterme düzeyi, ankete katılan çocuk polislerinin %30,4'ü kararsızdır. Çocuk polisinin %44,65'i olumsuz, %24,86'sı olumlu değerlendirme yapmıştır.

3. Çocuk Suçluluğu İle Mücadelede Uygulamalar

Çocuk polisinin görüşleri doğrultusunda görevde kullanılan teknik ekipman ile araç-gereç durumu, görevle ilgili olarak halkın desteğinin alınması, sosyal çalışmacının raporlarının polis çalışmalarında dikkate alınma derecesi ve bu raporun hizmetin sunulmasında etkisi ile okul çağında okula devam etmeyen çocukların tespit edilmesine yönelik çalışmaların yerine getirilme düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 10. Ankete Katılan Polislerin Çocuk Suçluluğu İle Mücadelede Çocuk Polisi Uygulamalarına İlişkin Görüşlere Ait Veriler.

SN	ÖNERMELER	Tamamen Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kısmen Katılıyorum (3)		Çok Az Katılıyorum (2)		Hiç Katılmıyorum (1)	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
12	Çocuk polisi hizmetin etkin bir biçimde sunulmasını sağlayacak gerekli teknik ekipman ile araç ve gerece sahiptir	36	14,2	48	19,0	64	25,3	52	20,6	53	20,9
13	Düzenlenen etkinliklerle görevli olunan bölge içerisindeki halkın desteği alınmaktadır	78	30,8	85	33,6	48	19,0	27	10,7	15	5,9
14	Çocuk suçluluğunun önlenmesi ve tespiti açısından bilişim teknolojileri (internet vb.) takip edilmektedir.	125	49,4	76	30,0	31	12,3	11	4,3	10	4,0
15	Çocuk polisi hafif suçlarda adli işlem yapılmaması yönünde takdir yetkisini kullanabilmektedir.	11	4,3	13	5,1	37	14,6	66	26,1	126	49,8
16	Sosyal çalışmacı ile gerekli olan ekip çalışması tam olarak sağlanabilmektedir.	31	12,3	43	17,0	61	24,1	56	22,1	62	24,5
17	Sosyal çalışmacı tarafından hazırlanan inceleme raporu dikkate alınarak hazırlanan plan çerçevesinde çalışmalar yürütülmektedir.	30	11,9	45	17,8	53	20,9	77	30,4	48	19,0
18	Zorunlu eğitim çağında olduğu halde okula gitmeyen çocuklar tespit edilmekte ve okula başlatılması yönünde yardımcı olunmaktadır.	31	12,3	35	13,8	67	26,5	66	26,1	54	21,3
YÜZDE ORTALAMA		19,31		19,47		20,38		20,04		20,77	

“Çocuk polisi hizmetin etkin bir biçimde sunulmasını sağlayacak gerekli teknik ekipman ile araç ve gerece sahiptir” önermesini çocuk polisinin %41,5’i olumsuz, %33,2’si olumlu olarak değerlendirmiştir. Uygulamaya katılanların %25,3’ü kararsızdır. Sahip olunan araç gereç ile teknik ekipmanın yetersiz olduğu görülmektedir.

“Düzenlenen etkinliklerle görevli olunan bölge içerisindeki halkın desteği alınmaktadır” önermesini uygulamaya katılan çocuk polisinin %16,6’sı olumsuz, %64,4’ü olumlu olarak değerlendirmiştir.

“Çocuk suçluluğunun önlenmesi ve tespiti açısından bilişim teknolojileri (internet vb.) takip edilmektedir” önermesine ankete katılan çocuk polisinin %12,3’ü kararsızdır. Çocuk polisinin %8,3’ü olumsuz, %79,4’ü olumlu görüş bildirmiştir.

“Çocuk polisi hafif suçlarda adli işlem yapılmaması yönünde takdir yetkisini kullanabilmektedir” önermesini çocuk polisinin %75,9’u olumsuz, %9,4’ü olumlu olarak değerlendirmiştir. Çocuk polisinin %14,6’sı kararsızdır.

“Sosyal çalışmacı ile gerekli olan ekip çalışması tam olarak sağlanabilmektedir” önermesini ankete katılan çocuk polisinin %46,6’sı olumsuz, %29,3’ü olumlu değerlendirmiştir. %24,1’inin kararsız önermeyle ilgili kararsız kaldığı anlaşılmaktadır. Elde edilen sonuca göre, sosyal çalışmacı ile gerekli olan ekip çalışmasının gerçekleştirilemediği söylenebilir.

“Sosyal çalışmacı tarafından hazırlanan inceleme raporu dikkate alınarak hazırlanan plan çerçevesinde çalışmalar yürütülmektedir” önermesine ankete katılan çocuk polisinin %49,4’ü olumsuz, %26,5’i kararsız ve %26,1’i olumlu olarak değerlendirmiştir. Olumlu yönde değerlendirme yapanlar ile kararsızların oranları birbirlerine yakınlık göstermektedir.

“Zorunlu eğitim çağında olduğu halde okula gitmeyen çocuklar tespit edilmekte ve okula başlatılması yönünde yardımcı olunmaktadır” önermesini çocuk polisinin %47,4’ü olumsuz değerlendirmiştir. Çocuk polisinin %29,7’si olumlu değerlendirme yaparken %20,9’u kararsız kalmıştır.

Genel olarak çocuk polisinin çocuk suçluluğu ile mücadelede uygulamalara ilişkin önermeleri değerlendirme düzeyi; %38,79 olumlu, %20,38 kararsız ve %40,81 olumsuz şeklindedir. Halkın desteğinin alınmasını ve internet üzerinden gerekli takibin yapılması yeterli değerlendirmesine rağmen, diğer önermelerle belirtilen durumlar yetersiz olarak değerlendirmiştir. Ankette yer alan önermelerin çocuk suçluluğu ile mücadelede bir bütün olduğu ve birbirini etkileyeceği göz önünde tutulursa, çocuk polisinin çocuk suçluluğu ile mücadelede yer alan uygulamaların orta düzeyde yeterli olduğu düşünülebilir.

Tablo 11. Ankete Katılan Polislerin, Çocuk Polisine Atfedilen Görevlere İlişkin Değerlendirmelerine Ait Veriler.

SN	ÖNERME	Tamamen Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kısmen Katılıyorum (3)		Çok Az Katılıyorum (2)		Hiç Katılmıyorum (1)	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
19	Çocuk polisi kurulması ile polis diğer kurumların üstlenmesi gereken bazı görevleri de üzerine almıştır.	115	45,5	12	4,7	24	9,5	95	37,5	7	2,8

“Çocuk polisi kurulması ile polis diğer kurumların üstlenmesi gereken bazı görevleri de üzerine almıştır” önermesini ankete katılan çocuk polislerinin %40,3’ü olumsuz, % 50,2’si olumlu değerlendirme yapmış, %9,5’inin ise kararsız olduğu görülmektedir. Ankete katılan polislerin yarısı önermeye katıldığını belirtmekle birlikte, hiç katılmadığını belirtenlerin sayısı da %40,3 oran ile azımsanamayacak orandadır.

4. Çocuk Suçluluğu İle Mücadelede Diğer Kurumlarla Koordinasyon

Çocuk polisi uygulamalarında polisin işbirliği içerisinde olması gereken kurumlar ile koordinasyonu, çocuk polislerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Tablo 12. Anketi Cevaplandıran Çocuk Polislerinin Ekip Çalışması Değerlendirmesine Ait Verileri.

SN	ÖNERME	Tamamen Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kısmen Katılıyorum (3)		Çok Az Katılıyorum (2)		Hiç Katılmıyorum (1)	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
20	Çocuk Polisi Ekip Çalışması Yapabilmelidir.	145	57,3	80	31,6	16	6,3	4	1,6	8	3,2

“Çocuk Polisi Ekip Çalışması Yapabilmelidir” önermesine uygulamaya katılanların %4,8’i olumsuz, %88,9’u olumlu görüş bildirmiş, %6,3’ü kararsızdır.

Çocuk polislerinin ekip çalışmasının önemini farkında olduğu söylenebilir. Ekip, “ortak bir amaç etrafında, uzmanlıklarını birbiriyle paylaşmak için bir araya gelmiş olan ve her biri farklı bilgi ve beceriye sahip olan üyelerin

oluşturduğu gruptur. Bu grubun amacı, değişik elemanların farklı yeteneklerini ekip içinde bir araya getirerek daha fazla bilgiyi kullanma olanağına sahip olmak, böylece müracaatçının ihtiyacını en iyi şekilde karşılamaktır.”⁸⁵ Sadece polisiye tedbirlerle sosyolojik bir olgu olarak ele alınan çocuk suçluluğu önlenemeyeceği değerlendirilmektedir. Polisiye çalışmalar ve yapılanma mükemmel bir durumda olsa da, bu sadece çocuk sorununu çözmeye yönelik hareketin bir kısmını oluşturacaktır. Sorunun kalıcı olarak çözülebilmesi kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonla mümkündür. Konuyla ilgili kurum ve kuruluşların soruna aynı hassasiyetle eğilmesi ve kendilerinden beklenen görevleri uyum ve işbirliği içerisinde yerine getirmeleri beklenir.

Tablo 13. Anketi Cevaplayan Polislerin, Çocuk Şube Müdürlükleri'nin Diğer Kurumlar ile Koordinasyonunu Değerlendirmesine Ait Veriler.

SN	ÖNERMELER	Tamamen Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kısmen Katılıyorum (3)		Çok Az Katılıyorum (2)		Hiç Katılmıyorum (1)	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
21	Örgün eğitim kurumlarıyla iletişim ve işbirliği sağlanabilmektedir.	20	7,9	50	19,8	76	30,0	65	25,7	42	16,6
22	Çocuk polisi çalışmalarında diğer kurumlarla irtibat sağlayabilmektedir	20	7,9	47	18,6	55	21,7	69	27,3	62	24,5
23	Çocuk polisi çalışmalarında sivil toplum kuruluşlarıyla irtibat sağlayabilmektedir	20	7,9	46	18,2	67	26,4	73	28,9	47	18,6
24	Diğer Emniyet Birimleri ile iletişim etkili bir şekilde sağlanabilmektedir.	10	4,0	29	11,4	69	27,2	75	29,6	70	27,7
25	Adli birimlerle koordinasyon tam olarak sağlanabilmektedir.	10	4,0	26	10,3	60	23,7	95	37,5	62	24,5
YÜZDE ORTALAMA		6,34		15,66		25,84		29,8		22,38	

“Örgün eğitim kurumlarıyla iletişim ve işbirliği sağlanabilmektedir” önermesini anketi cevaplandıran polislerin %42,3’ü olumsuz, %27,7’si olumlu olarak değerlendirmiştir. %30 oranında da kararsız olduğu görülmektedir.

“Çocuk polisi çalışmalarında diğer devlet kurumları ile irtibat sağlayabilmektedir” önermesine çocuk polislerinin %51,8’i olumsuz, %26,5’i olumlu değerlendirme yapmış, %21,7’si ise kararsızdır.

⁸⁵ Işıl Bulut, “Küçükleri Koruma Hizmetlerinde Ekip Çalışmasının Önemi ve Çalışanların Davranış Özellikleri”, **Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, Aydoğdu Ofset, Ankara:1998, s.150.

“Çocuk polisi çalışmalarında sivil toplum kuruluşlarıyla irtibat sağlayabilmektedir” önermesine görüş bildiren polislerden %26,1’i olumlu, %47,5’i olumsuz olarak değerlendirmiştir. Kararsızlar ise %26,4 oranındadır.

“Diğer emniyet birimleri ile iletişim etkili bir şekilde sağlanabilmektedir” önermesinin değerlendirmesinde çocuk polislerinin %27,3’ü kararsız kalmış, %57,3’ü olumsuz, %15,4’ü olumlu görüş bildirmiştir.

“Adli birimlerle koordinasyon tam olarak sağlanabilmektedir” önermesine uygulamaya katılan çocuk polisinin %62’si olumsuz, %14,3’ü olumlu yönde görüş belirterek katılmış, %23,7’si ise kararsız kalmıştır.

Çocuk polisi uygulamalarında çocuk polisi birimlerinin diğer polis birimleriyle, çocukla ilgili görev yüklenen veya üstlenen resmi veya sivil kuruluşlarla, adli makamlarla, örgün eğitim kurumlarıyla iletişim ve koordinasyon düzeyine genel olarak bakıldığında, uygulamaya katılan çocuk polislerinin %52,18’inin olumsuz, %22’sinin olumlu yönde görüş bildirdiği, %25,84’ünün ise kararsız kaldığı anlaşılmaktadır. Elde edilen verilerden hareketle, görevleriyle bağlantılı olarak işbirliği ve koordine içerisinde bulunması gereken diğer kurumlarla işbirliği yapamadığı ve koordineli çalışamadığı söylenebilir.

5. Çocuk Polisinin Hizmet İçi Eğitimi

Çocuk polisinin çocuk polisi hizmet içi eğitimi ile ilgili görüşleri alınarak, Çocuk Şube Müdürlükleri’nde görev yapan / yapacak polisler verilmesi gereken çocuk polisi hizmet içi eğitimi ders programında yer alan ders içeriklerinin, görevin yerine getirilmesi sırasında ihtiyaçlarına cevap verip vermediği, kursa katılmış ve çocuk polisi olarak çalışan polislerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Tablo 14. Ankete Katılan Polislerin Hizmet İçi Eğitime İlişkin Görüşleri.

SN	ÖNERMELER	Tamamen Katılıyorum (5)		Katılıyorum (4)		Kısmen Katılıyorum (3)		Çok Az Katılıyorum (2)		Hiç Katılmıyorum (1)	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
27	Çocuk şubede çalışan personel görev ile ilgili değişim ve gelişimlerden sürekli olarak bilgilendirilmektedir.	17	6,7	16	6,3	58	22,9	87	34,4	75	29,7
28	Çocuk suçluluğu ile mücadelede mesleki deneyim hizmet içi eğitimden daha önemlidir.	12	4,7	21	8,3	47	18,6	82	32,4	91	36,0

“Çocuk şubede çalışan personel görev ile ilgili değişim ve gelişimlerden sürekli olarak bilgilendirilmektedir” önermesini ankete katılan çocuk polisinin %64,1’i olumsuz, %13’ü ise olumlu olarak değerlendirmiştir. Önermeyle ilgili %22,9 oranında ise kararsız çocuk polisi bulunmaktadır.

Toplumların yapısı, toplumların içinde meydana gelen suçlar ve suçlu profilleri günden güne değişiklik göstermektedir. Polis, suçla mücadelede bu değişimleri çok iyi takip etmek zorundadır. Takip edemediği takdirde başarısız olacaktır. Elde edilen verilerden hareketle, sürekli eğitimin çok az gerçekleştirildiği söylenebilir.

“Çocuk suçluluğu ile mücadelede mesleki deneyim hizmet içi eğitimden daha önemlidir” önermesine görüş bildiren çocuk polisinin %18,6’sı kararsızdır. %68,4’ü olumsuz, %13’ü ise olumlu değerlendirmiştir.

Polis örgütü içerisinde “gerçek polislik kadroda ve karakollarda öğrenilir” görüşü vardır. “Bu sözü yıllar önce ilk duyduğumda bunun biraz bilime karşı olmak ve bilimin önemini küçümsemekten kaynaklandığını düşünmüştüm. Ancak, bu sözde büyük bir gerçeklik payı vardır. Eğer bu ifade ile bilimsel çalışmaların polislik için önemi tamamen inkar edilmiyorsa bu söz çok doğrudur. Çünkü, gerçek polislik Polis Akademisinde veya herhangi bir polis okulunda öğretilmez. Ancak, aday bu kurumlarda iyi bir polis olmaya hazırlanır.”⁸⁶ Bu yaklaşımı tamamlayıcı bir unsur olarak polislik mesleğinin pratiklerinin okul sonrasında usta çırak ilişkisi içerisinde daha önce meslekte yerini almış “kıdemli” kişilerden edinilmesi önemlidir. Ancak, gelişen ve değişen dünyada bilimin ve bilimsel gerçekliğin de inkar edilmemesi gerekmektedir. Özellikle,

⁸⁶ İbrahim Cerrah, “Uluslar Arası İzlenimler Işığında Polis Eğitiminin Geleceği”, **Yirmibirinci Yüzyılda Polis**, Sibel Matbaası, Ankara, 2000, s.15.

çocuklar gibi hassas bir konuda çalışan polislerin meslek içi eğitimi ön planda tutarak değerlendirme yapmaları, çocuğa yönelik gerçekleştirilen polisiye uygulamaların, geleneksel polis uygulamalarından farklılık gösterdiği ve bu alanda çalışan personelin özel eğitim alması gerekliliğinin ön plana çıktığının göstergesi şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 15. Ankete Katılan Polislerin Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitimine Katılma Durumuna Ait Veriler.

Cevap	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	100	39,5
Hayır	153	60,5
Toplam	253	100,0

Ankete katılan 253 çocuk polisinden 100 polisin (%39,5) çocuk polisine yönelik hizmet içi eğitim almış olduğu, 153 polisin (%60,5) ise hizmet içi eğitim almadan Çocuk Şube Müdürlüğü'nde çalışmakta olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 16. Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitimi Almış Polislerin Almış Oldukları Ders İçeriklerine İlişkin Görüşleri.

SN	ÖNERMELER	Tamamen Katılıyor (5)		Katılıyor (4)		Kısmen Katılıyor (3)		Çok Az Katılıyor (2)		Hiç Katılmıyorum (1)	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
30	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Çocuk Hakları Sözleşmesi” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	7	7	16	16	37	37	25	25	15	15
31	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “İnsan Hakları” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	2	2	17	17	40	40	25	25	16	16
32	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Uluslararası Mevzuat” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	12	12	12	12	25	25	37	37	14	14
33	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Gelişim Psikolojisi” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	10	10	19	19	29	29	27	27	15	15
34	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Çocuk Yargılaması” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	7	7	18	18	35	35	30	30	10	10
35	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Ulusal Mevzuat” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	9	9	13	13	38	38	27	27	13	13
36	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Güç Koşullardaki Çocuklar” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	10	10	12	12	34	34	32	32	12	12
37	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Polis Meslek Etiği” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	10	10	13	13	33	33	33	33	11	11
38	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Etkili İletişim Becerileri” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	14	14	8	8	41	41	21	21	16	16
39	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Halkla İlişkiler” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.	16	16	8	8	36	36	28	28	12	12
YÜZDE ORTALAMA		9,7		13,6		34,8		28,5		13,4	

“Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Çocuk Hakları Sözleşmesi” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır” önermesini anketi cevaplandıran hizmet içi eğitim almış çocuk polislerinin %40’ı olumsuz, %23’ü olumlu olarak değerlendirmiş, %37’si kararsızdır. Çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan “Çocuk Hakları Sözleşmesi” ders içeriğinin, eğitime katılan polisler tarafından yetersiz görüldüğü söylenebilir.

“Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “İnsan Hakları” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır” önermesini değerlendiren çocuk polislerinin %40’ı kararsız olmakla birlikte, %41’i olumsuz, %19’u ise olumlu görüş bildirdiği söylenebilir. Çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan

“İnsan Hakları” ders içeriğinin, eğitime katılan polisler tarafından yetersiz görüldüğü söylenebilir.

“Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Uluslararası Mevzuat” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır” önermesini hizmet içi eğitime katılmış çocuk polisinin %51’i olumsuz, %24’ü olumlu olarak değerlendirmiştir. %25 oranında kararsız bulunan önermenin verilerinden hareketle çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan “Uluslararası Mevzuat” ders içeriğinin, eğitime katılan polisler tarafından yetersiz görüldüğü söylenebilir.

“Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Gelişim Psikolojisi” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır” önermesinde belirtilen dersin ihtiyaçları karşılama düzeyini hizmet içi eğitime katılmış çocuk polisinin %42’si olumsuz, %29’ü olumlu olarak değerlendirmiştir. Kararsız çocuk polisleri %29 oranındadır. Çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan “Gelişim Psikolojisi” ders içeriğinin, eğitime katılan polisler tarafından yetersiz görüldüğü söylenebilir.

“Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Çocuk Yargılaması” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır” önermesiyle ilgili çocuk polisi hizmet içi eğitime katılmış çocuk polisinin %35’i kararsızdır. %40’ı olumsuz, %25’i olumlu değerlendirmiştir.

“Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Ulusal Mevzuat” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır” önermesini anketi cevaplandıran hizmet içi eğitim almış çocuk polisinin %40’ı olumsuz, %38’i kararsız ve %22’si olumlu olarak değerlendirmiştir. Çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan “Ulusal Mevzuat” ders içeriğinin, eğitime katılan polisler tarafından yetersiz görüldüğü söylenebilir.

“Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Güç Koşullardaki Çocuklar” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır” önermesine çocuk polisi eğitimini almış çocuk polisinin %44’ü olumsuz, %22’si olumlu olarak değerlendirmiştir. %34 kararsız bulunmaktadır. Çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan “Güç Koşullardaki Çocuklar” ders içeriğinin, eğitime katılan polisler tarafından yetersiz görüldüğü söylenebilir.

Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Polis Meslek Etiği” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır” önermesinde yer alan ders içeriğinin ihtiyaçlarını karşılama düzeyini değerlendiren çocuk polisinin %33’ü

kararsızdır. Önermeyi çocuk polisinin %44'ü olumsuz, %23'ü olumlu değerlendirmiştir. Çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan "Polis Meslek Etiği" ders içeriğinin, eğitime katılan polisler tarafından yetersiz görüldüğü söylenebilir.

"Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen "Etkili İletişim Becerileri" dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır" önermesinde belirtilen "Etkili İletişim Becerileri" dersi içeriğinin ihtiyaçlarını karşılama düzeyini çocuk polisinin %37'si olumsuz, %22'si olumlu olarak değerlendirmiştir. %41 kararsız polis bulunmaktadır. Çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan "Etkili İletişim Becerileri" ders içeriğinin, eğitime katılan polisler tarafından yetersiz görüldüğü söylenebilir.

"Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen "Halkla İlişkiler" dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır" önermesini çocuk polisi hizmet içi eğitime katılmış polislerin %40'ı olumsuz, %24'ü olumlu olarak değerlendirmiştir. %36 oranında kararsız değerlendirme yapılan önermenin verilerinden hareketle çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan "Halkla İlişkiler" ders içeriğinin, eğitime katılan polisler tarafından yetersiz görüldüğü söylenebilir.

Çocuk polisi hizmet içi eğitime katılan polislerin ders programında yer alan derslerin içeriklerinin ihtiyaçlarına cevap verme durumu genel olarak değerlendirildiğinde; önermelere görüş belirten çocuk polisinin %34,8'inin kararsız olduğu anlaşılmaktadır. %41,9 oranında olumsuz, %23,3 oranında olumlu görüş belirtilen önermenin verilerden hareketle; çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen derslerin içeriğinin uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm üretmediği veya yapıcı yönde etki etmediği söylenebilir.

6. Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitimi ve Çocuk Polisi Hizmetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Ankete katılan çocuk polislerinin çocuk polisi hizmet içi eğitiminin içeriğine ve verilmekte olan hizmetin verimliliğinin artırılmasına yönelik görüşlerini almak amacıyla iki adet açık uçlu soruya yer verilmiştir.

Açık uçlu olarak “hizmet içi eğitimde verilen derslerin içerikleriyle ilgili eklemek istediğiniz düşüncelerinizi yazınız” şeklinde belirtilen birinci yönlendirmeye cevap alınamamıştır.

Anketi cevaplayan 253 polisten 48 kişi açık uçlu olarak “Çocuk polisi uygulamalarının daha etkin ve verimli hale getirilmesine yönelik düşüncelerinizi lütfen yazınız.” şeklinde belirtilen ikinci yönlendirmeye ilgili olarak görüş ve önerilerini belirtmiştir.

Çocuk polisi uygulamalarının daha etkin ve verimli hale getirilmesine yönelik düşünce ve öneriler, cevap veren katılımcıların yoğunluk sırasına göre maddeler halinde verilmiştir;

- a. Öneri getiren çocuk polislerinin çoğunluğu (19) tarafından, çocuk şubesinde çalışacak polislerin çocuk polisi hizmet içi eğitimine katılması gerektiği vurgulanmış, eğitime katılmış personelin de değişik zamanlarda tekrar eğitimlere çağırılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, zaman zaman bilgilendirme toplantıları, seminer, konferans gibi eğitim faaliyetlerinin de düzenlenmesi önerilmektedir.
- b. Görüş bildirenlerden (17) çocuk polisi tarafından çocuk şubelerine gereken önemin sıralı amirler tarafından verilmesi gerektiği, şubenin personel, araç gereç ve ödenekler yönünden desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir.
- c. (9) çocuk polisi tarafından adliye ile koordinasyonun sağlanamadığı belirtilerek, çocuk şubelerinde savcının ve psikoloğun sürekli olarak görev yapmasının sağlanması gerektiği bildirilmiştir.
- d. Öneri getiren çocuk polislerinden (4)'ü; gönüllü ve sabırlı polislerin çocuk polisi olarak görev yapması, çocuk polisi olarak görev yapan personelin çocuk suçluluğu, mağduriyeti veya istismarı olgularında duyarlı olması gerektiği belirtilmektedir. Bunun yanı sıra, bu birimde çalıştırılacak polislerin aile hayatlarının sorunsuz olması gerektiği, özellikle ana-baba olan polislerin çocuğa yönelik hizmetlerde daha yararlı olacağı vurgulanmaktadır.
- e. Öneri getirenlerden (4) çocuk polisi; Türk aile yapısının görev yaparken dikkate alınması gerektiğini belirtilmektedir. (Bu öneriyle birlikte çocuk polisinin çocuk olgusunu sosyolojik bir olgu olarak ele

aldığı ve kültürel anlamda da sorunun çözümüne odaklanılmasının önemini gösterdiği değerlendirilebilir.)

- f. Görüş bildiren çocuk polislerinden (3)'ü; 24 saat çalışıp, 24 saat dinlendiklerini, bunun da hizmetteki verimi düşürdüğünü belirtilerek, çocuk polisinin çalışma saatlerinin düzenlenmesi gerektiği belirtilmektedir.
- g. (3) çocuk polisi tarafından çocuk polisinin diğer kurumlara koordinasyon kuramadığı, koordinasyon sağlansa da işlemlerin olması gerektiği şekliyle yürütülemediği belirtilmektedir. Bir örneklendirme yapılarak, ailesinden alınarak bir kuruma yerleştirilmesi gereken çocuklara mevcut kalabalık, yatak yok gibi çeşitle imkansızlıklardan dolayı sahip çıkılmadığı, bunun da koruma altına alınamayan çocukları sokaklara, suça ittiği vurgulanmıştır.
- h. (2) çocuk polisi tarafından, çocuk şubelerinde polisin görev alanına girmeyen konularda polise sorumluluklar verildiği, özellikle çocuk bakım ünitelerinin Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna devredilmesi gerektiği belirtilmiştir.
- i. Öneri getirenlerden (2)'si çocuk polisi kadar diğer polis birimlerinde görev yapan polislerin de çocuk suçluluğu, mağduriyeti ve istismarı olgularında bilinçli ve bilgili olmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, bir olayda yaşı küçük olanların işlemlerinin çocuk şubelerinde, diğer kişilerin işlemlerinin ise ilgili birimde yapılıyor olmasının sorunlara yol açtığı, bununla ilgili acil düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

7. Bağımsız Değişkenlere Göre Ankette Yer Alan Önermelere Verilen Cevapların “T Testi” ve “ANOVA” İle Karşılaştırılmasından Elde Edilen Sonuçlar.

Tablo 17. Cinsiyet değişkenine göre önermelere verilen cevapların aritmetik ortalamalarının t testi ile karşılaştırılmasına ilişkin veriler.

T Testi	Cinsiyet	Frekans (n)	Ortalama (mean)	Standart Sapma (Std.Deviation)	t
Yönetmelik Değerlendirme	Kadın	34	8,29	3,252	-2,997(*)
	Erkek	219	9,94	2,937	
Uygulamalar	Kadın	34	25,03	5,901	-0,003
	Erkek	219	25,03	5,315	
Diğer Kurumlarla Koordinasyon	Kadın	34	20,06	5,099	-1,916
	Erkek	219	21,72	4,63	
Hizmet İçi Eğitim	Kadın	12	31,25	9,016	-0,409
	Erkek	88	23,36	8,829	

*p<0,05

**p<0,001

Çocuk polisi olarak görev yapmakta olan polislerden uygulamaya katılan polis memurlarının anketin ikinci bölümünde yer alan, çocuk şube yönetmeliğini, çocuk polisi uygulamalarını, çocuk polisinin diğer kurumlarla koordinasyonunu ve çocuk polisi hizmet içi eğitiminin değerlendirilmesi amacıyla oluşturulan önermelere verdikleri cevaplar arasında cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığı yönünde t testi yapılmıştır.

Çocuk polislerinin çocuk polisi kuruluş, görev ve çalışma yönetmeliği hakkında yapmış oldukları değerlendirmelerde cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Erkek çocuk polislerinin yönetmeliğin ihtiyaçlara cevap verme düzeyine yönelik değerlendirmesi kadınlara göre daha olumludur.

Çocuk polisinin uygulamaları, diğer kurumlarla koordinasyonu ve çocuk polisi hizmet içi eğitimini değerlendirmeye yönelik geliştirilen önermelere verilen cevaplarda cinsiyete göre bir farklılık görülmemiştir.

Tablo 18. Ankete Katılanların Öğrenim Durumlarına Göre Ankette Yer Alan Önergeleri Değerlendirmesinde ANOVA Sonuçları.

ANOVA		Kareler Toplamı (Sum of Squares)	Serbestlik Derecesi (df)	Ortalama Kare (Mean Square)	f	Önem Derecesi (Sig.)
Yönetmelik Değerlendirme	Gruplar arası	88,946	2	44,473	5,008	,007
	Grup içi	2220,129	250	8,881		
	Toplam	2309,075	252			
Uygulamalar	Gruplar arası	568,020	2	284,010	10,535	,002
	Grup içi	6739,727	250	26,959		
	Toplam	7307,747	252			
Diğer Kurumlarla Koordinasyon	Gruplar arası	436,236	2	218,118	10,537	,000
	Grup içi	5175,005	250	20,700		
	Toplam	5611,241	252			
Hizmet İçi Eğitim	Gruplar arası	255,479	2	127,739	1,667	,194
	Grup içi	7434,231	97	76,642		
	Toplam	7689,710	99			

Analiz sonuçları çocuk polisinin öğrenim düzeyleri ile çocuk şube müdürlüğü yönetmeliği, çocuk polisi uygulamaları ve çocuk polisinin diğer kurumlarla koordinasyonun değerlendirilmesi arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, çocuk polisinin öğrenim durumuna göre kategorileri değerlendirme dereceleri anlamlı bir şekilde değişmektedir.

Kategorilerin değerlendirmesinde oluşan farklılıkların hangi öğrenim düzeyleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan "Post Hoc Test" sonuçları tablo 18.1'de gösterilmiştir.

Tablo 18.1. Ankette yer alan önermelerin değerlendirilmesinde, katılımcıların öğrenim düzeylerine göre oluşan farklılıklara ilişkin Post Hoc Test sonuçları.

Post Hoc Test	(I)ÖĞRENİM	(J)ÖĞRENİM	Ortalama Farkı (Mean Difference) (I-J)	Std. Error	Önem Derecesi (Sig.)
Yönetmelik Değerlendirme	Lise veya Dengi Okul	Yüksek Okul	,42	,424	,322
		Üniversite	1,78(*)	,562	,002
	Yüksek Okul	Üniversite	1,36(*)	,609	,027
Uygulamalar	Lise veya Dengi Okul	Yüksek Okul	-,37	,738	,618
		Üniversite	4,19(*)	,980	,000
	Yüksek Okul	Üniversite	4,55(*)	1,061	,000
Diğer Kurumlarla Koordinasyon	Lise veya Dengi Okul	Yüksek Okul	1,05	,647	,106
		Üniversite	3,92(*)	,859	,000
	Yüksek Okul	Üniversite	2,87(*)	,929	,002

Post hoc testi sonuçlarına göre üniversite mezunu çocuk polislerinin lise veya dengi okul ve yüksek okul mezunları ile yönetmeliğin değerlendirmesine ilişkin önermeleri değerlendirmesinde anlamlı farklılıkların oluşmaktadır.

Çocuk polisi uygulamalarının değerlendirilmesine ilişkin geliştirilen önermelerin değerlendirilmesinde, yüksek okul mezunu çocuk polislerinin değerlendirmeleri ile lise veya dengi okul mezunları ve üniversite mezunu çocuk polislerinin değerlendirmesinde anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir.

Çocuk polisinin diğer kurumlarla koordinasyonunun değerlendirilmesinde de yüksek okul mezunu çocuk polislerinin, üniversite ile lise veya dengi okul mezunu çocuk polislerinin önermeleri değerlendirmeleri arasında anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir.

Tablo 19. Ankette yer alan önermelerin değerlendirilmesinde, katılımcıların çalıştıkları illere göre oluşan farklılıklara ilişkin ANOVA sonuçları.

ANOVA		Kareler Toplamı (Sum of Squares)	Serbestlik Derecesi (df)	Ortalama Kare (Mean Square)	f	Önem Derecesi (Sig.)
Yönetmelik Değerlendirme	Gruplar arası	629,469	4	157,367	23,236	,000
	Grup içi	1679,607	248	6,773		
	Toplam	2309,075	252			
Uygulamalar	Gruplar arası	801,572	4	200,393	7,639	,000
	Grup içi	6506,175	248	26,235		
	Toplam	7307,747	252			
Diğer Kurumlarla Koordinasyon	Gruplar arası	1276,981	4	319,245	18,267	,000
	Grup içi	4334,260	248	17,477		
	Toplam	5611,241	252			
Hizmet İçi Eğitim	Gruplar arası	1431,350	4	357,838	5,432	,001
	Grup içi	6258,360	95	65,877		
	Toplam	7689,710	99			

Analiz sonuçları çocuk polisinin görev yapmakta oldukları illere göre çocuk şube müdürlüğü yönetmeliği, çocuk polisi uygulamaları ve çocuk polisinin diğer kurumlarla koordinasyonun ve çocuk polisi hizmet içi eğitiminin değerlendirilmesi arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir.

İllerin hangi kategorilerde ve hangi iller arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan "Post Hoc Test" sonuçları tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 19.1. Çocuk Şube Yönetmeliği'nin değerlendirilmesinde, illere göre oluşan farklılıklara ilişkin Post Hoc Test sonuçları.

Post Hoc Test	(I) İl	(J) İller	Ortalama Farkı (Mean Difference) (I-J)	Std. Error	Önem Derecesi (Sig.)
Yönetmelik Değerlendirme	Ankara	İstanbul	-3,27(*)	,510	,000
		İzmir	-5,03(*)	,528	,000
		Adana	-3,41(*)	,549	,000
		Gaziantep	-2,89(*)	,568	,000
	İstanbul	İzmir	-1,75(*)	,473	,000
		Adana	-,14	,497	,779
		Gaziantep	,39	,517	,455
	İzmir	Adana	1,61(*)	,515	,002
		Gaziantep	2,14(*)	,535	,000
	Adana	Gaziantep	,53	,556	,344

Çocuk polisinin çocuk şube yönetmeliğinin değerlendirilmesine ilişkin geliştirilen önermelere verdikleri cevaplarda; İllere göre değerlendirmeler arasında farklılık olduğu görülmektedir. Ancak, Adana ile Gaziantep İllerinde çalışan polislerin değerlendirmelerinde farklılık oluşmadığı görülmektedir.

Tablo 19.2. Çocuk polisi uygulamalarının değerlendirilmesinde, illere göre oluşan farklılıklara ilişkin Post Hoc Test sonuçları.

Post Hoc Test	(I) İl	(J) İler	Ortalama Farkı (Mean Difference) (I-J)	Std. Error	Önem Derecesi (Sig.)
Uygulamalar	Ankara	İstanbul	-4,39(*)	1,004	,000
		İzmir	-4,83(*)	1,039	,000
		Adana	-1,89	1,081	,082
		Gaziantep	-4,16(*)	1,118	,000
	İstanbul	İzmir	-,44	,931	,634
		Adana	2,50(*)	,978	,011
		Gaziantep	,23	1,019	,821
	İzmir	Adana	2,94(*)	1,013	,004
		Gaziantep	,67	1,053	,523
	Adana	Gaziantep	-2,27(*)	1,095	,039

Çocuk polisi uygulamalarıyla ilgili polislerin görüşlerinin alınması yönünde geliştirilen önermelere verilen cevaplarla ilgili olarak; çalışma grubunda yer alan illerde görev yapan çocuk polislerinin değerlendirmeleri birbirine göre farklılık göstermektedir.

Tablo 19.3. Çocuk polisinin diğer kurumlarla koordinasyonunun değerlendirilmesinde, illere göre değerlendirmelerde oluşan farklılıklara ilişkin Post Hoc Test sonuçları.

Post Hoc Test	(I)il	(J)iler	Ortalama Farkı (Mean Difference) (I-J)	Std. Error	Önem Derecesi (Sig.)
Diğer Kurumlarla Koordinasyon	Ankara	İstanbul	-6,05(*)	,819	,000
		İzmir	-6,26(*)	,848	,000
		Adana	-4,97(*)	,882	,000
		Gaziantep	-6,03(*)	,913	,000
	İstanbul	İzmir	-,21	,760	,781
		Adana	1,09	,798	,175
		Gaziantep	,02	,831	,978
	İzmir	Adana	1,30	,827	,118
		Gaziantep	,23	,859	,785
	Adana	Gaziantep	-1,06	,893	,235

Çocuk polisinin diğer kurumlarla koordinasyonunun yeterlilik düzeyinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen önermelere belirtilen görüşlerde; Ankara'da görev yapmakta olan çocuk polisleri ile diğer dört ilde görev yapmakta olan çocuk polislerinin görüşleri arasında farklılık olduğu görülmektedir. Ankara dışındaki illerin değerlendirmelerinde farklılık görülmemektedir.

Tablo 19.4. Çocuk polisi hizmet içi eğitiminin değerlendirilmesinde, illere göre oluşan farklılıklara ilişkin Post Hoc Test sonuçları.

Post Hoc Test	(I)il	(J)iler	Ortalama Farkı (Mean Difference) (I-J)	Std. Error	Önem Derecesi (Sig.)
Hizmet İçi Eğitim	Ankara	İstanbul	-10,61(*)	2,494	,000
		İzmir	-9,81(*)	2,917	,001
		Adana	-5,23(*)	2,567	,044
		Gaziantep	-9,00	5,133	,083
	İstanbul	İzmir	,80	2,439	,744
		Adana	5,38(*)	2,006	,009
		Gaziantep	1,61	4,877	,742
	İzmir	Adana	4,58	2,513	,072
		Gaziantep	,81	5,107	,874
	Adana	Gaziantep	-3,77	4,915	,445

Çocuk polisi hizmet içi eğitimine katılmış olan polislerden Ankara, İstanbul, İzmir ve Adana'da görev yapan polislerin çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan derslerin ihtiyaçlarını karşılamaya düzeylerini farklı değerlendirdikleri anlaşılmaktadır. Gaziantep İli'nde görev yapan çocuk polisleri ile diğer illerde görev yapan çocuk polislerinin değerlendirmeleri arasında farklılık görülmemektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün çocuk polisi uygulamaları, çocuk polisi olarak görev yapmakta olan polis memurlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çocuk polisi uygulamaları üzerine yapılan bu araştırmanın sayısal verilerinden çıkan sonuç ve değerlendirme boyutları ile araştırmadan elde edilen sonuçlar paralelinde çocuk polisi uygulamalarının geliştirilmesine ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

1. SONUÇ

Araştırmanın veri analizinin ortaya koyduğu sonuçlar şöyle sıralanabilir:

Araştırmada örneklem olarak seçilen Adana, Ankara, Gaziantep, İstanbul ve İzmir İl Emniyet Müdürlükleri Çocuk Şube Müdürlüğü'nde görev yapan 253 polis memurunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan polislerin tamamının Çocuk Şube Müdürlüğü'nde görev yapıyor olmasından dolayı, anketi cevaplayan kişileri ifade etmek için çocuk polisi şeklinde nitelendirme yapılmıştır.

253 çocuk polisinin %18,6'sı Adana, %17'si Ankara, %16,2'si Gaziantep, %26,1'i İstanbul ve %22,1'i İzmir İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'nde görev yapmaktadır.

Araştırmaya katılan çocuk polisinin %13,4'ü bayan, %86,6'sı erkektir. Polis örgütünde görev yapan polis memurları içerisinde kadın polis memurlarının erkek polis memurlarına oranı %5 olarak bildirilmektedir.⁸⁷ Polislik mesleği erkek egemen bir meslek grubu olarak görülmektedir. Güvenlik hizmetlerinin kesintisiz devam etmesi ve polislik mesleğine atfedilen görev ve sorumluluğun çeşitlilik göstermesi mesleğin çalışma şartlarını

⁸⁷ E.G.M. Personel Dairesi Başkanlığı Verileri, 2006

ağırlaştırmaktadır. Özellikle, düzenli mesai saatinin bulunmaması, gece nöbet sisteminin olması kadınlar tarafından meslek seçiminde polisliği ikinci plana itmektedir. Elde edilen verilerden hareketle, çocuk polisi biriminde kadın polislerin az sayıda olması, polis teşkilatının genelindeki kadın polis sayısının azlığı ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Çocuk polislerinin yaş aralığı 31-35 ve 36-40 yaş aralığında yoğunlaştığı tablo 1'de görülmektedir. Türk Polis Teşkilatı'nda görev yapan personelin yaş ortalaması (36) olarak bildirilmiştir.⁸⁸ Polis teşkilatının yaş ortalaması göz önünde tutulduğunda anketi cevaplandırılan çocuk polislerinin yaş ortalamasının polis teşkilatında görev yapan polislerin yaş ortalaması ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Çocuk polisinin lise veya dengi okul ile üniversite arasında çeşitlilik gösteren öğrenim düzeyleri daha çok lise veya dengi okullar ile yüksek okul düzeyinde yoğunlaşmaktadır (Tablo 3) Türk polis teşkilatında görevli 160.176 polis memuru bulunduğu, bunların %39'unun yüksek okul mezunu, %60'ının ise halen Açık Öğretim Polis Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenimlerine devam ettiği kurum verilerinden anlaşılmaktadır.⁸⁹ Genel olarak bakıldığında, çocuk polislerinden lise ve dengi okul mezunlarının da Açık Öğretim Polis Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenimlerine devam edebileceği düşünüldüğünden, çocuk polislerinin öğrenim durumlarının polis teşkilatının geneliyle paralellik gösterdiği söylenebilir.

Çocuk polislerinin öğrenim durumlarına göre ankette yer alan önermelerin değerlendirmesinde fark olup olmadığı ANOVA ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarından; çocuk polisinin öğrenim durumuna göre Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği, çocuk polisi uygulamaları ve çocuk polisinin diğer kurumlarla koordinasyonun değerlendirilmesine yönelik geliştirilen önermelerin değerlendirmesi anlamlı bir şekilde değişmektedir. Özellikle üniversite mezunu çocuk polislerinin değerlendirmeleri ile lise veya dengi okul ve yüksek okul mezunu polislerin değerlendirmeleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu anlaşılmıştır. (Tablo 18)

⁸⁸ E.G.M. Personel Dairesi Başkanlığı Verileri, Ankara, 2006.

⁸⁹ Aynı

Çocuk şubelerinde görev yapan polislerin polislik mesleğinde deneyim süreleri 6-10 yıl ile 11-15 yıl arasında yoğunlaşmaktadır. Çocuk suçluluğunun, istismar veya ihmalinin önlenmesi yönünde gerçekleştirilecek polisiye uygulamalarda, polislik mesleğinin pratiklerini edinmiş polislerin görev almasının, uygulamalardan daha iyi sonuçların alınmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

Çocuk polislerinden %64'ü 1 ila 3 yıl arasında, %36'sı ise 4 yıl ve üzerinde çocuk şube müdürlüklerinde çalıştığını söylemiştir. 2001 yılında oluşturulan çocuk şubede görev alan polislerin uzmanlaşmalarının sağlanamadığı, Çocuk Şube Müdürlükleri'nde sık sık personel değişikliği yaşandığı söylenebilir.

Ankete katılan polislerin %85,8'i çocuk sahibi (ana veya baba) olduğunu belirtmiştir. Ana-baba olduğunu belirten 217 çocuk polisinden %61'i çocuk sahibi olmasının görev yaparkenki tutum ve davranışlarını etkilediği yönünde değerlendirme yapmıştır. Ayrıca, ankette çocuk polisi hizmetlerindeki verimin artırılması yönünde düşünce ve önerilerin belirtilmesi istenilen açık uçlu soruya cevap veren polislerin bir kısmı, çocuk polisi olarak görevlendirilecek polislerin aile yaşantısının göz önünde bulundurulmasının, özellikle anne veya baba olan polislerin bu birimde görevlendirilmesinin polisiye hizmetlerdeki verimi artıracağını belirtmiştir.

Ankete katılanların %37,5'i yürürlükte olan Çocuk Şube Müdürlüğü Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği'nin ihtiyaçlara cevap verme düzeyini yetersiz olarak değerlendirmiştir. Bu değerlendirmeden hareketle çocuk şube yönetmeliğinin ihtiyaçları karşılama düzeyinin yetersiz olduğu düşünülebilir. Çocuk polislerinin çocuk polisi kuruluş, görev ve çalışma yönetmeliği hakkında yapmış oldukları değerlendirmelerde cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Erkek çocuk polislerin yönetmeliğin ihtiyaçlara cevap verme düzeyine yönelik değerlendirmesi kadınlara göre daha olumludur. (Tablo 17).

Uygulamaya katılan çocuk polislerinin çoğunluğu (%47) tarafından, çocuk polisi yapılanmasının yetersiz olduğu belirtilmiştir.

Çocuk polisininin %49,4'ü çocuk şube yönetmeliği ile uygulamaların birbiriyle paralellik gösterme düzeyini olumsuz olarak değerlendirmesinden yazılı olan yönetmelikle, pratiğin birbiriyle örtüşmediği söylenebilir.

Çocuk polisinin %41,5'i hizmetin yerine getirilmesinde kullandıkları araç gerecin yetersiz olduğu yönünde değerlendirme yapmıştır. Ayrıca, anketin son bölümünde çocuk şubelerinin hizmet ve veriminin arttırılmasına yönelik alınan önerilerde de Çocuk Şube Müdürlükleri'nin personel, araç, gereç ve ödenek yönünden desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Çocuk polisinin çoğunluğu (%64,4) düzenlenen etkinliklerle görevli olunan bölge içerisindeki halkın desteğinin alındığı şeklinde değerlendirme yapmıştır. Uygulamadan elde edilen verilerden, çocuk polisinin olumlu yönde halkın desteğini aldığı görülmektedir.

Çocuk polisi tarafından bilişim teknolojilerinin kullanılarak çocukların mağdur edilmesi, ihmal veya istismarının engellenmesi yönünde bilişim teknolojilerinin takibinin yapıldığı, uygulama sonucunda %79,4 oranında katılımcıların çoğunluğu tarafından belirtilmiştir.

Suçta karışan çocuklarla ilgili olarak polisin hafif suçlarda takdir yetkisini kullanmadığı yönünde çocuk polislerinin çoğunluğu tarafından (%75,9) değerlendirilmiştir. Çoğunluğun polisin takdir yetkisini kullanmadığı yönünde değerlendirme yapması, adalet sisteminde polise takdir yetkisinin verilmemiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Ankete katılan çocuk polisinin çoğunluğu (%46,6) tarafından sosyal çalışmacı ile gerekli olan ekip çalışmasının tam olarak sağlanmadığı, sosyal çalışmacı tarafından hazırlanan inceleme raporlarının çalışmalarda dikkate alınmadığı (%49,4) değerlendirilmiştir. Çocuk Şube Müdürlüğü yapılanması içerisinde sosyal çalışmacı adı altında sosyal hizmet uzmanlarına yer verilmiştir. Sosyal çalışmacıların kendilerine atfedilen görevler sebebiyle, uygulamacılara yol gösterici olacağı, hazırlayacakları inceleme raporları ile polisiye uygulamaları temellendiren kişiler olacağı beklenebilir. Ancak, elde edilen veriler ışığında sosyal çalışmacılar ile polis arasında ekip çalışmasının oluşturulmadığı söylenebilir.

Çocuk polisinin çoğunluğu tarafından (%47,4) zorunlu eğitim çağında olduğu halde okula gitmeyen çocukların tespit edilmesi ve okula başlatılması yönünde yardımcı olunması şeklinde polisiye bir çalışmanın bulunmadığı belirtilmektedir.

Çocuk polisinin uygulamalarının değerlendirilmesi amacıyla geliştirilen önermelerden çocuk polisinin ekip çalışması yapabilmesi gerektiği

önermesine, ankete katılanların %88,9 katıldığını bildirmiştir. Çocuk suçluluğu ile mücadelede kurumlar arası ekip çalışmasının çok önemli olduğu düşünülmektedir. Çocuk suçluluğu ile mücadele eden, polisiye uygulamaları gerçekleştiren polislerin çoğunluğu tarafından ekip çalışmasının önemli olduğu şeklinde değerlendirme yapılması, belirtilen düşünceyi desteklemektedir.

Uygulamaya katılan çocuk polislerinden %42,3'ü örgün eğitim kurumlarıyla iletişim ve işbirliği sağlanamadığı şeklinde değerlendirme yapmıştır. Örgün eğitim kurumlarıyla iletişim ve işbirliğinin sağlanmasını polislerin %27,7'si olumlu şekilde değerlendirmekle birlikte %30'u kararsızdır.

Çocuk polisinin çoğunluğu (%51,8) çocuk polisi çalışmalarında diğer devlet kurumları ile irtibat sağlanamadığı görüşüne katılmaktadır. Değerlendirmeler ışığında polisin çocuklara yönelik hizmetlerde görev alan diğer devlet kurumları ile irtibat sağlayamadığı söylenebilir.

Uygulamaya katılan polislerin %47,5'i çocuk polisi çalışmalarında sivil toplum kuruluşlarıyla irtibat sağlanamadığı değerlendirmesinde bulunmuştur.

Çocuk polisinin çoğunluğu (%57,3) çocuk polisi uygulamalarında diğer emniyet birimleri ile iletişimin etkili bir şekilde sağlanamadığını belirtmiştir.

Çocuk polisinin %62'si, çocuk polisi çalışmalarında adli birimlerle koordinasyonun tam olarak sağlanamadığı yönünde değerlendirme yapmaktadır. Adli olaylarda kolluk görevlileri Cumhuriyet savcının yardımcısı statüsündedir. Ancak, elde edilen verilere dayanarak iyi bir koordinasyon içerisinde bulunması gerektiği düşünülen savcı ile polisin, iletişim kuramadığı söylenebilir.

Çocuk polisi uygulamalarında çocuk polisi birimlerinin diğer polis birimleriyle, çocukla ilgili görev yüklenen veya üstlenen resmi veya sivil kuruluşlarla, adli makamlarla, örgün eğitim kurumlarıyla iletişim ve koordinasyon düzeyine genel olarak bakıldığında, uygulamaya katılan çocuk polislerinin %52,18'inin yetersiz, %22'sinin yeterli derecede yeterli düzeyde bu kurumlarla iletişim ve işbirliğinin sağlandığı, koordinasyonun kurulabildiği şeklinde değerlendirme yaptığı, %25,84'ünün ise kararsız kaldığı söylenebilir.

Uygulamaya katılan çocuk polislerinin %50,2'si çocuk polisi kurulması ile polisin diğer kurumların üstlenmesi gereken bazı görevleri de üzerine

aldığı görüşündedir. Diğer kurumların görevlerini üstlendiği yönünde değerlendirme yapanlar ile böyle bir durumun var olmadığı yönünde görüş bildirenlerin oranları birbirine yakınlık göstermektedir. Elde edilen sonuçlardan hareketle, polisin kendi içerisinde görev tanımlaması kargaşası yaşadığı söylenebilir. (Tablo 11).

Çocuk polisinin çoğunluğu (%66,8) çocuğun zarar görmemesi veya en az zararla bulunduğu durumu atlatması hedeflenirken, polisin otoritesini kaybetmediği, caydırıcılığını yitirmediği şeklinde değerlendirme yapmıştır.

Çocuk polisinin çoğunluğu (%64,1) görevleri ile ilgili değişim ve gelişimlerden sürekli olarak bilgilendirilmedikleri şeklinde değerlendirme yapmıştır. Buna göre, sürekli eğitimin gerçekleştirilmediği düşünülebilir.

Uygulamaya katılan polislerin %68,4'ü çocuk suçluluğu ile mücadelede hizmet içi eğitimin, mesleki deneyimden daha önemli olduğu şeklinde değerlendirme yapmıştır.

Çalışmaya katılan 253 çocuk polisinin %39,5'i çocuk polisine yönelik hizmet içi eğitim almış olduğunu, %60,5'i ise hizmet içi eğitim almadan Çocuk Şube Müdürlüğü'nde çalışmakta olduğunu belirtmiştir. İnsan varlığını devam ettirecek olan çocuklarla, özellikle mağdur, ihmal veya istismar edilmiş, suça karışmış çocuklarla ilgili alanda çalışmakta olan polislerin çoğunluğunun herhangi bir eğitim almadan çalışıyor olmasının, çocukların yeniden topluma kazandırılması yönünde çok da olumlu katkı sağlamayacağı, olumsuz yönde de etkili olabileceği düşünülmektedir.

Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği'nde "çocuk polisi" ifadesinin "polisine çocuklara yönelik yürüteceği hizmetler konusunda, sıfır-on sekiz yaş grubu gelişim özellikleri, davranış bilimleri, mülakat teknikleri, iletişim becerisi gibi konularda hizmet içi eğitim almış, sivil istihkak alan emniyet hizmetleri sınıfı personelini ve branşını" ifade ettiği şeklinde tanımlaması yapılmıştır. Ayrıca, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve Çocuk Koruma Kanunu'nda da çocuk biriminde çalışan personelin eğitimi vurgulanmaktadır.

Ankette katılan 253 çocuk polisinden 100 çocuk polisi hizmeti içi eğitime katıldığını belirtmiştir. Hizmet içi eğitime katıldığını belirten polislerin görüşleri doğrultusunda, çocuk polisi hizmet içi eğitimi programında yer alan ders içeriklerinin, uygulamadaki ihtiyaçları karşılama düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Hizmet içi eğitime katılan polislerin %40'ı çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen "Çocuk Hakları Sözleşmesi" dersi içeriğinin uygulamadaki ihtiyaçları karşılama düzeyini yetersiz gördüğü yönünde değerlendirme yapmıştır.

Çocuk polisinin %41'i çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen "İnsan Hakları" dersi içeriğinin pratikte ihtiyaçları karşılama düzeyini yetersiz olarak değerlendirmiştir.

Uygulamaya katılanların çoğu (%51) çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen "Uluslararası Mevzuat" dersi içeriğinin polisiye uygulamalarda ihtiyaçlarını yeterince karşılamadığı yönünde değerlendirme yapmıştır.

Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen "Gelişim Psikolojisi" dersi içeriğinin uygulamaya etkisi çocuk polisinin %42'si tarafından yetersiz olarak değerlendirilmiştir.

Çocuk polisi hizmet içi eğitim programında yer alan "Çocuk Yargılaması" dersi içeriğinin, uygulamaya katılan polislerin %40'ı tarafından uygulamada ihtiyaçları karşılamadığı şeklinde değerlendirilmiştir.

Hizmet içi eğitime katılan polislerin %40'ı çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen "Ulusal Mevzuat" dersi içeriğinin uygulamadaki ihtiyaçları karşılama düzeyini yetersiz gördüğü yönünde değerlendirme yapmıştır.

Çocuk polisinin %44'ü çocuk polisi hizmet içi eğitiminde almış olduğu "Güç Koşullardaki Çocuklar" dersi içeriğinin polisiye uygulamalardaki etkisini yetersiz olarak değerlendirmiştir.

Ankete katılan polislerin %44'ü tarafından "Polis Meslek Etiği" dersi içeriğinin pratikte etkili olma düzeyi yetersiz olarak değerlendirilmiştir.

Çocuk polisinin sahip olması gereken niteliklerden birisi çocuk polisinin etkili iletişim becerisine sahip olmasıdır. Çocuk polisi hizmet içi eğitim kursunda da "Etkili İletişim Becerileri" adlı ders verilmekte olup, uygulamalara katkı düzeyi ankete katılanların %37'si tarafından yetersiz değerlendirilmekle birlikte, %41'i tarafından kararsız olduğu yönünde değerlendirme yapılmıştır.

Polisin her biriminde, polisiye uygulamalarda çok önemli bir yer tuttuğu düşünülen halkla ilişkiler, çocuk polisi hizmet içi eğitiminde ders programına dahil edilmiştir. "Halkla İlişkiler" dersinin günlük uygulamalara

etkisi çocuk polisi hizmet içi eğitimine katılmış polislerin %40'ı tarafından yetersiz olduğu yönünde değerlendirilmiş, %36'sı ise kararsız kalmıştır.

Çocuk polisi hizmet içi eğitimine katılan polislerin ders programında yer alan derslerin içeriklerinin ihtiyaçlarına cevap verme durumu genel olarak incelendiğinde; polislerin çoğunluğunun (%41,9) uygulamalarda almış oldukları derslerin uygulamalarda etkisini yetersiz şeklinde değerlendirdiği anlaşılmaktadır.

Ankete katılanların çalıştıkları illere göre ankette yer alan önermeleri değerlendirmesine ilişkin fark olup olmadığı ANOVA ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; örneklem grubunda yer alan illerde çalışan çocuk polislerinin anketteki önermeleri değerlendirmelerinde çalıştıkları illere göre anlamlı farklılıkların olduğu anlaşılmıştır. (Tablo 20)

2. GENEL DEĞERLENDİRME

Hızla gelişen ve değişen dünyada bir toplumun sürekliliğini sağlayabilmesi, değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilmesi, toplumun geleceğini oluşturan nesillerinin sağlıklı bir şekilde topluma kazandırılmasına bağlıdır. Çocuklar hem insanlığın geleceği hem de içinde yaşadıkları toplumun sürekliliği ve gelişimi için önemli görülmektedir. Çocukların kendisi, toplumun sürekliliği ve geleceği için, çocukların sahip olması düşünülen bilgi, beceri, tutum ve davranışları edinerek yetiştirilmesi gerekmektedir.

Çocukların dünya üzerinde meydana gelen savaş, kıtlık vb. olgulardan en az zararla kurtulmasının sağlanması, ihmal veya istismar edilmesinin veya suça karışmasının önlenmesi amacıyla uluslararası ve ulusal düzeyde düzenlemeler yapılmaktadır.

Çocuklarla ilgili olarak uluslararası düzeyde hazırlanan ve imzalayan ülkelere sorumluluklar yükleyen ilk düzenleme Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan ve 02 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe giren Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'dir. Sözleşmesinin getirdiği en önemli anlayışlardan birisi çocuğa hukuki olarak bir statü tanınması ve çocukların korunmaya muhtaç olduğunun kabul edilmesidir. Çocuklarla ilgili konularda mağdur merkezli bir yaklaşım sergilemesidir. Mağdur merkezli yaklaşım; çocukların her durumda

korunmaya muhtaç olduğunun kabul edilerek, çocuğun davranışının yasalar karşısında suç sayılan eylem de olsa, çocuğun suça itilmiş olduğunun kabul edilerek, yetişkinlerden ayrı değerlendirilmesi ve çocuğun cezalandırılmasından çok ıslah edilerek tekrar topluma kazandırılmasının ön görülmesidir.

Türkiye Sözleşmeyi 1990 tarihinde imzalamış ve 1995 yılında iç hukuk haline dönüştürmüştür. Sözleşmeden hareketle, Türk Polis Teşkilatı bünyesinde 1995 yılında Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü adı altında yeni bir birim oluşturulmuştur.

Çocuk suçluluğu, sadece polisiye tedbirlerle çözülebilecek bir olgu değildir. Nitekim, çocuklarla ilgili meydana gelen olaylardaki artış, çocuk olgusuna daha bilimsel, entellektüel ve kültürel olarak yaklaşımı gerekli kılmıştır. Ayrıca, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, çocuklarla ilgili faaliyet gösteren kurumlarda ihtisas birimleri oluşturulmasını, buralarda görev yapan personelin özel olarak eğitilmesini, alanında uzman olmasını öngörmektedir. Bundan dolayı, Sözleşme hükümlerinin yerine getirilmesi ve çağın gereklerine uygun düzenlemelerin yapılabilmesi amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından "Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü Kuruluş, Görev Çalışma Yönetmeliği" hazırlanmıştır. Yönetmeliğin hazırlanmasında çocuklarla ilgili hizmet veren kurumlardan, üniversitelerden ve uzman görüşlerinden yararlanıldığı kurum yetkililerince bildirilmektedir. Yönetmelik 13.04.2001 tarih ve 24372 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve Küçükleri Koruma Şube Müdürlükleri yürürlükten kaldırarak Çocuk Şube Müdürlükleri'nin oluşumunu sağlamıştır.

Çocuk Şube Müdürlükleri'nin oluşum ve görevlendirmesini sağlayan yönetmelik incelendiğinde; çocuk sorununun sosyolojik bir olgu olarak ele alındığı ve konuya bilimsel olarak yaklaşıldığı düşüncesi oluşmaktadır. Çocuk şubelerinin diğer polis birimlerinden farklı bir yapılanma içerisinde olduğu görülmektedir. Çocukların taraf olduğu konularla ilgili olarak adli ve idari sorunların çözüme kavuşturulması amacıyla düzenlemeler yapılmıştır. Çocuklarla ilgili konuların, özel olarak seçilmiş ve özel eğitim almış çocuk polisi tarafından takip edilmesi öngörülmüştür. Polis, çocuğun suça karışması veya mağdur olması halinde, çocuğun durumu yetişkinlerden ayrı olarak ele

alacaktır. Çocuğun suça karışması halinde, geleneksel polisiye uygulamaların dışında, sorunun kökenine inmeye çalışılacağı anlaşılmaktadır. Suçlunun tespit edilerek olayın çözüme kavuşturulduğu düşüncesinden öte, çocuk birimlerinde suç öncesi ve suç sonrası polisiye faaliyetlerde çok kurumlu bir yaklaşım öngörülmektedir.

Türk Polis Teşkilatı'nda çocuk olgusunun ele alınışı, çocuk polisi tarafından kullanılacak amblemin dizaynına kadar yansıtılmıştır. Polis yetkililerinin ifadesiyle "çocuğun polisi değil, polisin çocuğu anlayacağı bir oluşum içerisine girilmiştir."

Ancak, araştırmada çocuk biriminin teorik oluşumunu sağlayan, çocuk polisinin görev ve sorumluluklarını belirleyen yönetmeliğin ihtiyaçlara cevap verme düzeyi ile yönetmeliğin uygulamalarla paralellik gösterme düzeyi, çocuk polisinin çoğunluğu tarafından yetersiz olarak değerlendirilmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarını hayata geçiren, onlara işlevsellik kazandıran hukuksal metinlerdir. Kamu kurumlarının hizmetlerinden elde edilmek istenen verimin alınabilmesi için hukuksal yapılanmanın ihtiyaçlara cevap vermesi gerekmektedir. Ayrıca, hukuksal oluşumun tam olarak uygulanabilmesinin, iyi bir alt yapı oluşturulması ile mümkün olacağı düşünülmektedir. Çocuk polisi tarafından yönetmeliğin ihtiyaçlara cevap vermediği ve yönetmeliğin polisiye uygulamalarla paralel olarak gerçekleştirilmesinin yetersiz düzeyde değerlendirilmesi, yönetmeliği hayata geçirecek alt yapı çalışmalarının tamamlanamamış olduğundan kaynaklandığı şeklinde değerlendirilebilir. Çocuk polisine atfedilen görevlerin yerine getirilebilmesi için yönetmelikte belirtilen tüm ayrıntılarla ilgili olarak gerekli alt yapı çalışmalarının eksiksiz olarak tamamlanması gerekmektedir.

Polis birimleri kesintisiz olarak hizmet vermektedir. Polis, normal şartlar altında suçu önleyici tedbirler almakta, her şeye rağmen suç oluşmuşsa suçluları tespit ederek adaletin gerçekleştirilmesini sağlamakla görevlidir. Polisin kendisine verilen görevleri aksatmadan yerine getirebilmesi, suçların önlenbilmesi veya suç sonrasında failerin en kısa sürede tespit edilerek yakalanabilmesinde polisin sahip olduğu teknik ekipman, araç ve gereç önemlidir. Çocuk polisinin suç ve suçlu ile mücadelesinde başarı sağlayabilmesi için kullandığı araç gereç yönünden desteklenmesi gerekmektedir.

Polisin sahip olduğu teknik ekipman, araç ve gerecin tam olmasının yanı sıra, çocuk polisi olarak görevlendirilecek polislerin nitelikleri de çok önemlidir. Polis örgütünde görev alan polislerin öğrenim durumları, lise ve dengi okullar ile üniversite arasında değişiklik göstermektedir. Çocuk polisi olarak görev alacak polislerin en az yüksek okul seviyesinde öğrenim durumuna sahip olmaları halinde sahip olacakları nitelikler açısından çocuklarla kurulacak iletişimde olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Görevlendirilecek polis memurlarının özel hayatları, ailevi durumları da göz önünde tutulmalıdır. Ailesiyle ve çevresiyle iletişim kuramayan, sorunlar yaşayan polisler, çocuk birimlerinde görevlendirilmemelidir. Ankete katılan ve ana-baba olan çocuk polislerinin çoğunluğu, çocuklarının olmasının, görevleri sırasındaki tutum ve davranışlarını olumlu yönde etki ettiğini belirtmişlerdir. Görevli polislerin sorunlu çocuklarla empati kurmasında çocuk sahibi olmalarının katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Empati, “bir insanın, kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır.”⁹⁰ İnsanların şahsen sahip oldukları birtakım özellikler empati kurmaya katkı sağlamaktadır. “Ana-baba benlik durumu empati kurmak için gerekli benlik durumlarından birisidir. Bir insanın çevresindekilere empatik ilgi duyabilmesi ve onlara empatik tepki verebilmesi için ana-baba benlik duygusuna sahip olması gereklidir. Özellikle koruyucu ana-baba benliğine sahip olan kişilerin empatik tepki vermeleri ve empatik uyaranların etkisiyle sıkıntıda olanlara yardım etme ihtimalleri artacaktır.”⁹¹ Profesyonel meslek anlayışında böyle bir duruma yer verilirse de, bu durumun sorunlu çocuklara yönelik hizmet veren çocuk şubelerinde, sorunlu çocuklara yönelik görevlerin yerine getirilmesinde olumlu yönde katkı sağlayacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Ana-baba benlik durumu olan polislerin, “görevin gereği” dışında, çocuklara karşı kendilerinde olumlu yaklaşımlar geliştirmelerinde ve sorunlu çocukların buldukları durumlardan zarar görmeden veya en az zararla kurtulmaları yönünde, daha yapıcı tutum ve davranış geliştirmelerinde etkili olacağı değerlendirilmektedir.

⁹⁰ Üstün Dökmen, **İletişim Çatışmaları ve Empati**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2001, s.135.

⁹¹ Aynı, s.158.

Toplum yapılanmalarında meydana gelen değişim beraberinde polise değişik alanlarda sorumluluklar yüklemekte, polisin iş alanlarını genişletmekte ve çeşitlendirmektedir. Polis örgütünün görev alanına giren her konuda başarı gösterebilmesi için, personelinde uzmanlaşmayı sağlaması gerektiği değerlendirilmektedir. Polislerin görev yaptıkları alanlarda uzmanlaşması ve branşlaşmalarının sağlanması halinde, elde edilecek başarı polis örgütünün başarısı olacaktır. Araştırmadan elde edilen verilere göre; çocuk polisinin çocuk biriminde çalışma süresinin 1 ile 3 yıl arasında yoğunlaşması, polislerin sıkça birim değişikliği yaşadığı şeklinde değerlendirilebilir. 2001 yılında kurulan Çocuk Şube Müdürlükleri'nde branşlaşmanın ve görevli personelinde de uzmanlaşmanın sağlanamadığı şeklinde değerlendirilebilir. Oysaki, Çocuk Şube Müdürlüğü Yönetmeliği'nde, çocuk polisi biriminde branşlaşmanın esas olacağı ön görülmüştür. Branşlaşma sağlanamadığından dolayı, çocuk polisi biriminde çalışan personelin uzmanlaşmasının sağlanamayacağı, uzmanlaşan personelin de tecrübelerinden yeterince istifade edilemeyeceği söylenebilir.

Polisin topluma karşı sorumluluklarını tam olarak yerine getirebilmesi, yapmış olduğu hizmetlerden istenilen verimin elde edilebilmesi için halkla ve toplumun bütün kesimleriyle olan ilişkileri ayrı bir önem taşımaktadır. Suçların önlenmesinde, suç nedenlerinin ortadan kaldırılmasının gerekliliği, polis hizmetlerini de içine alan, ancak onu aşan bir toplumsal katılımın olduğu ortaklığı öngörmektedir. "Ekonomi, aile, okul, gelenek ve moral değerleri suç önleme mekanizmaları olarak adlandırılmaktadır ve bunların fonksiyonlarını yerine getirmesi polisin sorumluluğunun dışındadır."⁹²

Polisiye çalışmalar ve yapılanma mükemmel bir durumda olsa da, bu sadece çocuk sorununu çözmeye yönelik hareketin bir kısmını oluşturacaktır. Geleneksel polis çalışmalarıyla suçların tespit edilmesi ve sanıkların yakalanmasında başarı sağlansa da, mağdur olan, istismar edilen veya suça karışan çocukların tekrar topluma kazandırılması aşamasında polisle işbirliği ve koordinasyon kurularak çok kurumlu bir yaklaşım gerektiği değerlendirilmektedir. Sorunun kalıcı olarak çözülebilmesi, kamu kurum ve

⁹² Hüseyin Şimşek,, "Toplum Destekli Polislik," Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003, s.93.

kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve halkın katılımıyla mümkündür. Çocuğun suçtan korunması, mağduriyetinin azaltılması ancak, suçun sebeplerine inilip, problemin teşhis edilerek kökten çözüm üretilmesi ile sağlanabilir. Yani çocuk suçluluğu ile mücadelede çok kurumlu bir yaklaşımla başarı sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Araştırmadan elde edilen verilerden hareketle, çocuk polisi birimlerinin halkın desteğini aldığı söylenebilir. Ancak, halkın desteği polisten beklenen verimin elde edilebilmesi için yeterli görülmemektedir. Toplumun tüm kesimlerinin, çocuğu ilgilendiren konularda üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi beklenir. Çocuk polisinin çalışmalarında işbirliği ve koordinasyon içerisinde bulunması gereken diğer polis birimleriyle, çocukla ilgili görev yüklenen veya üstlenen resmi veya sivil kuruluşlarla, adli makamlarla, örgün eğitim kurumlarıyla iletişim ve koordinasyon düzeyinin yetersiz kaldığı araştırma sonucunda tespit edilmiştir.

Aslında, sadece çocuk suçluluğu ile ilgili değil, polisin suç önleme faaliyetlerinde çok kurumlu yaklaşım öngörülmektedir. Çünkü suç genel anlamda sosyal bir olgu olarak ele alınmaktadır. Bahsedilen çok kurumlu yaklaşım modeli ise son yıllarda gelişmekte olan polislik felsefesi, toplum destekli polislik (community policing) olarak adlandırılmaktadır.

Toplum destekli polislik “suçlarla mücadelenin sadece polisin sorumluluğunda olmadığını, herkesin suçla mücadelede sorumlu olduğunu söylemektedir.”⁹³ Suç ve suçla mücadelede halkın, polisle birlikte diğer resmi veya sivil kuruluşların katılımıyla oluşturulan organize hareketle toplum güvenliğinin sağlanması üzerine geliştirilen felsefe ve yapılanma toplum destekli polisliğin temelini oluşturmaktadır. Özellikle suç önleme faaliyetlerinde geniş tabanlı yapılanmayı kapsayan, daha çok yerel çalışmalarda kendisini gösteren sistem Amerika ve Avrupa’da bulunan değişik ülkelerde uygulanmaktadır.

Toplum destekli polislik modelinde işbirliği yapılan halk kesimi ve resmi veya sivil kurum ve kuruluşlar işbirliği içerisinde üzerine düşen görevi yapmak zorundadır. Örneğin, muhtaç, mağdur, suça maruz kalmış, suça yönelen veya herhangi bir suça karışmış çocukla ilk olarak konunun uzmanı

⁹³ Halil İbrahim Kavgacı, “Çocuk Suçluluğuna Yönelik Polis Çalışmaları,” **Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, UNICEF, Ankara, 1998,s.68-98.

olan görevlilerin görüşme yapması doğru olmalıdır. Alan uzmanı tarafından düzenlenecek inceleme raporu suç önleyici tedbirlerin alınması veya suçların aydınlatılmasında temel teşkil edecektir. Polisiye çalışmaların dışındaki rehberlik ve tedavi hizmetleri, çocuğun koruma altına alınması, beslenme veya barınma gibi hizmetlerin görev alanlarına göre ilgili kurumlar tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ancak, 2001 yılında yapılandırılan Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çocuk bakım ünitelerinin yer alması, rehberlik ve tedavi hizmetleriyle ilgili görevlerin atfedilmesi polise diğer kurumlar tarafından yürütülmesi gereken iş ve işlemlerin yüklendiği veya polis tarafından üstlenildiği izlenimini vermektedir. Çocukla ilgili konularda, toplumun tüm kesimlerinin sorumluluklarını tam olarak yerine getirilmesi halinde başarı sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Son yıllarda gelişen teknoloji bilişim suçlarını da beraberinde getirmiştir. Bilişim suçları teknolojinin kullanılarak gerçekleştirildiği her türlü suç sayılan eylemdir. "İnternet üzerinden işlenen suçlar ise siber suçlar adını almaktadır. En çok karşılaşılan siber suçlar ise terör içerikli olan internet sayfaları ile halkın ar ve haya duygularını incitecek şekilde genel ahlaka aykırı pornografik görüntüler içeren internet sayfalarının yayınlanmasıdır."⁹⁴ Polis örgütleri, özellikle çocuklar istismar edilerek hazırlanan çocuk pornografisinin internet aracılığı ile yayınlanmasını önlemeye çalışmaktadırlar. Araştırmada çocuk polisi tarafından bu uygulamanın başarıyla gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Çocukların karıştıkları suçlardan dolayı ceza almaları, onların tekrar suç işleme olasılığını artırmaktadır. Özellikle suçtan hayatlarını kazanan yetişkinler için çocuk suçlular elde edilebilecek en büyük hazinedir. Polisin sınırları iyi çizilmek şartıyla, hafif suç işleyen çocuklar için adli işlem yapılmaması yönünde takdir yetkisine sahip olması ve kullanması, çocuk suçluluğunu önleyici tedbirler içerisinde değerlendirilebilir. İngiltere Polisi'nin çocuklarla ilgili konularda sahip oldukları takdir yetkisinin kullanımına bakılacak olursa; "bir çocuk sanık olarak yakalandıktan sonra, önce görevli polis, bir form doldurur. Bu formda sanık ve ailesi hakkında bilgiler olmaktadır. Doldurulan form daha sonra polisin çocuk birimine gönderilmektedir. Çocuk birimi, formun bir kopyasını da sosyal hizmet uzmanına gönderir. Polis, sosyal hizmet uzmanına

⁹⁴ İsmail Doğan, **Toplum ve Eğitim**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006, s.286-288.

göndermiş olduğu formun yanında kendi yorumlarını da belirten bir yazıyı da eklemektedir. Ayrıca polis, sosyal hizmet uzmanına telefonla da bilgi verir. Polis sosyal hizmet uzmanından çocuğun ailesi, eğitim durumu, okuldaki davranışları, okula devam durumu hakkında bilgi alır. Yani, suçu öğrenen polis, çocuk hakkında bilgi toplamaktadır. Elde edilen bulgular ışığında da polis önerilerde bulunmak zorundadır. Polis önerilerde bulunmadan önce, gözaltı görevlileri ve sosyal hizmet uzmanının da görüşlerini alır.”⁹⁵ Görüldüğü üzere İngiltere Polisi çocuğun suç sayılan bir eyleme karışması halinde doğrudan adliyeye göndermeden, gerekli bilgi ve belgeleri toplayarak kendinde takdir hakkını kullanmak üzere alt yapı çalışmasını yapmaktadır. Bu işlemler sonucunda İngiliz Polisi gerekli gördüğü takdirde çocuğu adli makamlara sevk ederek suç kayıtlarını açmaktadır. Şayet Polis tarafından çocuğun adli makamlar önüne çıkarılmasına gerek duyulmazsa, ilgili kurumlar aracılığıyla koruyucu tedbirler aldırılmak kaydıyla sadece yapılan işlemlerle ilgili bilgi verilmektedir. Ancak, Türk adalet sisteminde böyle bir takdir yetkisi polise verilmemiştir. Bu yetki tamamen yargıya aittir ve hakim takdirindedir.

Çocuk şubelerinin yapılanmasında sosyal çalışmacı adı altında sosyal hizmet uzmanının istihdam edilmesi ön görülmüştür. Sosyal çalışmacının hazırlayacağı rapor doğrultusunda polisin uygulamalarını gerçekleştirmesi gerektirmektedir. Böyle bir düzenleme, polisin çocuk suçluluğu olgusuna bilimsel olarak ele aldığıın göstergesidir. Ancak, sosyal çalışmacı ile gerekli olan ekip çalışmasının sağlanamadığı ve polisiye uygulamaların sosyal çalışmacı tarafından hazırlanan planlar çerçevesinde yürütülmediği araştırmanın bulguları arasındadır. Polis örgütünün bunu olması gerektiği gibi düzenlediği, ancak düzenlediği gibi uygulamadığı değerlendirilmektedir.

Anayasa’da sekiz yıllık temel eğitimin ücretsiz ve kız erkek bütün çocuklar için zorunlu olduğu hükmü yer almaktadır. Bunun için gerekli tedbirler kamu kurum ve kuruluşlarınca alınması gerekmektedir. Bu konuda yapılan düzenlemelerle kolluk kuvvetlerine de görev atfedilmiştir. Çocuk ile muhatap olunan durumlarda, çocuğun okula gitmediği tespit edildiği takdirde onların okula devam etmesi polis tarafından sağlanmaktadır. Ancak, araştırmanın sonucuna göre çocuk biriminin özel olarak zorunlu eğitim

⁹⁵ Halil İbrahim Bahar, “Medya ve Polis Açısından Çocuğun Yargısız İnfazı,” **II.Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu Bildirileri**, Ankara, 2003, s. 65-73.

çağında çocukların tespit edilerek okula başlatılması yönünde bir uygulaması olmadığı söylenebilir. Sosyal hizmetler alanında hizmet veren kurumlarla işbirliği içerisinde gerçekleştirilebilecek çalışmalarla, okula gitmeyen çocukların tespit edilerek okula başlamalarının sağlanması, çocuğun yüksek yararı için yapılabilecek güzel çalışmalardan birisi olabilir.

İnsanların birçoğu çocukluk dönemini okullarda geçirmektedir. Çocukluk ve gençlik dönemi bir bütün içerisinde ele alındığında “suç oranı ve suçluluğun önlenmesine yönelik müdahalelerin ideal dönemini oluşturur. Bununla birlikte öğretmenler, psikologlar, sosyal müdahiller, polis ve diğer partnerleri çoğu kez etkili ve uygun önleme programlarını düzene koymak için ortak çabalarını bir arada yürütmeyi başaramıyorlar.”⁹⁶ İleri sürülen sav Türkiye için de geçerliliğini korumaktadır. Okullarda suç çetelerinin oluştuğu, yaşı küçük öğrenciler arasında uyuşturucu madde bağımlılığının arttığı, yaralama ve öldürme olaylarına kadar uzanan suç çeşitlerinin okullarda ve okul çevrelerinde varlığı yazılı ve görsel medyada sıklıkla rastlanan konulardandır.

1996 yılında Almanya’da polisin ve okul yönetimlerinin iş birliği ile ortaklaşa yapmış oldukları çalışmalar; “çocukların suç davranışlarının bilincinde olmasının sağlanması, öğrenciler arasında suçluluğun azaltılması, onlara gençlik dönemine geçişte yaşanabilecek problemlerin yapıcı bir şekilde çözülmesine stratejilerin öğretilerek onlarda olumlu tutum ve sosyal davranışı teşvik etmek, sınıflarda ortamın iyileştirilmesi amacıyla”⁹⁷ gerçekleştirilmiştir. Okul programı adı verilen proje ile, “öğretmenler suçluluğun üç belirtisinden birisini seçerek (suç faaliyetleri, şiddet, hırsızlık veya uyuşturucu tüketimi) ders programına aldılar. Olumlu değer yargılarının edinilmesi, öğrencilerin karşılıklı sosyal etkileşiminin iyileştirilmesi amaçlanıyordu. Uzun vadede olumlu davranışlar öğrencilere aşılmanmaya çalışılıyordu. Bu amaca ulaşılabilmek genel olarak kabul edilen sosyal davranış kurallarıyla bir plan tasarısı hazırlandı. Toplum tarafından kabul edilen kurallara saygı ve bu kurallara göre şahsi davranışı kontrol etmenin önemi üzerinde duruldu. 500 öğrenci ve 24 öğretmen, ve 24 polis kadrosunun katılımıyla 18 okulda gerçekleştirilen inceleme sonucunda; öğretmenlerin %62’si öğrencilerin ön sosyal davranışında bir düzelme tespit ettiği, öğretmenlerin %73’ünün sınıflarda saldırı eğiliminde azalma saptadığı anlaşılmıştır.”⁹⁸ Almanya’da gerçekleştirilen okul

⁹⁶ David C. Hicks,Frantz Denat,Bernard Arsenaault, **Polis Partnerlik Çalışmaları**, (Çev. Ali Gökçe), EGM Basımevi, Ankara, 2006, s.8.

⁹⁷ Aynı, s.9.

⁹⁸ Aynı,s.10.

programının; 185 öğretmen ve 136 polise özel bir eğitim verilerek 1996 yılından bu yana 151 okulda gerçekleştirildiği, projenin Eğitim, Bilim, Araştırma ve Kültür Bakanlığı tarafından hazırlandığı, projenin Okul Teori ve Uygulama Enstitüsü tarafından okullarda hayata geçirildiği, Eğitim, Bilim, Araştırma ve Kültür Bakanlığı tarafından projede yer alan öğretmenlerin eğitim ve çalışmalarının finansmanının yapıldığı, İçişleri Bakanlığı tarafından polislerin eğitim ve çalışmalarının finansmanının yapıldığı, adli polis tarafından da denetlemelerin gerçekleştirildiği belirtilmektedir.

Polisin okul idareleriyle işbirliği içerisinde çocukların suç ve suç çeşitleriyle ilgili olarak bilgilendirilmesi, çocukların suçtan korunması bağlamında çalışmaların gerçekleştirilmesi diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de hayata geçirilmesi gereken uygulamalar arasındadır. Ancak, çocuk polisi birimlerinin okul yönetimleriyle işbirliğini sağlayamadığı ve gerekli koordinasyonu kuramadığı araştırma ile ortaya çıkan sonuçlardandır.

Devlet, kurum ve kuruluşları ile somut hale gelen, soyut bir varlıktır. Polis, devleti somut hale getiren organlarından birisidir. Polisin suç ve suçlu ile mücadele ederken sahip olduğu avantajlardan birisi de, otoriteyi temsil ediyor olmasıdır. Kanunların kendisine vermiş olduğu yetkiler dahilinde insanların özgürlüklerine müdahale edebilme yeteneği poliste vardır. Çocuklara yapmış olduğu hareketin doğru veya yanlış olduğu öğretilmeden önce bilinçsizce polisin otoritesi öğretilmektedir. Çocuklar zaman zaman davranışlarının doğruluğu veya yanlışlığını değerlendirmeden önce “polis amcanın” kızıp kızmayacağını düşünürler. Çünkü, onlara öğretilen polisten korkulması gerektiğidir. Polis onlar için çoğu davranışı gerçekleştirmelerinde engelleyici bir unsur olmaktadır. Polis kızan, seven, yerine göre cezalandıran rollerdedir. Ancak, insan hakları kavramıyla birlikte toplumun ve polis örgütü mensuplarının bilinçlenmesi sonucunda polisin bir yargılama birimi olmadığı, sadece görev ve yetkileri ölçüsünde insanlara müdahale etmesi gerektiği anlayışı gelişmiştir. Bunun sonucunda da polisin toplum tarafından korkulan bir örgüt değil, toplumun içinden, onların daha iyi bir geleceğe sahip olması için hizmet veren bir kurum olması gerektiği ön plana çıkmış ve polisiye uygulamalara da bu şekilde yansımıştır. Araştırmada çocuk polisinin, polisin sahip olduğu otoriteyi çocuklara karşı yitirmediği, caydırıcılığını kaybetmediği

şeklinde değerlendirme yapması polisin çocuğu anlamaya çalıştığı bir sistemin ön plana çıktığının göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Polisin otoritesinin veya caydırıcılığının çocuklara yönelik kullanılmasına da ihtiyaç kalmadığı düşünülmektedir. Çünkü, 2005 yılında yürürlüğe giren Çocuk Koruma Kanunu'nda "Suça sürüklenen çocuk hakkındaki soruşturma çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır.(....)" hükmü ile polisin soruşturma yetkisi oldukça kısıtlanmıştır. Bu düzenleme ile, suç işlediği şüphesi altında bulunan 18 yaşını doldurmamış çocuklarla ilgili polis soruşturma yetkisi, ifade alma yasağı dahil olmak üzere sınırlandırılmıştır. Oysa, meydana gelen olayların bir an önce aydınlatılarak, şüphelilerin adalete teslim edilmesi amacıyla yürütülen polis soruşturmalarında olayın mağduru, tanığı veya zanlılarının ifadesi polis açısından önemlidir. İnsan haklarının en üst düzeyde tutulduğu düşünülen ülkelerden İsveç'te dahi, olayın tarafı çocuk da olsa polisin ifade alma yetkisi kaldırılmamıştır. Çocuğun bir olayda taraf olması durumunda, çocuğun mağduriyetine veya suça itilmesine sebep olan kişi veya sebeplerin ortaya çıkarılarak ortadan kaldırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bunun da ancak hazırlık soruşturmasında, olayın gerçekleşmesine müteakip elde edilebilecek bilgilerle sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Polisin yetkisinin yapılan düzenlemelerle kısıtlandırılmasıyla birlikte, çocukların suça karışması durumunda polisin kimlik bilgilerini tespit etmek ve çocukları soruşturma tamamlanıncaya kadar yetişkinlerden ayrı olarak muhafaza ederek, avukat nezaretinde susma hakkını kullandırmasının dışında bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu durumda, adli yetkileri oldukça daraltılan polisin, suça karışan çocuklarla ilgili özel bir yapılanma içerisine girmesinin yersiz olduğu düşüncesi oluşmaktadır. Polise çocuğun suça karışması halinde kanunlarla verilen yetkilerin, tüm polis birimlerince herhangi bir aksama olmadan kullanılabileceği değerlendirilmektedir. Belirtilen yetkileri polisin kullanabilmesi için, özel olarak oluşturulmuş tesislere veya görevlendirilecek polislerin niteliklerinin en üst seviyeye ulaştırılması amacıyla özel olarak hazırlanmış hizmet içi eğitim programlarına katılmasına ihtiyaç olmayacağı düşünülmektedir. Ancak, çocuğun suç işlemeyeceği, suça itilmiş olabileceği düşüncesinden hareketle, çocuğun istismarının ve mağduriyetinin önlenmesi, biran önce gerçek suçluların tespit

edilerek adalete teslim edilebilmesi için gerekirse savcılarının, uzman kişilerin veya psikologların polis birimlerinde hazır bulundurulması, polisle birlikte ifade almasının veya polisin ifade alınan ortamda hazır bulunmasının çocuğun yüksek yararı için uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Bir ülkenin vatandaşlarına verdiği eğitim artık örgün eğitim kurumları olan okullarla sınırlı kalmamaktadır. Özellikle meslek içinde düzenlenen eğitim etkinlikleri daha da önem kazanmıştır. Dinamik toplum yapısı, teknolojik gelişmeler, çevresel etmenler toplumların yaşam biçimini, anlayışını ve değer yargılarını sürekli olarak değiştirdiği için, kurum ve kuruluşların rol ve işlevleri de sürekli olarak değişmektedir. Kurumların işleyiş yapısının ve personel özelliklerinin değiştirilip geliştirilebilmesi için hizmet içi eğitime ve personelin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Çocuk Şube Müdürlükleri'nin 2001 yılında oluşturulmasıyla birlikte, çocuk polisi olarak görev yapacak polislerin görev alanlarıyla ilgili olarak bilgilendirilmesi ve hizmetlerindeki verimin artırılması amacıyla çocuk polisi kursları düzenlenmesi öngörülmüştür. Çocuk polisi olarak görev yapacak polislerin de bu kurslara katılması zorunlu hale getirilmiştir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de de öngörülen konulardan birisi, çocuklara yönelik hizmet veren birimlerde görev alan personelin özel eğitime tabi tutulmasıdır.

Çocuk polisi hizmet içi eğitimiyle, çocuk polisi olarak görev yapacak polislerin görevleriyle ilgili bilgi ve becerilerinin artırılarak, uzmanlaşmasının sağlanması amaçlanmıştır. Çocuk polisi tanımlaması içerisinde de özel eğitim almış kişiye vurgu yapılmaktadır. Ancak, araştırmaya katılan 253 çocuk polisinden, 100 polisin çocuk polisi eğitimine katıldığı anlaşılmaktadır.

Bir eğitim programı, en basit anlamda ele alındığında en az dört boyutunun olması gerekir. "Bir eğitim programında; "Niçin öğretilim?, Ne öğretilim?, Nasıl öğretilim?, Ne kadar öğrettik?" sorularının cevapları yer almalıdır. Bu soruların cevaplarını veren program boyutları; amaç, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirmedir. En basit bir program modelinde bile bu unsurların çok titiz bir çalışma sonucunda belirlenmesi gerekmektedir."⁹⁹ Araştırma, çocuk polisi uygulamalarının değerlendirilmesi üzerine geliştirildiğinden dolayı, çocuk polisi hizmet içi eğitim programının değerlendirilmesi araştırma dışında

⁹⁹ Leyla Küçükahmet, **Eğitim Programları ve Öğretim (Öğretim İlke ve Yöntemleri)**, Gazi Kitabevi, Ankara, 1997, s.6.

tutulmuştur. Ancak, hizmet içi eğitim programında yer alan derslerin uygulamaya katkı düzeylerinin belirlenebilmesi amacıyla, ders içeriklerinin ihtiyaçları karşılama düzeylerine yönelik geliştirilen önermelere ankette yer verilmiştir. Çocuk polisi hizmet içi eğitimine katılmış polislerin çoğunluğu, çocuk polisi hizmet içi eğitiminde yer alan ders içeriklerinin görevleriyle ilgili uygulamalarda ihtiyaçlarını karşılama düzeyini yetersiz olarak değerlendirmişlerdir.

Bir eğitim programı çok iyi hazırlanmış olsa da, önemli olan uygulama aşamasında vereceği sonuçtur. Bu nedenle programlar uygulanırken, uygulama süreci ve ortaya çıkan ürün sürekli izlenmeli, programın işlerliği hakkında çeşitli yollarla bilgi toplanmalı ve programda gerekli düzeltmeler yapılmalıdır. Örneğin eğitim programı, uygulanacağı grubun özelliklerine uygun değilse ve ihtiyaçlarını karşılamıyorsa istenen sonuca ulaşamaz. Bu nedenle, eğitim programının amaçlarının, içeriğinin, yöntemlerinin ve değerlendirme süreçlerinin grubun özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre yapılandırılması gerekmektedir.

Çocuklarla ilgili konularda polisin vermekte olduğu hizmetlerde, çocuğun yüksek yararının gözetilerek polislerin çok hassas olması gerekmektedir. Gerek suç önleme hizmetlerinde, gerekse suç sonrası hizmetlerde çocuğa yönelik hizmet veren birimlerin yapılanması ve polislerin nitelikleri, geleneksel yapılanmadan ve anlayıştan farklılaştığı değerlendirilmektedir. Ancak teoride oluşturulan ve çok hassas davranıldığı anlaşılan bu yapılanmayla çocuklara yönelik yürütülecek hizmetlerdeki verim ve kalitenin artırılabilmesi için, teorinin pratiğe dönüşmesini sağlayacak alt yapının bir an önce oluşturulması gerektiği değerlendirilmektedir.

3. ÖNERİLER

Çocuk Polisi Hizmetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler;

1. Çocuk Şube Yönetmeliği'nin verimli ve etkili bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli önlemler alınmalı ve gerekli alt yapı çalışmaları yapılmalıdır.

2. Çocuk Şube Yönetmeliği ile mevcut uygulamalar arasındaki tutarsızlıklar saptanarak bunların giderilmesine yönelik tedbirler alınmalıdır. Uygulamada yaşanan sorunlar çözüme kavuşturulmalıdır.
3. Sorun sadece bir güvenlik yada suç sorunu olarak ele alınmamalıdır. Gönüllü veya resmi kurum ve kuruluşlardan uzman personelin katılımıyla bir üst kurul oluşturulmalı, yapılan tüm çalışmalar birlikte planlanmalı ve uygulanmalıdır. Tüm kurumların görev ve sorumlulukları açık, net ve anlaşılır bir şekilde düzenlenmelidir. Böylece kurumlar arası eş güdüm sağlanmış olacaktır.
4. Çocuk polisinin, örgün eğitim kurumları, adliye, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu gibi resmi kurumlar ile sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği kurması, kurumların kendi sorumluluklarının farkında olarak görev yapmalarının sağlanması gerekmektedir
5. Sosyal hizmet uzmanlarının yapacağı inceleme ve hazırlayacakları rapor polis çalışmalarının bilimsel bir temel üzerine inşa edilmesini sağlayacak, çalışmalara yön verici olacaktır. Sosyal çalışmacı ile çocuk polisinin işbirliği içinde, koordineli olarak çalışmasını sağlayıcı tedbirler alınmalıdır.
6. Toplum destekli polislik modeli Çocuk Şube Müdürlükleri için uygulanabilir.
7. Çocuk Şube Müdürlükleri'nde görev yapan personelin ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve davranışlar saptanarak, ihtiyaca göre hizmet içi eğitim programları geliştirilmelidir.
8. Türkiye'de ve dünyada mağdur olan, istismar edilen, korunmaya muhtaç veya suça karışan çocuklarla ilgili bilimsel çalışma ve toplantılar hakkında çocuk polisi bilgilendirilmeli ve mümkün olan durumlarda katılımları sağlanarak eğitimler sürekli hale getirilmelidir.
9. Çocuk Şube Müdürlükleri'nde hizmetle ilgili hizmet içi eğitim almayan personel çalıştırılmamalıdır.
10. Her birimde görev yapan polis, her an çocuklarla muhatap olabilecek durumdadır. Çocukların maruz kaldığı veya suça karıştığı durumların ne olduğu, en temel anlamda olaylara nasıl yaklaşılması gerektiği ile ilgili tüm polislere eğitim verilmelidir.
11. Çocuk Şube Müdürlükleri'nin ihtiyaç duyduğu teknik ekipman, araç ve gereç tespit edilerek tamamlama yoluna gidilmelidir.
12. Çocuk Şubeleri, diğer polis binalarından farklı yerlerde olmalıdır.

13. Mevcut hukuki yapılanmada çocuk polisinden beklenen çocuğun kimlik tespitini yapmak, sağlık kontrollerini yaptırarak adliyeye sevkini sağlamaktır. Ayrıca, polis biriminde bulunduğu süreçte yetişkinlerden ayrı olarak bekletilmesi öngörülmektedir. Belirtilen işlemleri tüm polislerin gerçekleştirebileceği değerlendirilmektedir. Bu durumda, özel olarak oluşturulmuş çocuk biriminin çocuk suçluluğunu engelleyici faaliyetlere yönelik çalışmaları gerçekleştirmesinin daha verimli olacağı değerlendirilmektedir.

14. Polis soruşturmalarında olaya taraf olan kişilerin ifadelerinin polis için önemi göz önünde tutularak, çocukların ifadelerinin çocuk polisi tarafından alınmasına imkan sağlayacak hukuki düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

15. Suça karışan tüm çocukların adli işlemlerinin çocuk polisi biriminde yapılması ön görülmektedir. Çocuğun yetişkinlerle birlikte suça karışması halinde, çocuklarla ilgili adli işlemlerin uzman çocuk polisi tarafından ilgili polis biriminde yapılması sağlanmalıdır. Uzman çocuk polislerinin Terör, Asayiş, Kaçakçılık vb. birimlerde görevlendirilmesine imkan verecek şekilde düzenleme yapılmalıdır. Böylece, çocuk polisi hem meydana gelen olayda çocuğun durumunu daha net tespit ederek, gerekli önlemlerin alınması yönünde yönlendirmeler yapabilecektir.

16. Çocuk Şube Müdürlükleri'nde çalışan personelin uzmanlaşması sağlanmalı, polis örgütü içerisinde çocuk polisi ile ilgili branşlaşma gerçekleştirilmelidir.

17. Hukuki düzenlemeler yapılarak çocuk polisine suça karışan çocuklarla ilgili olarak hafif suçlarda sınırları iyi belirlenmek kaydıyla adli işlem yapılmaması yönünde takdir yetkisi verilmelidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler;

1. Çocuk polisine yönelik eğitim ihtiyaç analizleri yapılabilir.
2. Çocuk şubesinin yapılanmasının ayrı bir birim olarak mı, yoksa her polis biriminde uzman çocuk polisi bulundurmak şeklinde mi yararlı olacağı araştırılabilir.

3. Toplum destekli polislik modelinin çocuk polisinde en etkili ve verim alınabilecek şekilde oluşturulabileceğine yönelik araştırma yapılabilir.
4. Çocuklara yönelik hizmet veren kurum ve kuruluşların, çocuklarla ilgili konularda polise bakış açısı, polisiye uygulamaları değerlendirmesi ve nasıl olması gerektiği yönündeki fikir ve projelerini belirleyen araştırma yapılabilir.
5. Polis partnerliği uygulamasına yönelik araştırma yapılarak, örneğin örgün eğitim kurumlarında çocuklara yönelik olarak geliştirilebilecek çalışmalar polis ve eğitim kurumlarının görüşleri doğrultusunda tespit edilerek, uygulanmak üzere projelendirilebilir.
6. İslahevlerinde ve tutukevlerinde kalan suça karışmış çocukların katılacağı bir çalışma ile, polislerin suçlu çocuklara karşı tutum ve davranışları tespit edilerek, çocuklar üzerindeki olumlu veya olumsuz etkileri belirlendikten sonra polisin suça karışan çocuklarla iletişimine yönelik yönlendirici ilkeler belirlenebilir.
7. Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyelik sürecinde, çocuklara yönelik gerek mevzuat gerekse çocuk polisinin niteliği açısından Avrupa Birliğine uyumu kapsamında, AB üyesi ülkelerdeki polisin çocuğun korunması ve çocuk suçluluğu olgularına yönelik yapılanma ve uygulamaları ile Türk Polis Teşkilâtı'ndaki durumun karşılaştırılacağı araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

AKDAM,M., Korkmaz,G., SARAÇ,A., “İsveç Ziyareti İnceleme Raporu”, **Polis Dergisi**, Sayı 44, EGM Basımevi, Ankara, 2005.

AKYÜZ,E., “Çocuk Mahkemeleri Kanununun Çocuğun Güvenliği Açısından Değerlendirilmesi”, **Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu**, A.Ü.Basımevi, Ankara, 1983.

AKYÜZ,Y., “Çocuk Suçluluğu Konusunda Türk Eğitim Tarihinde İlk Önemli Araştırma,” **Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyum Bildirileri**, Unicef, Ankara, 2002.

AYDIN,H.A., **Polis Meslek Hukuku**, Ankara, 1996.

Altıncı Grup, “Sonuç Bildirgesi” **İstanbul Barosu Çocuk Hakları Günleri Sempozyumu**, İstanbul, 1995.

ARRIES,P., **Centruies of Childhood**, A Social History of Family Life, Penguin, Harmondsworth, 1992.

BALO,Y.S., **Suç Mağduru ve Suç Faili Olan Çocuklar Açısından Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri**, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1995.

BAHAR,H.İ., **Okul ve Ailede Şiddet**, Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları, Yayın No:2, Ankara, 2002.

BAHAR,H.İ., “Medya ve Polis Açısından Çocuğun Yargısız İnfazı,” **II.Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu Bildirileri**, Ankara, 2003.

BARTOLLAS, C., **Juvenile Delinquency**, John Willey, Canada, 1985.

BAYMUR,F., **Genel Psikoloji**, Binbaşı Yayınevi, İstanbul, 1994.

BİLGE, Y., **Adli Bilimler Sözlüğü**, Palme Yayıncılık, Ankara, 2002.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, (Madde 1).

BULUT, I., “Küçükleri Koruma Hizmetlerinde Ekip Çalışmasının Önemi ve Çalışanların Davranış Özellikleri”, **Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, Aydoğdu Ofset, Ankara, 1998.

CERRAH,İ., “Uuslararası İzlenimler Işığında Polis Eğitiminin Geleceği”, **Yirmibirinci Yüzyılda Polis**, Sibel Matbaası, Ankara, 2000.

CÜCELOĞLU, D., **İçimizdeki Biz**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1997.

CÜCELOĞLU,D., **Yeniden İnsan İnsana**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001.

ÇELİK,D.Ş., “Çocuk Suçluluğunda Ailenin Rolü”, **Polis Dergisi**, E.G.M. Basımevi, Ankara:2004, 34.sayı.

DARCAN, E., **Kolluk Hizmetlerinde Kurumsal İşbirliği ve Toplum Destekli Suç Önleme Yaklaşımları**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003.

DENAT,F.,DAVID, C., ARSENAULT, B., **Polis Partnerlik Çalışmaları**, (Çev.Ali Gökçe), EGM Basımevi, Ankara, 2006.

Devlet Planlama Teşkilatı, “Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı”, **Çocuk Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, DPT Yayını, Ankara, 1994.

DOĞAN,İ., **Akıllı Küçük**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000.

DOĞAN,İ., **Sosyoloji**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006.

DOĞAN,İ., **Modern Toplumlarda Vatandaşlık Demokrasi ve İnsan Hakları**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2004.

DOĞAN,İ., **Toplum ve Eğitim**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2004.

DOĞAN,İ., **Bir Alt Kültür Olarak Ankara Yüksel Caddesi Gençliği**, T.C.Kültür Bakanlığı Yayınları / 1652, Ankara, 1994.

DOĞAN,İ., “Kamuoyundaki Kültürel Polis İmajının Kültürel Arka Planı”, **21.Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri**, E.G.M. Basımevi, Eğitim Serisi:22, Ankara, 2001.

DOĞAN,İ., **İletişim ve Yabancılaşma**, İmaj Yayınevi, Ankara, 1997.

DÖKMEN,Ü., **İletişim Çatışmaları ve Empati**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2001.

DÖNMEZER,S., **Kriminoloji**, Beta Yayınları, İstanbul, 1994.

DURMUŞ,A.A., KUYAKSİL, A., ERTEN, Y., “Danimarka Görev Dönüş Raporu”, **Polis Dergisi**, Sayı 44, EGM Basımevi, Ankara, 2005.

DÜNDAR,A.N., **Emniyet Teşkilatı ve Hizmetleri**, Ankara, 1987.

E.G.M., **Asayiş Daire Başkanlığı Verileri**, Ankara, 2001.

E.G.M., **Ana Komuta Kontrol Merkezi Dairesi İstatistik Verileri**, Ankara, 2006.

E.G.M. **Asayiş Dairesi Başkanlığı Kayıtları**, Ankara, 2006.

E.G.M., **Eğitim Dairesi Başkanlığı Kayıtları**, Ankara, 2003.

E.G.M., **Personel Dairesi Başkanlığı Verileri**, Ankara, 2006.

Eğitim Polisi Türk Standardı - TS 12765, (Haziran, 2001). Türk Standardları Enstitüsü, Ankara.

ERKAN,R. BAğLI,M. SÜMER,F. ÜNVER,M. "Sosyal evrenin Sokak çocukluğuna ve ocuk Suçluluğuna Etkisi : Diyarbakır rneği", **1.Ulusal ocuk ve Suç:Nedenler ve nleme alışmaları Sempozyumu**, UNICEF Yayınları, Ankara, 2001.

FINDIKLI,R., "Polis Eğitiminde ağdaş Gelişmeler" **Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi Uluslararası Sempozyum**, Ankara, 1996.

FİDAN,N., ERDEN,M., **Eğitime Giriş**, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998.

FRIEDMAN,R., **Community Policing**, Harvester Wheatsheaf., London, 1992.

GİDER,H., **Genel Kriminoloji ve Adalet Psikolojisi**, Devrim Matbaası, Ankara, 1961.

GLEIZAL,J.JJ, DOMENACH,J.G., JOURNES,C., **Batı Demokrasilerinde Polis**, (ev: Mustafa Kandemir), Temiz Yayınları, Ankara, 2000.

GÖK,., **Uluslararası İnsan Hakları Mevzuatı Açısından Polis Uygulamaları**, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2002.

GLLER,M., **Birleşmiş Milletler ocuk Haklarına Dair Sözleşme İlkeleri Doğrultusunda ocuk Polisi Eğitimi ve Yönetimi**, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003.

HANCI,İ.H., “Çocuk Suçluluğuna Yol Açan Sosyal Bir Yara İç Göçler Ve Çarpık Kentleşme”, **Hekim ve Yaşam**, İzmir Tabip Odası Bülteni, Sayı 6, İzmir, 1999.

HILL,S., ABERCROKBIE,N., TURNER,B. **Dictionary of Sociology**, Penguin, London, 1984.

İÇLİ, T., **Kriminoloji**, Bizim Büro Yayınları, Ankara, 1999.

KARAKUŞ,Ö., **İnsan Hakları Eğitiminin Uluslararası Boyutu ve Türk Polis Teşkilâtının Uygulamaları**, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 2002.

KAVGACI,H.İ., **Demokratik Polislik, Temel Yaklaşımlar**, Maset Matbaacılık, Ankara, 1997.

KAVGACI,H.İ., “Çocuk Suçluluğuna Yönelik Polis Çalışmaları,” **Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, UNICEF, Ankara, 1998.

KÜÇÜKAHMET, L., **Eğitim Programları ve Öğretim (Öğretim İlke ve Yöntemleri)**, Gazi Kitabevi, Ankara,1997.

MÜFTÜ,G., “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”, **Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, Aydoğdu Ofset, Ankara, 1998.

ÖZCAN,Y.Z., “Emniyet Genel Müdürlüğü Küçükleri Koruma Şubesinin Statü ve İmajının Değiştirilmesi”, **Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, Aydoğdu Ofset, Ankara, 1998.

Resmi Gazete. “**E.G.M. Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği**.” Yayın Tarihi:13.04.2001, Resmi Gazete Sayısı:24372.

Resmi Gazete, **Çocuk Koruma Kanunu**, Kanun No:5395, Kabul Tarihi:03.07.2005, Yayın Tarihi:15.07.2005, Resmi Gazete Sayısı:25876.

SÖNMEZ,N., **Emniyet Teşkilatı**, SFN Yayıncılık, Ankara, 2005.

SÖZER,M.A., **Çocukların Eğitim Durumları ve Geleceğe İlişkin Beklenti Düzeylerinin Temel Toplumsal Ortamlardan Aldığı Etkiler**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2003.

SUCH,M., **Önce Vatandaş Sonra Polis**, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1989.

ŞİMŞEK,H., **Toplum Destekli Polislik**, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2002.

TOK,A., **Bilgi Toplumuna Geçişte Polis Eğitimi**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2001.

YAVUZER,H., **Çocuk ve Suç**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001.

YAVUZER,H., **Çocuk Psikolojisi**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1999.

YILMAZ,H., “Çocukların Korunmasına İlişkin Türk Mevzuatı” **EGM Küçükleri Koruma Hizmetleri Yönetici Semineri**, EGM Yayınları, Ankara, 1998.

www.sosyalhizmetuzmani.org/çocuksuçluluğu.htm, 19.08.2005

İLGİLİ KURUMDAN ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

Ek 2:Anket

Sayın Katılımcı,

Bu anketin amacı, “Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Polisi Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme” konulu Yüksek Lisans Tezi için veri toplamaktır. Elde edilecek verilerin, yüksek lisans tezinin yanı sıra Emniyet Teşkilatındaki çocuk polisi yapılanmasının geliştirilmesi çalışmalarında da kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anketin birinci bölümünde kişisel bilgilere, ikinci bölümünde çocuk polisinin yapı ve işleyişine, üçüncü bölümünde ise geliştirme önerilerine ilişkin sorulara yer verilmiştir. Sorulara cevaplarınızı içten ve objektif olarak vermeniz, araştırma sonuçlarının objektif ve güvenilir olmasına katkı sağlayacaktır.

Ankete isminizi yazmanıza gerek yoktur.

Değerli yardım ve katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Mustafa AKDAM
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitimin Tarihi ve Sosyal Temelleri
Yüksek Lisans Öğrencisi

Adres _____ :

E.G.M. Eğitim Dairesi Başkanlığı'nda
görevli Başkomiser
Telefon : 0.312.412.14.61
Email : m_akdam@yahoo.com

I. BÖLÜM**KİŞİSEL BİLGİLER**

Aşağıda kişisel durumunuzla ilgili sorular bulunmaktadır. Her bir soru için durumunuza uygun olan seçeneğe ait parantezin içine (X) işareti koyunuz.

Lütfen tüm soruları cevaplayınız.

1- Yaşınız

1. ( ) 20 - 25
2. ( ) 26 - 30
3. ( ) 31 - 35
4. ( ) 36 - 40
5. ( ) 41 ve üzeri

2- Cinsiyetiniz

1. ( ) Kadın
2. ( ) Erkek

3- Öğrenim durumunuz

1. ( ) Lise veya Dengi Okul
2. ( ) Yüksek Okul
3. ( ) Üniversite
4. ( ) Lisansüstü

4- Çalışmakta olduğunuz il?

1. ( ) Ankara
2. ( ) İstanbul
3. ( ) İzmir
4. ( ) Adana
5. ( ) Gaziantep

5- Mesleki deneyiminiz

1. ( ) 5 yıl ve 5 yıldan az
2. ( ) 6-10 yıl
3. ( ) 11-15 yıl
4. ( ) 16 -20 yıl
5. ( ) 21 yıl ve üzeri

6- Çocuk Polisi Birimindeki çalışma süreniz. (Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğünde görev aldıysanız lütfen süreye dahil ediniz)

1. ( ) 1-3 yıl
2. ( ) 4 -7 yıl
3. ( ) 7-10 yıl
4. ( ) 10 yıl ve üzeri

7. Çocuğunuz var mı?

1. ( ) Evet
2. ( ) Hayır

II. BÖLÜM

8. Çocuğunuzun olması çalıştığınız birimdeki olaylara yaklaşımınızdaki tutum ve davranışlarınızı etkilemekte midir?

1. ( ) Evet 2. ( ) Hayır

9. Çocuk Polisine yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı? (Cevabınız hayır ise lütfen 28. ile 39. sıralar arasındaki önermelere değerlendirme yapmayınız.)

1. ( ) Evet 2. ( ) Hayır

Aşağıda; Çocuk Şube Yönetmeliği, Çocuk Polisi Uygulamaları, Çocuk Polisinin Diğer Kurumlarla Koordinasyonu ve Çocuk Polisi Hizmet İçi Eğitiminde yer alan derslere ilişkin önermelere yer verilmiştir. Sizden her bir ifadenin tanımladığı faktörlerin yeterlilik durumunu, ifadenin karşısında yer alan seçeneklerden uygun olanını işaretleyerek belirtmeniz beklenmektedir.

NO	ÇOCUK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ YÖNETMELİĞİNE İLİŞKİN ÖNERMELER	5.Tamamen Katılıyor	4.Katılıyor	3.Kısmen Katılıyor	2.Çok Az Katılıyor	1.Hiç Katılmıyorum
9	13.04.2001 tarihinde yürürlüğe giren çocuk polisi yönetmeliği ihtiyaçlara cevap verebilecek niteliktedir					
10	2001 yılında oluşturulan Çocuk Şube Müdürlüğü'nün yapılanması ihtiyaçlara cevap verebilecek niteliktedir.					
11	Yürürlükte olan yönetmelik ile uygulamalar birbiriyle paralellik göstermektedir					

NO	ÇOCUK POLİSİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN ÖNERMELER	5.Tamamen Katılıyor	4.Katılıyor	3.Kısmen Katılıyor	2.Çok Az Katılıyor	1.Hiç Katılmıyorum
12	Çocuk polisi hizmetin etkin bir biçimde sunulmasını sağlayacak gerekli teknik ekipman ile araç ve gerece sahiptir					
13	Düzenlenen etkinliklerle görevli olunan bölge içerisindeki halkın desteği alınmaktadır					
14	Çocuk suçluluğunun önlenmesi ve tespiti açısından bilişim teknolojileri (internet vb.) takip edilmektedir.					
15	Çocuk polisi hafif suçlarda adli işlem yapılmaması yönünde takdir yetkisini kullanabilmektedir.					
16	Sosyal çalışmacı ile gerekli olan ekip çalışması tam olarak sağlanabilmektedir.					
17	Sosyal çalışmacı tarafından hazırlanan inceleme raporu dikkate alınarak hazırlanan plan çerçevesinde çalışmalar yürütülmektedir.					
18	Zorunlu eğitim çağında olduğu halde okula gitmeyen çocuklar tespit edilmekte ve okula başlatılması yönünde yardımcı olunmaktadır.					
19	Polisle birlikte olduğu süreçte çocuğun zarar görmemesi veya en az zararla bulunduğu durumu atlatması hedeflenirken polis otoritesini kaybetmekte, caydırıcılığını yitirmektedir.					

NO	DİĞER KURUMLARLA KOORDİNASYONA İLİŞKİN ÖNERMELER	5.Tamamen Katılıyor	4.Katılıyor	3.Kısmen Katılıyor	2.Çok Az Katılıyor	1.Hiç Katılmıyor
20	Çocuk Polisi Ekip Çalışması Yapabilmelidir.					
21	Örgün eğitim kurumlarıyla iletişim ve işbirliği sağlanabilmektedir.					
22	Çocuk polisi çalışmalarında diğer kurumlarla irtibat sağlayabilmektedir					
23	Çocuk polisi çalışmalarında sivil toplum kuruluşlarıyla irtibat sağlayabilmektedir					
24	Diğer Emniyet Birimleri ile iletişim etkili bir şekilde sağlanabilmektedir.					
25	Adli birimlerle koordinasyon tam olarak sağlanabilmektedir.					
26	Çocuk polisi kurulması ile polis diğer kurumların üstlenmesi gereken bazı görevleri de üzerine almıştır.					
27	Polisle birlikte olduğu süreçte çocuğun zarar görmemesi veya en az zararla bulunduğu durumu atlatması hedeflenirken polis otoritesini kaybetmekte, caydırıcılığını yitirmektedir.					

(9. soruya cevabınız hayır ise lütfen aşağıda bulunan önermeler için değerlendirme yapmadan III.Bölüme geçiniz.)

NO	ÇOCUK POLİSİ HİZMET İÇİ EĞİTİMİNDE YER ALAN DERSLERE İLİŞKİN ÖNERMELER	5.Tamamen Katılıyor	4.Katılıyor	3.Kısmen Katılıyor	2.Çok Az Katılıyor	1.Hiç Katılmıyor
28	Çocuk şubede çalışan personel görev ile ilgili değişim ve gelişimlerden sürekli olarak bilgilendirilmektedir.					
29	Çocuk suçluluğu ile mücadelede mesleki deneyim hizmet içi eğitimden daha önemlidir.					
30	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Çocuk Hakları Sözleşmesi” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					
31	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “İnsan Hakları” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					
32	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Uluslararası Mevzuat” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					
33	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Gelişim Psikolojisi” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					
34	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Çocuk Yargılaması” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					
35	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Ulusal Mevzuat” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					
36	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Güç Koşullardaki Çocuklar” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					
37	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Polis Meslek Etiği” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					
38	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Etkili İletişim Becerileri” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					
39	Çocuk polisi hizmet içi eğitiminde verilen “Halkla İlişkiler” dersi içeriği ihtiyaçlarımızı karşılamaktadır.					

Buradan itibaren EK-3